

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1993-1994

18 JANVIER 1994

**Projet de loi insérant un article 1412bis
dans le Code judiciaire**

**RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR M. ARTS**

Ont participé aux travaux de la commission :

- 1 Membres effectifs : MM. Lallemand, président, Barzin, Mmes Cahay-André, Delcourt-Pètre, MM. Erdman, Foret, Goovaerts, Loones, Lozie, Mahoux, Mme Maximus, MM. Moureaux, Mouton, Pataer, Vaes, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey, Verberckmoes, Mme Verhoeven et M. Arts, rapporteur.
- 2 Membres suppléants : MM. Dufour, Hatry, Leroy et Seeuws.
- 3 Autres sénateurs : MM. Buelens et Desmedt.

R. A 14318*Voir :***Document du Sénat :**

769-1 (1992-1993). Projet amendé par la Chambre des représentants

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1993-1994

18 JANUARI 1994

**Ontwerp van wet tot invoeging van een
artikel 1412bis in het Gerechtelijk
Wetboek**

**VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER ARTS**

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heren Lallemand, voorzitter, Barzin, de dames Cahay-André, Delcourt-Pètre, de heren Erdman, Foret, Goovaerts, Loones, Lozie, Mahoux, mevr. Maximus, de heren Moureaux, Mouton, Pataer, Vaes, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey, Verberckmoes, mevr. Verhoeven en de heer Arts, rapporteur.
2. Plaatsvervangers : de heren Dufour, Hatry, Leroy en Seeuws.
3. Andere senatoren : de heren Buelens en Desmedt.

R. A 14318*Zie :***Gedr. St. van de Senaat :**

769-1 (1992-1993). Ontwerp geamendeerd door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

SOMMAIRE

	Pages
I. Exposé introductif du rapporteur	3
A. Historique	3
B. Commentaire	6
1. Sénat	6
2. Chambre	6
II. Evaluation, par l'auteur de la proposition, du projet transmis par la Chambre	7
III. Abolition du principe de l'immunité d'exécution des pouvoirs publics	10
IV. Maintien ou abandon de la distinction entre le domaine public et le domaine privé en cas de saisie de biens publics	15
V. Saisie et patrimoine artistique public	20
VI. Le pouvoir discrétionnaire du juge dans le texte transmis par la Chambre	21
VII. Propositions en vue de prévenir la saisie-exécution des biens des personnes morales de droit public avec simple recours devant le juge des saisies	23
I. Première proposition: «La liste»	23
A. Processus décisionnel	23
B. Amendement contenant la proposition relative à «la liste»	27
C. Remarque sur le texte	28
D. Critique	28
E. Réponse à la critique	29
F. Conditions de forme en matière de rédaction et de dépôt de la liste de biens saisissables appartenant à des personnes morales de droit public	31
— Publication de la liste	32
— Où peut-on consulter la liste?	33
G. Conclusion	35
II. Deuxième proposition: «La règle de substitution»	36
A. Processus décisionnel	36
B. Amendement portant la proposition relative à la «règle de substitution»	37
C. Critique	38
D. Remarques sur le texte	38
III. Troisième proposition: «Substitution et liste» — «Substitution ou liste»	39
A. Position du problème	39
B. Conclusion	43
VIII. Le critère du bien «manifestement utile», «manifestement pas utile» ou «indispensable»	45
IX. Procédure d'opposition à la saisie	48
X. Les entreprises publiques autonomes	52
Votes	54
Texte adopté	55

INHOUD

	Blz.
I. Inleiding van de rapporteur	3
A. Voorgeschiedenis	3
B. Toelichting	6
1. Senaat	6
2. Kamer	6
II. Evaluatie van het door de Kamer overgezonden ontwerp door de indiener van het wetsvoorstel	7
III. Opheffing van het principe van de uitvoerings-immuniteit van de overheid	10
IV. Het al of niet behouden van het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein bij een beslag op overheidsgoederen	15
V. Beslag en openbaar kunstbezit	20
VI. De rechterlijke appreciatie in de door de Kamer overgezonden tekst	21
VII. Voorstellen tot voorkoming van het uitvoerend beslag op de goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen met enkel verhaal voor de beslag-rechter	23
I. Eerste voorstel: «De lijst»	23
A. Besluitvorming	23
B. Amendement houdende het voorstel inzake «de lijst»	27
C. Tekstopmerking	28
D. Kritiek	28
E. Antwoord op de kritiek	29
F. Vormvoorwaarden inzake opstelling en neerlegging van de lijst van voor beslag vatbare goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen	31
— Publikatie van de lijst	32
— Waar ligt de lijst ter inzage?	33
G. Besluit	35
II. Tweede voorstel: «De substitutieregels»	36
A. Besluitvorming	36
B. Amendement houdende het voorstel inzake «de substitutieregels»	37
C. Kritiek	38
D. Tekstopmerkingen	38
III. Derde voorstel: «Substitutie en lijst» — «Substitutie of lijst»	39
A. Probleemstelling	39
B. Besluit	43
VIII. Criterium «kennelijk nuttig», «kennelijk niet nuttig» of «onmisbaar»	45
IX. Procedure van verzet tegen beslag	48
X. De autonome overheidsbedrijven	52
Stemmingen	54
Aangenomen tekst	55

I. EXPOSE INTRODUCTIF DU RAPPORTEUR**A. Historique**

Le projet de loi soumis à votre Commission constitue une version modifiée par la Chambre des représentants de la proposition de M. Cerexhe, qui avait été adoptée par le Sénat.

Comme il ressortira ci-après, les textes approuvés par les deux Chambres divergent sensiblement.

I. INLEIDING VAN DE RAPPORTEUR**A. Voorgeschiedenis**

Het wetsontwerp dat aan de Commissie werd voorgelegd, betreft een door de Kamer van Volksvertegenwoordigers gewijzigde versie van het ontwerp dat op voorstel van de heer Cerexhe door de Senaat was aangenomen.

Zoals hierna zal blijken, divergeren de door de onderscheiden Kamers goedgekeurde teksten aanzienlijk.

Projet transmis
par le Sénat

Article unique

Il est inséré dans le Code judiciaire un article 1412bis, rédigé comme suit :

« Article 1412bis. — § 1er. Les biens appartenant à l'Etat, aux Régions, aux Communautés, aux provinces, aux communes, aux associations et fédérations de communes, aux organismes d'intérêt public et généralement à toutes personnes morales de droit public sont insaisissables.

§ 2. Toutefois, les biens du domaine privé appartenant aux personnes visées au § 1er peuvent faire l'objet d'une saisie-exécution, sauf si ces biens sont indispensables à l'exercice par lesdites personnes de leur mission ou à la continuité du service public.

§ 3. Les personnes visées au § 1er peuvent s'opposer à la saisie par exploit signifié au saisissant avec citation à comparaître devant le juge des saisies. La demande, qui est suspensive de la poursuite, doit être formée, à peine de déchéance, dans les quinze jours du premier acte de saisie signifié au débiteur.

Le jugement ne peut être assorti de l'exécution provisoire. Il n'est pas susceptible d'opposition.

Le délai pour interjeter appel est de quinze jours à partir de la signification du jugement. Le juge d'appel statue toutes affaires cessantes. L'arrêt rendu par défaut n'est pas susceptible d'opposition.

Les règles de procédure de droit commun sont applicables sous réserve des dispositions ci-dessus. »

Texte adopté et renvoyé
par la Chambre des représentants

Article unique

Il est inséré dans le Code judiciaire un article 1412bis, rédigé comme suit :

« Article 1412bis. — § 1er. Les biens appartenant à l'Etat, aux régions, aux communautés et généralement à toutes personnes morales de droit public qui sont manifestement utiles pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public, sont insaisissables.

§ 2. Les personnes morales visées au § 1er peuvent s'opposer à la saisie par exploit signifié au saisissant avec citation à comparaître devant le juge des saisies. La demande, qui est suspensive de la poursuite, doit être formée, à peine de déchéance, dans les quinze jours du premier acte de saisie signifié au débiteur.

Le jugement ne peut être assorti de l'exécution provisoire. Il n'est pas susceptible d'opposition.

Le délai pour interjeter appel est de quinze jours à partir de la signification du jugement. Le juge d'appel statue toutes affaires cessantes. L'arrêt rendu par défaut n'est pas susceptible d'opposition.

Les règles de procédure de droit commun sont applicables sous réserve des dispositions ci-dessus. »

Ontwerp overgezonden
door de Senaat

Enig artikel

In het Gerechtelijk Wetboek wordt een artikel 1412*bis* ingevoegd, luidende:

« *Artikel 1412bis.* — § 1. De goederen die toebehooren aan de Staat, de Gewesten, de Gemeenschappen, de provincies, de gemeenten, de verenigingen en federaties van gemeenten, de instellingen van openbaar nut en, in het algemeen, aan alle publiekrechtelijke rechtspersonen, zijn niet vatbaar voor beslag.

§ 2. De goederen van het privaat domein toebehorend aan de rechtspersonen bedoeld in § 1 kunnen niettemin in beslag worden genomen behalve wanneer deze goederen onmisbaar zijn voor de uitoefening van de opdracht van deze rechtspersonen of voor de continuïteit van de openbare dienst.

§ 3. De rechtspersonen bedoeld in § 1 kunnen tegen het beslag verzet doen bij een exploit te betekenen aan de beslaglegger, samen met een dagvaarding om te verschijnen voor de beslagrechter. De eis schorst de tenuitvoerlegging en moet, op straffe van verval, worden ingesteld binnen vijftien dagen te rekenen van de eerste akte van beslag betekend aan de schuldenaar.

Het vonnis kan niet bij voorraad ten uitvoer worden gelegd. Het is niet vatbaar voor verzet.

De termijn om hoger beroep in te stellen is vijftien dagen te rekenen van de betekening van het vonnis. De rechter in hoger beroep doet uitspraak met voorrang boven alle andere zaken. Tegen een bij verstek gewezen arrest kan geen verzet worden gedaan.

De gemeenrechtelijke procedureregels zijn mede van toepassing, onder voorbehoud van wat hierboven is bepaald. »

Tekst aangenomen en teruggezonden
door de Kamer van Volksvertegenwoordigers

Enig artikel

In het Gerechtelijk Wetboek wordt een artikel 1412*bis* ingevoegd, luidend als volgt:

« *Artikel 1412bis.* — § 1. De goederen die behoren aan de Staat, de gewesten, de gemeenschappen, en, in het algemeen, aan alle publiekrechtelijke rechtspersonen, en die kennelijk nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst, zijn niet vatbaar voor beslag.

§ 2. De rechtspersonen bedoeld in § 1 kunnen tegen het beslag verzet doen bij een exploit te betekenen aan de beslaglegger, samen met een dagvaarding om te verschijnen voor de beslagrechter. De eis schorst de tenuitvoerlegging en moet, op straffe van verval, worden ingesteld binnen vijftien dagen te rekenen van de eerste akte van beslag betekend aan de schuldenaar.

Het vonnis kan niet bij voorraad ten uitvoer worden gelegd. Het is niet vatbaar voor verzet.

De termijn om hoger beroep in te stellen is vijftien dagen te rekenen van de betekening van het vonnis. De rechter in hoger beroep doet uitspraak met voorrang boven alle andere zaken. Tegen een bij verstek gewezen arrest kan geen verzet worden gedaan.

De gemeenrechtelijke procedureregels zijn van toepassing, onder voorbehoud van wat hierboven is bepaald. »

B. COMMENTAIRE

1. Sénat

La proposition de loi insérant un article 1412bis dans le Code judiciaire, qui fixait les conditions d'une saisie-exécution contre les personnes morales de droit public, avait déjà été examinée en détail en Commission de la Justice du Sénat au cours de la session 1990-1991. Le rapport y afférent a été publié le 31 janvier 1991 (1).

La proposition adoptée par le Sénat le 6 février 1991 présentait deux lignes de force:

1. en ce qui concerne les biens du domaine public, le principe de l'immunité d'exécution restait intact;
2. en ce qui concerne les biens du domaine privé des personnes morales de droit public, l'on appliquait le même principe, mais exclusivement « *si ces biens étaient indispensables à l'exercice par lesdites personnes de leur mission ou à la continuité du service public* ».

2. Chambre

La Commission de la Justice de la Chambre, suivie en cela par l'assemblée plénière, a souscrit à l'abolition du principe de l'immunité d'exécution absolue à l'égard des personnes morales de droit public.

Elle s'est toutefois opposée, par la voix de M. Beaufays (2), dont les propos sont reproduits ci-après, à la distinction prise en considération par le Sénat entre le domaine public et le domaine privé:

« M. Beaufays constate que le but de la commission est d'élaborer un texte de loi clair et précis. Elle a, à juste titre, abandonné la distinction, vague et parfois artificielle, entre domaine public et domaine privé. Cette distinction doctrinale, sans définition légale, n'est pas claire et la jurisprudence de la Cour de cassation à cet égard est critiquée par la doctrine.

Le projet transmis par le Sénat admet le principe de la saisissabilité des biens du domaine privé avec des réserves. Pour apprécier ces réserves, il y a lieu de se référer au caractère indispensable des biens à l'exercice par les personnes morales de droit public de leur mission ou à la continuité du service public. Or, ce critère est notamment utilisé pour faire la première distinction entre domaine privé et public. Cette

(1) Doc. Sénat, S.E. 1988, n° 213-2.

(2) Doc. Chambre, 1992-1993, n° 750/4, p. 9.

B. TOELICHTING

1. Senaat

Het voorstel van wet tot invoeging van een artikel 1412bis in het Gerechtelijk Wetboek, dat de voorwaarden voor een uitvoerend beslag tegen publiekrechtelijke rechtspersonen bepaalde, werd reeds tijdens de zitting 1990-1991 uitvoerig in de Commissie voor de Justitie van de Senaat behandeld. Het desbetreffende verslag verscheen op 31 januari 1991 (1).

Het voorstel dat op 6 februari 1991 door de Senaat werd aangenomen, werd door twee krachtlijnen beheerst:

1. voor de goederen van het openbaar domein bleef het principe van de immuniteit van tenuitvoerlegging onverkort behouden;
2. voor de goederen van het privaat domein van de publiekrechtelijke rechtspersonen gold hetzelfde principe, maar dan uitsluitend « *wanneer deze goederen onmisbaar waren voor de uitoefening van de opdracht van deze rechtspersonen of voor de continuïteit van de openbare dienst* ».

2. Kamer

De Commissie voor de Justitie van de Kamer, daarin gevolgd door de openbare vergadering, onderschreef de opheffing van het beginsel van de absolute uitvoeringsimmuniteit ten aanzien van publiekrechtelijke rechtspersonen.

Zij verzette zich evenwel bij monde van de heer Beaufays (2) in de volgende bewoordingen tegen het door de Senaat in aanmerking genomen onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein:

« De heer Beaufays stelt vast dat de commissie streeft naar een klare en duidelijke wettekst. De commissie heeft terecht het vage en soms kunstmatige onderscheid tussen openbaar en privaat domein opgegeven. Dat onderscheid uit de rechtsleer heeft geen wettelijke grondslag. Het is onduidelijk en de rechtspraak van het Hof van Cassatie ter zake wordt door de rechtsleer aangevochten.

Het door de Senaat overgezonden ontwerp stelt dat de goederen van het privaat domein in principe vatbaar zijn voor beslag, doch met enig voorbehoud. Om dat voorbehoud te beoordelen, dient verwezen te worden naar het onmisbare karakter van die goederen voor de publiekrechtelijke rechtspersonen bij de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst. Welnu, dat criterium wordt

(1) Gedr. St., Senaat, B.Z. 1988, nr. 213-2.

(2) Gedr. St., Kamer, 1992-1993, nr. 750/4, p. 9.

double distinction sera source de difficultés et de confusion. Ne convient-il pas dès lors de modifier le texte en affirmant le principe de la saisissabilité des biens de l'Etat avec une importante exception? Ces biens ne peuvent être saisis lorsqu'ils sont indispensables à l'exercice par les personnes morales de droit public de leur mission ou la continuité du service public.»

Le texte finalement adopté par la Chambre dispose, dès lors, que les biens des personnes morales de droit public qui sont manifestement utiles pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public sont insaisissables. On a donc retenu un critère purement fonctionnel.

*
* *

La Commission de la Justice du Sénat a discuté le projet issu du texte modifié par la Chambre des représentants au cours de ses réunions des 15 juin, 13 juillet, 7 septembre, 8, 13 et 27 octobre, 17 novembre 1993 et 18 janvier 1994.

La commission a approuvé le critère fonctionnel des «biens manifestement utiles», introduit par la Chambre, mais elle a amendé le texte que celle-ci lui avait transmis en ce sens qu'elle a soumis la saisie à des conditions et des procédures spécifiques.

II. EVALUATION, PAR L'AUTEUR DE LA PROPOSITION, DU PROJET TRANSMIS PAR LA CHAMBRE

M. Cerexhe, l'auteur de la proposition de loi adoptée par le Sénat, évoque les problèmes qui pourraient résulter du texte transmis par la Chambre.

Préalablement, il fait observer que, dans notre droit, le principe de l'insaisissabilité des biens appartenant aux personnes morales de droit public n'a pas de fondement légal, mais a été dégagé par la jurisprudence de la nécessité de la continuité du service public, et ce depuis la seconde moitié du XIXe siècle.

La doctrine et la jurisprudence ont ensuite opéré une distinction entre les biens du domaine public et les biens du domaine privé, justifiant ainsi l'application de régimes différents en ce qui concerne la prescription, la saisissabilité et l'inaliénabilité.

En l'absence de base légale, la question se posait de savoir quel critère permettait d'établir la distinction entre domaine public et domaine privé.

onder meer gebruikt om het eerste onderscheid te maken tussen privaat en openbaar domein. Dat dubbele onderscheid zal een bron zijn van moeilijkheden en verwarring. Dient de tekst derhalve niet te worden gewijzigd door te stellen dat de goederen van de Staat in beginsel vatbaar zijn voor beslag, doch met een belangrijke uitzondering? Die goederen kunnen niet in beslag worden genomen wanneer ze onmisbaar zijn voor de uitoefening van de taak van de publiekrechtelijke rechtspersonen of voor de continuïteit van de openbare dienst.»

De uiteindelijk door de Kamer aangenomen tekst bepaalt dan ook dat de goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen, die kennelijk nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst, niet voor beslag vatbaar zijn. Er werd dus geopteerd voor een louter functioneel criterium.

*
* *

Het door de Kamer van Volksvertegenwoordigers gewijzigde ontwerp werd door de Commissie voor de Justitie van de Senaat besproken tijdens haar vergaderingen van 15 juni, 13 juli, 7 september, 8, 13 en 27 oktober, 17 november 1993 en 18 januari 1994.

De Commissie sloot zich aan bij het door de Kamer ingevoerde functionele criterium van «het kennelijk nut», maar amendeerde op haar beurt de overgezonden tekst door het beslag aan specifieke voorwaarden en procedures te onderwerpen.

II. EVALUATIE VAN HET DOOR DE KAMER OVERGEZONDEN ONTWERP DOOR DE INDIENER VAN HET WETSVORSTEL

De heer Cerexhe, die het door de Senaat goedgekeurde voorstel heeft ingediend, overloopt de moeilijkheden waartoe de door de Kamer overgezonden tekst zou kunnen leiden.

In de eerste plaats merkt hij op dat het beginsel dat goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen niet voor beslag vatbaar zijn, in ons recht iedere wettelijke grondslag mist, maar sedert de tweede helft van de vorige eeuw door de rechtspraak uit de noodzakelijke continuïteit van de openbare dienst is afgeleid.

De rechtsleer en de rechtspraak hebben daarbij een onderscheid gemaakt tussen de goederen van het openbaar domein en die van het privaat domein en zodoende de toepassing van verschillende regelingen verantwoord inzake verjaring, vatbaarheid voor beslag en onvervreemdbaarheid.

Aangezien er geen wettelijke grondslag bestond, rees de vraag welk criterium men kon hanteren om een onderscheid te maken tussen het openbaar en het privaat domein.

Plusieurs critères ont été avancés et défendus par la doctrine et la jurisprudence⁽¹⁾.

Selon un premier critère, appartiennent au domaine public, les biens destinés à l'usage de tous. Cette notion, retenue par la Cour de cassation, a cependant été critiquée par la doctrine, à savoir par De Page, Flamme et Dembour, comme étant trop restrictive.

Un deuxième critère prévoit que l'appartenance au régime de la domanialité publique est à dégager du fait que des biens sont destinés à un service public.

Un troisième critère, défendu en France par Waline, implique que les biens appartenant aux personnes morales de droit public font partie du domaine public lorsqu'ils sont indispensables à l'exercice d'un service public.

Cet aperçu concis démontre clairement qu'il n'existe pas d'unanimité dans la jurisprudence et la doctrine sur le critère d'appartenance d'un bien au domaine public ou au domaine privé.

Etant donné que la distinction entre domaine public et domaine privé est toutefois acquise, la doctrine s'est interrogée sur la question de savoir si le principe de l'insaisissabilité était applicable tant aux biens du domaine public qu'aux biens du domaine privé.

Certains auteurs se sont opposés à la saisissabilité des biens du domaine public au motif que ces biens sont nécessaires à la continuité du service public. Les biens du domaine privé, par contre, seraient susceptibles de saisie.

Sur la base de cette doctrine, l'intervenant a déposé une proposition de loi qui reprenait la distinction entre domaine public et domaine privé et posait pour la première fois le principe légal que les biens du domaine public sont insaisissables alors que les biens du domaine privé peuvent éventuellement être saisis dans la mesure où ils ne sont pas nécessaires à l'exercice du service public.

La commission s'est ralliée à cette proposition, en précisant que les biens du domaine privé peuvent faire l'objet d'une saisie-exécution, sauf si ces biens sont indispensables à l'exercice par les pouvoirs publics de leur mission ou à la continuité du service public.

A la Chambre, deux questions ont été soulevées par rapport au texte transmis par le Sénat.

(1) Voir: Derine R., Van Neste F., Vandenberghe H., *Zakenrecht*, partie 1A, Antwerpen/Amsterdam, «Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij», 1974, p. 168 et suiv., et Van Neste F., *Zakenrecht I*, Bruxelles, «Story-Scientia», 1990, p. 163 et suiv.

De rechtsleer en de rechtspraak hebben uiteenlopende criteria voorgesteld⁽¹⁾.

Volgens een eerste criterium maken deel uit van het openbaar domein de goederen die tot het gebruik van allen bestemd zijn. Het Hof van Cassatie heeft zich achter deze definitie geschaard. De rechtsleer daarentegen, te weten De Page, Flamme en Dembour, bekritiseerde deze opvatting, omdat ze te beperkend is.

Volgens een tweede criterium behoort een goed tot het openbaar domein wanneer de goederen voor een openbare dienst bestemd zijn.

Een derde criterium, dat in Frankrijk door Waline wordt verdedigd, gaat ervan uit dat goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen tot het openbaar domein behoren, wanneer zij onmisbaar zijn voor de uitoefening van een openbare dienst.

Uit dit bondig overzicht blijkt dat de rechtsleer en de rechtspraak het niet eens zijn over het criterium aan de hand waarvan bepaald kan worden of een goed al dan niet tot het openbaar domein behoort.

Aangezien het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein evenwel vaststaat, heeft de rechtsleer onderzocht of het beginsel van de onvatbaarheid voor beslag toepasbaar is op goederen van zowel het openbaar als het privaat domein.

Een aantal auteurs was ertegen gekant dat goederen die tot het openbaar domein behoren, voor beslag vatbaar kunnen zijn, omdat ze noodzakelijk zijn voor de continuïteit van de openbare dienst. Daar staat tegenover dat de goederen van het privaat domein wel degelijk voor beslag in aanmerking komen.

Op basis van die theorie heeft spreker een voorstel ingediend dat een onderscheid wil invoeren tussen het openbaar en het privaat domein, en dat voor het eerst in de wet het beginsel neerlegt volgens hetwelk goederen van het openbaar domein niet voor beslag vatbaar zijn, terwijl goederen van het privaat domein dat eventueel wel kunnen zijn in zoverre zij niet nodig zijn voor de uitoefening van de openbare dienst.

De Commissie heeft met dat voorstel ingestemd, maar heeft de tekst zo geformuleerd dat goederen die tot het privaat domein behoren, voor uitvoerend beslag in aanmerking komen, behalve wanneer die goederen onmisbaar zijn voor de uitoefening van de taken van de overheid of voor de continuïteit van de openbare dienst.

In de Kamer heeft de door de Senaat overgezonden tekst twee vragen opgeroepen.

(1) Zie: Derine R., Van Neste F., Vandenberghe H., *Zakenrecht*, Deel 1A, Antwerpen/Amsterdam, Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij, 1974, p. 168 e.v. en Van Neste F., *Zakenrecht I*, Brussel, Story-Scientia, 1990, p. 163 e.v.

La première portait sur le critère permettant de soustraire des biens du domaine privé à une saisie. Le Conseil des ministres, qui s'est penché à plusieurs reprises sur ce problème, a estimé que la condition retenue par le Sénat était trop rigoureuse. D'où sa proposition de substituer au mot « indispensables » les mots « manifestement utiles », à laquelle s'est ralliée la Chambre.

Le deuxième problème concernait l'opportunité de la distinction entre les biens du domaine public et les biens du domaine privé.

Vu l'imprécision de cette distinction et la multiplicité des critères, la Chambre a préféré substituer un critère fonctionnel applicable à tous les biens appartenant aux personnes morales de droit public.

L'article 1412bis, § 1er, adopté par la Chambre, est dès lors libellé comme suit :

« Article 1412bis. — § 1er. Les biens appartenant à l'Etat, aux régions, aux communautés et généralement à toutes personnes morales de droit public qui sont manifestement utiles pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public, sont insaisissables. »

A la réflexion, l'intervenant souscrit aux modifications apportées par la Chambre et ceci pour trois raisons.

1. Le texte adopté par le Sénat nécessite de la part du juge une double démarche.

D'abord, il lui appartient d'opérer la distinction entre biens du domaine public et biens du domaine privé. Or, les critères qu'il peut invoquer pour justifier sa décision sont tellement ambigus et complexes qu'il risque d'être confronté à de graves difficultés de qualification.

Ensuite, il est obligé d'examiner à propos des biens du domaine privé s'ils sont indispensables ou non à l'exercice d'une mission publique ou à la continuité du service public.

L'avantage que présente le projet transmis par la Chambre concerne la simplification de l'intervention du juge. En effet, la première démarche devenant superflue, le juge n'a qu'une seule question à résoudre, à savoir si un bien appartenant à une personne morale de droit public est manifestement utile ou non pour l'exercice de sa mission ou pour la continuité du service public.

2. Il ressort de plusieurs décisions judiciaires récentes où les principes de l'immunité d'exécution et de l'insaisissabilité des biens appartenant aux

De eerste handelde over het criterium waarmee men goederen van het privaat domein aan een beslag kan onttrekken. De Ministerraad heeft dat probleem bij herhaling onderzocht en was van oordeel dat de door de Senaat gestelde voorwaarde te stringent was. Daarom werd voorgesteld het woord « onmisbaar » te vervangen door de woorden « kennelijk nuttig ». De Kamer was het daarmee eens.

In de tweede plaats was het de vraag of het wel wenselijk was een onderscheid in te voeren tussen de goederen van het openbaar domein en die van het privaat domein.

Aangezien dat onderscheid vaag is en er verschillende criteria worden gehanteerd, was het volgens de Kamer wenselijk een functioneel criterium in te voeren dat gebruikt kan worden voor alle goederen die aan publiekrechtelijke rechtspersonen toebehooren.

Artikel 1412bis, § 1, zoals goedgekeurd door de Kamer, luidt derhalve als volgt :

« Artikel 1412bis. — § 1. De goederen die behoren aan de Staat, de gewesten, de gemeenschappen, en, in het algemeen, aan alle publiekrechtelijke rechtspersonen, en die kennelijk nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst, zijn niet vatbaar voor beslag. »

Bij nader toezien is spreker het om drie redenen eens met de wijzigingen die de Kamer voorstelt :

1. De tekst goedgekeurd door de Senaat verwacht dat de rechter in twee stadia te werk gaat.

Eerst behoort hij een onderscheid te maken tussen de goederen die tot het publiek domein behoren en die welke tot het privaat domein behoren. De criteria die hij kan hanteren om zijn beslissing te verantwoorden, zijn echter zo vaag en ingewikkeld dat hij bij de kwalificatie op ernstige moeilijkheden dreigt te stuiten.

Vervolgens moet hij onderzoeken of de goederen van het privaat domein al dan niet onmisbaar zijn voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Het ontwerp dat de Kamer heeft teruggezonden, biedt het voordeel dat de taak van de rechter er eenvoudiger op wordt. Aangezien hij het eerste aspect immers niet meer hoeft te onderzoeken, dient de rechter alleen nog te antwoorden op de vraag of een goed dat aan een publiekrechtelijke rechtspersoon toebehoort, al dan niet « kennelijk nuttig » is voor de uitoefening van diens taak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

2. Uit tal van recente gerechtelijke uitspraken, waar de beginselen van immuniteit van executie en onvatbaarheid voor beslag van overheidsgoederen

pouvoirs publics sont mis en cause, que les juges n'opèrent plus la distinction entre biens du domaine public et biens du domaine privé, mais se limitent à appliquer le critère fonctionnel retenu par la Chambre.

3. Une étude comparée du droit allemand et néerlandais apprend que la distinction entre domaine public et domaine privé ne subsiste plus. En Allemagne, les mesures d'exécution sont permises sauf si elles mettent en cause les missions légales d'un pouvoir public. Aux Pays-Bas, aucune saisie ne peut être pratiquée sur les biens affectés à un service public.

L'auteur de la proposition initiale conclut en disant qu'il peut également se rallier au texte voté par la Chambre des représentants.

III. ABOLITION DU PRINCIPE DE L'IMMUNITÉ D'EXECUTION DES POUVOIRS PUBLICS

Un commissaire déclare que de sérieux problèmes se poseront si l'on admet le principe selon lequel les biens des personnes morales de droit public sont saisissables à certaines conditions.

Par rapport au texte adopté par le Sénat, la solution proposée par la Chambre implique une radicalisation au niveau du texte.

En effet, elle offre à tout tiers de mauvaise foi l'occasion de saisir des biens qui appartiennent manifestement au domaine public. Une telle saisie pourrait provoquer un préjudice considérable avant même que l'Etat ne puisse prouver que les biens saisis sont indispensables ou utiles à l'exercice de sa mission ou à la continuité du service public.

L'intervenant fait observer que la discussion sur le caractère indispensable ou utile ou non d'un bien n'est effectivement menée devant le juge des saisies qu'après que la saisie a été exécutée. Il s'agit, en effet, d'une saisie-exécution, puisqu'il y a un titre.

Un membre voit dans le projet de loi en discussion une tentative de sortir de l'impasse dans laquelle s'est engagé le débat sur le principe de l'immunité d'exécution de l'autorité publique.

Différents facteurs ont conduit à cette impasse.

1. Le premier réside dans le fait que la jurisprudence et la doctrine définissent d'une manière divergente la notion de domaine public.

C'est que la doctrine préconise une définition axée plutôt sur le contenu, alors que, depuis l'arrêt de la

aan de orde waren, blijkt dat de rechters geen onderscheid meer maken tussen goederen van het publiek domein en die van het privaat domein, maar alleen nog het door de Kamer gekozen functioneel criterium toepassen.

3. Een vergelijkende studie van het Duitse en het Nederlandse recht leert dat het onderscheid tussen het publiek en het privaat domein niet meer bestaat. In Duitsland zijn executiemaatregelen toegestaan, behalve wanneer ze de wettelijke taak van de overheid in het gedrang brengen. In Nederland behoort beslag op goederen die voor de openbare dienst zijn bestemd, hoe dan ook niet tot de mogelijkheden.

De indiener van het oorspronkelijk voorstel verklaart, bij wijze van besluit, dan ook te kunnen instemmen met de door de Kamer van Volksvertegenwoordigers goedgekeurde tekst.

III. OPHEFFING VAN HET PRINCIPE VAN DE UITVOERINGSIMMUNITÉIT VAN DE OVERHEID

Een lid verklaart dat er ernstige problemen zullen rijzen wanneer men het principe aanvaardt dat goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen onder welbepaalde voorwaarden voor beslag vatbaar zijn.

In vergelijking met het door de Senaat aangenomen ontwerp houdt de door de Kamer voorgestelde oplossing een radicalisering van de tekst in.

Ze biedt immers iedere derde te kwader trouw de gelegenheid beslag te leggen op goederen die klaarblijkelijk tot het openbaar domein behoren. Dergelijk beslag zou al veel schade kunnen berokkenen, voordat de Staat kan bewijzen dat de in beslag genomen goederen onmisbaar of nuttig zijn voor de uitoefening van zijn opdracht of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Spreker merkt op dat de discussie over het al dan niet onmisbaar of nuttig karakter van een goed inderdaad pas voor de beslagrechter plaatsheeft nadat er beslag is gelegd. Het gaat immers om een uitvoerend beslag, vermits er een titel is.

Een lid beschouwt dit wetsontwerp als een poging om de impasse te doorbreken waarin het debat over het principe van de uitvoeringsimmunitéit van de overheid is terecht gekomen.

Verschillende factoren hebben tot die impasse bijgedragen.

1. Een eerste omstandigheid is dat de rechtspraak en de rechtsleer het begrip openbaar domein op een uiteenlopende wijze definiëren.

De rechtsleer staat namelijk een eerder inhoudelijke omschrijving voor, terwijl de rechtspraak sinds

Cour de cassation du 3 mai 1968, la jurisprudence a opté pour une définition formelle, qui place l'essentiel du pouvoir de décider ce qui relève du domaine public entre les mains de l'autorité publique(1):

«Un bien appartient au domaine public lorsque, par une décision expresse ou implicite de l'autorité compétente, il est affecté à l'usage de tous, sans distinction de personne. Un bien qui appartient au domaine public ensuite d'une décision de l'autorité compétente ne peut perdre son caractère de domaine public que par une décision expresse de cette autorité par laquelle son affectation à l'usage de tous lui est enlevée ou par un acte qui, dans le chef de cette autorité, suppose nécessairement pareille décision.»

2. Le deuxième facteur réside dans le fait qu'en vertu de la doctrine classique, l'on ne peut exercer des droits domaniaux, à l'exclusion, dès lors, des droits civils, que sur un bien qui appartient au domaine public en vertu d'une décision formelle de l'autorité. Des exceptions peuvent toutefois être envisagées.

C'est ainsi que l'actuelle gare du Midi de Bruxelles fait partie du domaine public. L'on peut se demander si la nouvelle gare du T.G.V. qui y est aménagée fait elle aussi partie du domaine public ou si elle appartient au domaine privé.

La distinction est importante, parce que, dans le premier cas, l'autorité doit accorder une concession, alors que, dans le second cas, un droit d'emphytéose ou de superficie peut être établi.

L'intervenant reconnaît que la doctrine critique la distinction entre domaine public et domaine privé, mais affirme que la remise en question des notions existantes est propre à notre culture juridique.

3. Un troisième facteur réside dans le problème conceptuel qui se pose lorsqu'un créancier crée, par une saisie, des situations juridiques classiques de droit civil dans le domaine public, ce qui est exclu en cas de contrat classique.

Il ne faut pas perdre de vue que la saisie est un moyen de pression auquel le créancier ne peut recourir que s'il dispose d'un titre exécutoire.

Cela soulève des problèmes, du fait qu'en ce qui concerne le domaine public, l'autorité doit toujours recourir à l'instrument de droit administratif que représente la concession ou aux droits *sui generis*. Un créancier disposerait donc, par la saisie, d'un titre

het arrest van het Hof van Cassatie van 3 mei 1968 voor een formele bepaling opteert, waardoor het zwaartepunt van de beslissingsmacht over wat tot het openbaar domein behoort, bij de overheid berust (1):

«een goed behoort tot het openbaar domein doordat het, hetzij door een uitdrukkelijke, hetzij door een impliciete beslissing van de bevoegde overheid wordt bestemd tot het gebruik van allen, zonder onderscheid naar de persoon. Een goed dat tot het openbaar domein behoort ingevolge een beslissing van de bevoegde overheid, kan het karakter van openbaar domein slechts verliezen door een uitdrukkelijke beslissing van die overheid waardoor zijn bestemming tot het gebruik van allen eraan wordt ontnomen of door een handeling welke noodzakelijk zulke beslissing in hoofde van die overheid onderstelt.»

2. Een tweede factor heeft te maken met het feit dat wanneer een goed door een formele beslissing van de overheid tot het openbaar domein behoort, er volgens de klassieke leer uitsluitend domaniale rechten op kunnen worden uitgeoefend, met uitsluiting derhalve van de burgerlijke rechten. Uitzonderingen zijn evenwel denkbaar.

Bijvoorbeeld, het bestaande Zuidstation in Brussel bevindt zich op het openbaar domein. De vraag is of het nieuwe H.S.T.-station dat er wordt aangelegd, eveneens tot het openbaar domein behoort dan wel tot het privaat domein.

Het onderscheid is belangrijk omdat de overheid in het eerste geval een concessie dient te verlenen terwijl er in het tweede geval een recht van erfpacht of opstal kan worden gevestigd.

Spreker geeft toe dat het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein in de rechtsleer bekritiseerd wordt, maar stelt dat het aan onze rechtscultuur eigen is om het bestaande begrippenapparaat in vraag te stellen.

3. Een derde element betreft een conceptueel probleem dat rijst wanneer een schuldeiser door beslag klassieke burgerrechtelijke rechtsposities op het openbaar domein zou kunnen realiseren, hetgeen met een klassieke overeenkomst uitgesloten is.

Men mag niet uit het oog verliezen dat het beslag een machtsmiddel is waarop de schuldeiser slechts een beroep kan doen als hij over een uitvoerbare titel beschikt.

Dit schept moeilijkheden omdat de overheid met betrekking tot het openbaar domein steeds haar toevlucht moet nemen tot de administratieve rechtsfiguur van de concessie of tot *sui-generis* rechten. Een schuldeiser zou door het beslag derhalve over een

(1) Cass., 3 mai 1968, *Pas.*, 1968, I, 1033.

(1) Cass., 3 mei 1968, *A.C.*, 1968, 1100.

prépondérant par rapport au concessionnaire, dans la mesure, bien entendu, où le bien concerné est saisissable parce qu'il n'est pas manifestement utile à l'exercice d'une mission publique ou à la continuité du service public.

Il s'ensuit que la notion de domaine public pourrait être définie différemment. En effet, la conception dans laquelle s'inscrit le critère formel reposant sur une décision de l'autorité publique d'intégrer un bien au domaine public pourrait être remplacée par une conception fondée sur le contenu et dans laquelle la notion d'utilité manifeste à l'exercice d'une mission publique ou à la continuité du service public serait déterminante.

Il faut se demander, toutefois, s'il convient d'insérer cette nouvelle définition, qui entraînera une modification de la classification des biens du domaine public et du domaine privé, dans une disposition relative au droit des saisies.

L'intervenant se rallie au point de vue de l'auteur de la proposition de loi, selon lequel l'interdiction générale de saisir les biens des personnes morales de droit public ne peut plus être maintenue. Jusqu'à présent, le principe de l'immunité d'exécution de l'autorité a confronté le créancier qui dispose d'un titre exécutoire à des difficultés presque insurmontables. Certains biens de l'autorité doivent donc être saisissables. La question est de savoir comment définir le contenu de cette question, dès lors que l'on utilise un critère formel pour la définition du domaine public.

Un membre de la Chambre a mis à tort la distinction entre le domaine public et le domaine privé en rapport avec la jurisprudence de la Cour de cassation sur la responsabilité des autorités en tant que détentrices de l'autorité publique et les autorités en tant que personnes morales privées(1).

Selon le même membre de la Chambre, cette distinction serait également contraire aux décisions de la Commission européenne des droits de l'homme, laquelle a déclaré recevables plusieurs requêtes de citoyens belges relatives à l'immunité d'exécution des personnes morales de droit public.

Cette commission s'est toutefois bornée à estimer que, si l'Etat ne paie pas les sommes auxquelles il a été condamné, il y a violation de l'article 13 de la C.E.D.H. (relatif au droit à l'octroi d'un recours effectif devant une instance nationale) et de l'article 1er du premier protocole (relatif au droit de propriété).

(1) Doc. Chambre, 1992-1993, n° 750/4, pp. 4-5.

zwaarwichtiger titel beschikken dan de concessio-naris, in de mate natuurlijk dat het betrokken goed voor beslag vatbaar is doordat het kennelijk niet nuttig is voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Dat heeft tot gevolg dat het begrip openbaar domein anders zou kunnen worden gedefinieerd. Het formele criterium luidens hetwelk de overheid een goed tot het openbaar domein bestemt, zou namelijk worden opgegeven ten voordele van een inhoudelijke benadering, waarbij de notie van wat kennelijk nuttig is voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst, bepalend is.

De vraag dringt zich echter op of deze nieuwe definitie die tot een wijziging van de classificatie van de goederen van het openbaar en het privaat domein zal leiden, moet worden ingevoerd in een bepaling die het beslagrecht betreft.

Spreeker stemt in met de zienswijze van de indiener van het wetsvoorstel dat het algemeen verbod van beslaglegging op goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen niet langer houdbaar is. Tot op heden heeft het principe van de uitvoeringsimmunité van de overheid de schuldeiser die over een uitvoerbare titel beschikt, voor bijna onoverkomelijke problemen geplaatst. Bepaalde goederen van de overheid moeten dus voor beslag vatbaar zijn. Het probleem is hoe dat inhoudelijk moet worden omschreven wanneer thans een formeel criterium wordt gehanteerd voor de definitie van het openbaar domein.

Een kamerlid heeft ten onrechte het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein in verband gebracht met de rechtspraak van het Hof van Cassatie over de aansprakelijkheid van de overheid als drager van het openbaar gezag of als privaat rechtspersoon(1).

Volgens hetzelfde kamerlid zou dit onderscheid ook in tegenstrijd zijn met beslissingen van de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens, die verscheidene verzoekschriften van Belgische onderdanen ontvankelijk verklaarde, die verband hielden met de uitvoeringsimmunité van publiekrechtelijke rechtspersonen.

Deze Commissie heeft echter uitsluitend geoordeeld dat wanneer de Staat de geldsommen niet betaalt, waartoe hij veroordeeld is, er een schending is van artikel 13 E.V.R.M. (met betrekking tot het recht op daadwerkelijke rechtshulp voor een nationale instantie) en van artikel 1 van het eerste Protocol (met betrekking tot het eigendomsrecht).

(1) Gedr. St., Kamer, 1992-1993, nr. 750/4, p. 4-5.

L'intervenant récuse la thèse selon laquelle il n'existerait pas de critère pour justifier la distinction entre le domaine public et le domaine privé.

Il s'agit d'une distinction jurisprudentielle, qui s'est développée depuis plus de cent ans en France et en Belgique et qui est étroitement liée à la notion de continuité du service public.

On ne peut écarter purement et simplement des critères ayant droit de cité dans notre culture juridique depuis des dizaines d'années et par ailleurs consacrés par la doctrine, pour les remplacer par de nouveaux critères sans procéder à une analyse historique ou comparative.

Si l'on prend pour critère qu'un bien doit être « indispensable », il se pourrait que l'on pratique une saisie immobilière sur le palais royal ou les chasses privées du Roi en Ardenne, qui ne sont ni l'un ni les autres absolument indispensables à la survie du royaume de Belgique.

Le critère de l'utilité manifeste n'est pas non plus exempt de tout risque. Selon la conception de l'Etat à laquelle on adhère, on donnera à ce critère une interprétation différente. Etant donné l'ampleur du problème et dans l'intérêt du service public, il faut éviter d'embarrasser le juge des saisies par une décision qui est, en fait, politique.

L'intervenant admet que, tout comme le citoyen, les autorités doivent respecter les décisions de justice prononcées contre elles. Cela ne peut toutefois avoir pour conséquence que les biens des autorités et ceux du citoyen soient, indifféremment, susceptibles de saisie.

L'intervenant est donc d'accord, en principe, pour que certains biens publics soient déclarés saisissables, mais il plaide pour qu'ils le soient en faisant la distinction entre le domaine public et le domaine privé.

Un membre rappelle avoir fait la distinction entre le domaine public et le domaine privé dans sa proposition de loi.

Toutefois, au cours de l'examen de celle-ci en Commission de la Justice du Sénat, plusieurs membres se sont montrés réticents à l'égard du maintien de cette distinction.

Le ministre de la Justice déclare qu'il entend situer le débat dans un cadre large. L'objectif primordial du projet de loi est de donner aux citoyens la possibilité d'obtenir l'exécution forcée d'une décision de justice coulée en force de chose jugée et rendue à l'encontre d'une personne morale de droit public. Dans un Etat de droit comme le nôtre, il est inadmissible que les autorités ne respectent pas les jugements et arrêts rendus contre elles.

Het lid is het er absoluut niet mee eens dat er geen criteria voorhanden zouden zijn om het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein te rechtvaardigen.

Het gaat om een jurisprudentieel onderscheid, dat sinds meer dan honderd jaar in Frankrijk en in België gegroeid is en nauw verbonden is met het begrip van de continuïteit van de openbare dienst.

Dergelijke criteria, die sinds tientallen jaren in onze rechtscultuur ingeburgerd zijn en waarover ook rechtsleer bestaat, mogen niet zomaar opzij worden geschoven en zonder historisch of rechtsvergelijkend onderzoek door nieuwe criteria worden vervangen.

Zo houdt het criterium dat een goed « onmisbaar » dient te zijn, het gevaar in dat men onroerend beslag zou kunnen leggen op het Koninklijk Paleis of de private jachtgebieden van de Koning in de Ardennen, welke geen van beide absoluut onmisbaar zijn voor het voortbestaan van het Koninkrijk België.

Ook het criterium van « het kennelijk nut » is niet risicovrij. Afhankelijk van de staatsopvatting die men huldigt, zal dit criterium op uiteenlopende wijze worden geïnterpreteerd. Gelet op de omvang van het probleem en rekening houdend met het belang van de openbare dienst, moet worden vermeden de beslagrechter op te zadelen met een beslissing die in wezen politiek is.

Spreker is het ermee eens dat de overheid, net zoals de burger, de tegen haar uitgesproken rechterlijke beslissingen dient na te komen. Dat mag er echter niet toe leiden dat de goederen van de overheid en van de burger op identieke wijze voor een beslag in aanmerking komen.

Interveniënt gaat dus principieel akkoord om bepaalde goederen van de overheid voor beslag vatbaar te maken, maar pleit ervoor dat dit zou gebeuren op grond van het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein.

Een lid herinnert eraan dat hij in zijn wetsvoorstel het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein had gemaakt.

Tijdens de bespreking van zijn voorstel in de Commissie voor de Justitie van de Senaat hebben verschillende leden zich evenwel terughoudend opgesteld tegenover het behoud van dit onderscheid.

De Minister van Justitie verklaart dat hij het debat in een ruim kader wil plaatsen. Het wetsontwerp heeft primordiaal ten doel de burgers de mogelijkheid te bieden de uitvoering af te dwingen van een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing die tegen een publiekrechtelijke rechtspersoon is gewezen. In een rechtsstaat als de onze is het onduidelijk dat de overheid de tegen haar gewezen vonnissen en arresten niet zou nakomen.

Un sénateur estime que tout citoyen disposant d'une décision de justice coulée en force de chose jugée, qu'il entend voir mettre à exécution, ne peut être accusé de mauvaise volonté s'il fait procéder à une saisie.

L'essentiel est que, grâce à une initiative législative, le citoyen ait la faculté d'imposer à l'autorité, par le moyen de la saisie, l'exécution d'une décision judiciaire. Si l'on ne parvient par à édicter une réglementation efficace, l'Etat et, en particulier, l'appareil judiciaire perdront tout crédit.

Un autre membre aimerait disposer d'un aperçu de tous les arriérés dus par le pouvoir fédéral. A ce propos, il se reporte à une série de questions parlementaires concernant l'encours de la dette de chaque département. Les administrations n'y ont pas encore toutes répondu.

Le ministre déclare que la chose est irréalisable, notamment parce que certains créanciers ne poursuivent pas l'exécution forcée d'une obligation ou d'une décision judiciaire.

Un membre clôt la discussion en rappelant que les modifications apportées par la Chambre au projet de loi adopté par le Sénat ont suscité au sein de la commission une double critique portant, tout d'abord, sur la suppression de la distinction entre les biens du domaine public et les biens du domaine privé et, deuxièmement, sur l'introduction d'un nouveau critère d'insaisissabilité.

En effet, le critère d'insaisissabilité retenu par le Sénat a été modifié en ce sens que les biens appartenant aux personnes morales de droit public ne doivent plus être indispensables à l'exercice par les pouvoirs publics de leur mission ou à la continuité du service public, mais seulement manifestement utiles.

En outre, des remarques ont été formulées quant au délai imparti aux pouvoirs publics pour s'opposer à une saisie. Ce délai, qui est de quinze jours, est jugé trop court. En effet, l'absence d'une réaction rapide de la part d'un pouvoir public, qu'elle soit due à la complexité du dossier ou à la lourdeur administrative, risque d'entraîner des conséquences désagréables, pour ne pas dire injustifiables (*cf.* p. 51).

Compte tenu de ce qui précède, une majorité des membres de la commission se déclare d'accord pour poursuivre la discussion du projet de loi transmis par la Chambre en se basant sur l'idée que l'immunité d'exécution ne peut plus avoir valeur de principe absolu pour les personnes morales de droit public.

Een senator is van oordeel dat iedere burger die over een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing beschikt waarvan hij de uitvoering beoogt, niet van kwade wil mag worden beschuldigd als hij tot beslaglegging overgaat.

Essentieel is dat de burger dank zij een wetgevend initiatief de mogelijkheid krijgt om middels beslag de uitvoering van een rechterlijke beslissing van de overheid af te dwingen. Slaagt men er niet in een efficiënte regelgeving uit te vaardigen, dan verliest de Staat en in het bijzonder het gerechtelijk apparaat alle krediet.

Een ander lid wenst een overzicht te krijgen van alle achterstallen van de federale overheid. Hij verwijst naar een reeks parlementaire vragen over de nog uitstaande schuld van elk departement. Alle besturen hebben hierop nog niet geantwoord.

De Minister repliceert dat dit onbegonnen werk is, inzonderheid omdat sommige schuldeisers de uitvoering van een verbintenis of van een rechterlijke beslissing niet afdwingen.

Om de discussie af te ronden herinnert een lid eraan dat de wijzigingen die de Kamer in het door de Senaat goedgekeurde ontwerp heeft aangebracht, in de Commissie op een tweevoudige kritiek is gestuit die in de eerste plaats betrekking heeft op het wegvallen van het onderscheid tussen de goederen van het openbaar domein en die van het privaat domein, en voorts op het invoeren van een nieuw criterium inzake de onvatbaarheid voor beslag.

Het criterium inzake onvatbaarheid voor beslag dat de Senaat heeft voorgesteld, werd immers zo gewijzigd dat goederen die aan publiekrechtelijke rechtspersonen toebehoren, voortaan niet meer « onmisbaar » hoeven te zijn voor de uitoefening van overheidstaken of voor de continuïteit van de openbare dienst, doch daartoe uitsluitend « kennelijk nuttig » moeten zijn.

Daarnaast zijn er nog een aantal opmerkingen geformuleerd over de termijn binnen welke de overheid tegen het beslag verzet kan doen. Die termijn bedraagt vijftien dagen, wat te kort wordt geacht. Gesteld dat de overheid niet snel genoeg reageert, omdat het dossier te ingewikkeld is of wegens de logheid van de administratie, dan dreigen er onaangename en zelfs onverantwoorde gevolgen te ontstaan (*cf.* p. 51).

Gelet op het voorgaande verklaart een meerderheid van de commissieleden zich akkoord om het door de Kamer overgezonden wetsontwerp verder te bespreken uitgaande van de opvatting dat de uitvoeringsimmunitet ten aanzien van publiekrechtelijke rechtspersonen niet meer als absoluut principe kan gelden.

IV. MAINTIEN OU ABANDON DE LA DISTINCTION ENTRE LE DOMAINE PUBLIC ET LE DOMAINE PRIVÉ EN CAS DE SAISIE DE BIENS PUBLICS

Un membre dit que l'on doit d'abord déterminer s'il est opportun de conserver ou de supprimer la distinction entre le domaine public et le domaine privé.

Rien n'empêche de définir la notion de domaine privé par voie légale, afin d'assurer l'application du principe de la saisissabilité des biens du domaine privé. Cette méthode présente l'avantage qu'il n'appartient plus au juge d'apprécier si un bien spécifique relève du domaine public ou du domaine privé.

La question de fond revient à savoir comment on peut assurer la saisissabilité des biens des pouvoirs publics en cas de non-respect des décisions judiciaires, sans compromettre la continuité du service public.

Un membre s'étonne que l'auteur de la proposition de loi plaide pour que l'on abandonne la distinction entre le domaine privé et le domaine public dans le cadre du projet à l'examen.

L'intervenant rappelle que cette distinction a encore des répercussions dans de nombreux autres domaines du droit et il craint dès lors que l'approche préconisée par la Chambre n'ébranle toute la construction de la doctrine à propos du domaine public et du domaine privé.

Ce changement de cap soulève, en effet, différentes questions.

La suppression de la distinction entre domaine public et privé dans le cadre du droit des saisies implique-t-elle que la règle selon laquelle les biens du domaine public sont inaliénables ne s'applique plus? En d'autres termes, y a-t-il encore alors parallélisme entre la règle de l'inaliénabilité et celle de l'insaisissabilité?

Quelles seront les règles applicables aux biens des personnes morales de droit public? Celles qui régissent les biens du domaine public ou celles auxquelles sont soumis les biens du domaine privé? Ces questions se poseront inévitablement lorsque les pouvoirs publics feront l'acquisition de biens par voie d'expropriation.

L'intervenant aimerait donc savoir si la suppression de la distinction entre le domaine public et le domaine privé concerne exclusivement le droit des saisies ou si elle est l'œuvre d'un mouvement tendant à écarter totalement cette distinction du droit positif. Cette dernière option lui paraît, en tout cas, trop radicale.

Dans le même ordre d'idées, il revient à la suggestion qui a été faite d'adopter, spécifiquement pour le

IV. HET AL OF NIET BEHOUDEN VAN HET ONDERSCHIED TUSSEN HET OPENBAAR EN HET PRIVAAT DOMEIN BIJ EEN BESLAG OP OVERHEIDSGOEDEREN

Een lid stelt dat eerst moet worden uitgemaakt of het opportuun is het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein te behouden dan wel te schrappen.

Niets belet het begrip privaat domein via een wetgevend initiatief te omschrijven om ervoor te zorgen dat op goederen die tot het privaat domein behoren, beslag kan worden gelegd. Deze methode biedt het voordeel dat het voortaan niet meer de rechter is die moet uitmaken of een specifiek goed tot het openbaar dan wel tot het privaat domein behoort.

De fundamentele vraag is hoe men de vatbaarheid voor beslag van overheidsgoederen kan waarborgen wanneer gerechtelijke beslissingen niet worden nagekomen, zonder daarbij de continuïteit van de openbare dienst in het gedrang te brengen.

Een lid drukt zijn verwondering uit over het pleidooi van de indiener van het wetsvoorstel om in het kader van dit ontwerp het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein terzijde te schuiven.

Spreker wijst erop dat dit onderscheid nog op tal van andere rechtsgebieden doorwerkt. Hij vreest dan ook dat met de benadering welke de Kamer voorstaat, de doctrinale constructie van het openbaar en het privaat domein volledig op de helling komt te staan.

Deze koerswijziging roept immers verschillende vragen op.

Impliceert de opheffing van het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein in het kader van het beslagrecht dat de regel volgens welke goederen van het openbaar domein onvervreemdbaar zijn, dan ook niet meer geldt; met andere woorden, lopen de regels inzake onvervreemdbaarheid en onbeslagbaarheid dan nog parallel?

Welke regels zullen toepasselijk zijn op de goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen? Die welke gelden voor de goederen van het openbaar domein of die waaraan de goederen van het privaat domein onderworpen zijn? Dergelijke vragen zullen ongetwijfeld aan bod komen wanneer de overheid goederen door onteigening verwerft.

Spreker wenst dan ook te vernemen of de afschaffing van het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein uitsluitend het beslagrecht betreft, dan wel de voorbode is van een beweging om dit onderscheid volledig uit het positief recht te weren. Deze laatste optie lijkt hem in ieder geval te verregaand.

In aansluiting hierop komt hij terug op de suggestie om specifiek voor het beslagrecht een eigen omschrij-

droit des saisies, une définition propre des notions de domaine public et de domaine privé. Il craint qu'une telle option ne soulève des problèmes.

En effet, un juge pourrait autoriser la saisie lorsqu'il estime qu'un bien n'est manifestement pas utile pour l'exercice d'une mission publique ou pour la continuité du service public. A supposer que la personne morale de droit public paie sa dette et que la saisie soit levée, pourra-t-on encore, par la suite, conclure un contrat de concession portant sur ce bien, contrat qui n'est en principe possible que pour des biens appartenant au domaine public?

L'intervenant craint que tout cela ne débouche sur des contradictions.

En réponse à cette question et à des questions antérieures, un membre dit que ce type de problème ne peut se poser si l'on ne déclare saisissables que des biens du domaine privé. On peut en effet exercer des droits relevant du droit privé sur des biens du domaine privé, de sorte qu'un créancier peut disposer d'un titre exécutoire pour pratiquer une saisie. Dans cette optique, les biens du domaine public ne sont saisissables que s'ils ne font plus partie du domaine public.

Si l'on supprime, à l'article 1412*bis*, la distinction entre le domaine public et le domaine privé, on va inévitablement au-devant de difficultés.

Ainsi n'est-il pas possible de dire que l'on ne peut établir de droits réels sur un bien qui n'est manifestement pas jugé utile pour l'exercice d'une mission publique ou pour la continuité du service public. Sans cela, il y aurait contradiction du fait que, d'une part, on ne pourrait acquérir le droit de propriété alors que, d'autre part, on pourrait pratiquer une saisie. Cela porterait atteinte à la nature de la saisie, qui est une objectivation d'un droit personnel.

L'intervenant estime que le projet n'est conciliable avec la législation existante que si l'on part du principe que le domaine public est limité aux biens non saisissables. La question qui se pose alors est celle de savoir si, pour la définition de la notion de domaine public, on s'écarte du critère formel adopté par la Cour de cassation et on lui préfère une approche se référant au contenu.

Le ministre de la Justice répète que le principe de l'exécution d'une décision judiciaire par les pouvoirs publics, après un litige avec un citoyen, doit avoir la priorité. La distinction entre biens du domaine public et biens du domaine privé ne peut aboutir à ce que le citoyen ne dispose d'aucun recours pour contraindre l'autorité à exécuter un jugement ou un arrêt.

Il ajoute qu'à l'avenir, la jurisprudence pourrait bien abandonner le critère formel utilisé actuellement pour définir la notion de domaine public, au bénéfice

ving van de begrippen openbaar en privaat domein in te voeren. Hij vreest dat een dergelijke optie problemen zal opleveren.

Een rechter zou namelijk het beslag kunnen toestaan wanneer hij van oordeel is dat een goed kennelijk niet nuttig is voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst. Stel dat de openbare rechtspersoon zijn schuld betaalt en het beslag wordt gelicht, kan er daarna voor dat goed nog een concessieovereenkomst worden gesloten, welke principieel maar mogelijk is voor goederen van het openbaar domein?

Spreeker vreest dat een en ander tot contradicties zal leiden.

Op deze en vorige vragen antwoordt een lid dat dergelijke problemen zich niet kunnen voordoen wanneer uitsluitend goederen van het privaat domein voor beslag vatbaar worden verklaard. Men kan immers privaatrechtelijke rechten uitoefenen op goederen van het privaat domein, zodat een schuldeiser over een uitvoerbare titel kan beschikken om beslag te leggen. Goederen van het openbaar domein zijn in die optiek slechts voor beslag vatbaar indien ze niet langer tot het openbaar domein behoren.

Indien het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein in artikel 1412*bis* wordt opgeheven, zullen er onvermijdelijk moeilijkheden opduiken.

Zo gaat het niet aan te stellen dat er geen zakelijke rechten kunnen worden gevestigd op een goed dat kennelijk niet nuttig wordt geacht voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst. Anders is er een contradictie omdat men enerzijds geen eigendomsrecht kan verwerven, maar anderzijds wel beslag kan leggen. Dit doet afbreuk aan de aard van het beslag dat een verzakelijking is van een persoonlijk recht.

Spreeker meent dat het ontwerp maar verzoenbaar is met de bestaande wetgeving als ervan wordt uitgegaan dat het openbaar domein wordt beperkt tot goederen die niet voor beslag vatbaar zijn. De vraag die daarbij rijst is of men bij de omschrijving van het begrip openbaar domein afstapt van het formele criterium dat door het Hof van Cassatie wordt gehuldigd en de voorkeur geeft aan een inhoudelijke benadering.

De Minister van Justitie herhaalt dat het principe van de uitvoering van een rechterlijke beslissing door de overheid na een geschil met een burger prioriteit verdient. Het onderscheid tussen goederen van het openbaar en het privaat domein mag er niet toe leiden dat de burger over geen enkel rechtsmiddel beschikt om van de overheid de uitvoering van een vonnis of een arrest af te dwingen.

Hij wijst er vervolgens op dat de rechtspraak het huidige formele criterium bij de definitie van het begrip openbaar domein in de toekomst wel eens zou

du critère matériel consacré par la doctrine. Un juge pourrait estimer, par conséquent, qu'une personne morale de droit public commet un excès de pouvoir en affirmant qu'un bien fait partie du domaine public alors que, selon lui, ce bien appartient au domaine privé.

Le ministre conclut qu'en l'espèce, on peut ne pas faire la distinction entre biens du domaine privé et biens du domaine public et laisser au juge le soin d'apprécier quel bien est manifestement utile pour l'exercice d'une mission publique ou pour la continuité du service public.

Il soutient, dès lors, le point de vue adopté par la Chambre et confirme que le maintien de la distinction précitée n'offre aucune protection juridique au citoyen si, en se fondant sur le critère formel, l'autorité peut déterminer elle-même quels sont les biens qui appartiennent au domaine public et au domaine privé. Dans cette optique, le juge ne dispose d'aucun pouvoir d'appréciation.

Un membre rejoint le ministre dans ses déclarations, qui témoignent d'équilibre et de sagesse. Il se distancie de la discussion en cours qui relève selon lui du byzantinisme juridique. Il n'entend pas non plus s'engager dans un débat sur le rapport entre les droits de l'individu et les intérêts de la collectivité.

Un membre se demande s'il est bien opportun, en l'espèce, de maintenir la distinction entre domaine public et domaine privé. Il croit pouvoir déduire de déclarations antérieures que le projet transmis par la Chambre propose un critère pratique et fonctionnel pour faire la distinction entre les biens du domaine public et ceux du domaine privé. Relèveraient ainsi du domaine public les biens qui sont manifestement utiles pour l'exercice d'une mission publique ou pour la continuité du service public. La question qui se pose alors est celle de savoir s'il appartient exclusivement au juge de déterminer ce qui fait partie du domaine public et du domaine privé.

L'intervenant déclare donner la préférence au projet de loi amendé par la Chambre.

Le sénateur qui a déjà répliqué précédemment à différentes questions dit avoir présenté une approche théorique du problème.

A ce stade de la discussion, deux solutions ont été avancées: ou bien on choisit de modifier la définition de la notion de domaine public, ou bien on suit la proposition du ministre de faire abstraction de la distinction entre domaine public et domaine privé en droit des saisies.

kunnen opgeven ten voordele van het inhoudelijke criterium dat door de rechtsleer wordt gehuldigd. Een rechter zou derhalve kunnen oordelen dat een publiekrechtelijke rechtspersoon van zijn bevoegdheid misbruik maakt door te stellen dat een goed van het openbaar domein deel uitmaakt, terwijl het volgens de rechter tot het privaat domein behoort.

De Minister besluit dat het onderscheid tussen goederen van het openbaar en het privaat domein in deze materie terzijde kan worden geschoven en dat het aan de rechter kan worden overgelaten te beoordelen welk goed kennelijk nuttig is voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Hij steunt dan ook het standpunt van de Kamer en bevestigt dat het behoud van het voormelde onderscheid de burger geen rechtsbescherming biedt wanneer de overheid op grond van het formele criterium zelf mag bepalen welke goederen tot het openbaar en het privaat domein behoren. In die optiek heeft de rechter geen enkele appreciatiebevoegdheid.

Een lid sluit zich aan bij de verklaringen van de Minister, die van evenwicht en wijsheid getuigen. Hij distantieert zich van de lopende discussie die hij als juridische haarklieverij afdoet. Evenmin wenst hij een debat te voeren over de verhouding tussen de rechten van het individu en de belangen van de gemeenschap.

Een interveniënt oppert de vraag of het wel raadzaam is om in deze materie het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein te handhaven. Hij meent uit vroegere verklaringen te kunnen afleiden dat het door de Kamer overgezonden wetsontwerp een praktisch en operationeel criterium aan de hand doet voor het onderscheid tussen goederen van het openbaar en het privaat domein. Aldus zouden tot het openbaar domein behoren de goederen die kennelijk nuttig zijn voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst. De vraag die zich daarbij opdringt, is of het dan uitsluitend de rechter toekomt te bepalen wat tot het openbaar en tot het privaat domein behoort.

Spreker verklaart dat het door de Kamer gemaakte wetsontwerp zijn voorkeur geniet.

De senator die reeds voordien op verschillende vragen reageerde, stelt dat hij een conceptuele benadering van de problematiek heeft gegeven.

In dit stadium van de bespreking zijn er twee mogelijke oplossingen naar voor geschoven: ofwel opteert men voor een wijziging van de definitie van het begrip openbaar domein, ofwel volgt men het voorstel van de Minister om het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein in het beslagrecht buiten beschouwing te laten.

L'intervenant marque son accord sur l'idée de base, selon laquelle le citoyen doit pouvoir contraindre l'autorité à exécuter une décision judiciaire. Toutefois, il faut bien se rendre compte que, si l'on recherche l'équité en cette matière en supprimant la distinction entre domaine public et domaine privé ou en la mettant entre parenthèses pour ce qui est du droit des saisies, on risque de faire apparaître une nouvelle inéquité dans d'autres circonstances. Il doit donc subsister une cohérence entre les notions, sous peine de verser dans la casuistique.

L'intervenant défend le point de vue qu'en vertu de la doctrine classique, on ne peut exercer sur le domaine public des droits relevant du droit privé. Une saisie n'est pas possible en pareil cas, parce qu'une saisie est un titre exécutoire et qu'elle suppose donc un droit civil.

Si le projet de loi à l'examen devait permettre de pratiquer une saisie sur les biens du domaine public, on s'écarterait du principe précité.

On peut donc dire que, par le nouveau texte, le législateur tend à définir la notion de domaine public en termes d'utilité manifeste.

Une autre lecture pourrait être que la possibilité de saisir des biens du domaine public constituerait l'exception. Cette interprétation est difficilement défendable parce qu'elle met en péril la cohérence du système juridique.

Un membre déclare que, dans la discussion sur ce qui appartient ou non au domaine public, on ne doit pas perdre de vue les articles 537 à 544 du Code civil. En effet, ces dispositions énumèrent toute une série de biens qui appartiennent au domaine public.

Il fait ensuite remarquer que l'inexécution de décisions judiciaires par les pouvoirs publics est imputable avant tout à des raisons de déficit budgétaire. D'où la tendance à reporter les charges à l'année suivante. Par ailleurs, la Cour des comptes n'approuve pas des paiements pour lesquels des crédits n'ont pas été inscrits au budget.

Pour ce qui est du problème de la distinction entre le domaine public et le domaine privé, deux voies s'ouvrent selon lui.

Une première option consiste à abandonner purement et simplement cette distinction. Toutefois, cette solution exige que l'on modifie les dispositions prérappelées du Code civil. Il appartiendrait alors au juge d'exercer le contrôle nécessaire.

Une seconde possibilité serait qu'en ce qui concerne la force exécutoire d'un titre juridique, la distinction ne joue pas et que seul compte le critère de l'utilité manifeste. Dans toutes les matières autres que

Spreker verklaart zich akkoord met de basisidee dat de burger de uitvoering van een rechterlijke beslissing van de overheid moet kunnen afdwingen. Men moet er zich evenwel rekenschap van geven dat wanneer men in deze materie billijkheid nastreeft door het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein op te heffen of in het beslagrecht terzijde te schuiven, men in andere omstandigheden een nieuwe onbillijkheid in het leven kan roepen. Er moet derhalve een samenhang van begrippen blijven bestaan, zo niet vervalt men in casuïstiek.

De interveniënt verdedigt het standpunt dat luidens de klassieke leer geen privaatrechtelijke rechten op het openbaar domein kunnen worden uitgeoefend. Er is in dat geval geen beslag mogelijk omdat dit een uitvoerbare titel en dus een burgerlijk recht veronderstelt.

Wanneer er met dit wetsontwerp wel beslag kan worden gelegd op goederen van het openbaar domein, dan wordt van het voornoemde beginsel afgeweken.

Men kan dus stellen dat de wetgever met de nieuwe tekst het begrip openbaar domein wil omschrijven in termen van wat kennelijk nuttig is.

Een andere lezing zou kunnen zijn dat de mogelijkheid van beslag op goederen van het openbaar domein de uitzondering vormt. Deze interpretatie is moeilijk verdedigbaar omdat zij de samenhang van het juridisch systeem in gevaar brengt.

Een lid verklaart dat in de discussie over wat tot het openbaar domein behoort of niet, de artikelen 537 tot 544 van het Burgerlijk Wetboek niet uit het oog mogen worden verloren. Deze bepalingen sommen namelijk tal van goederen op die tot het openbaar domein behoren.

Vervolgens merkt hij op dat de niet-uitvoering van rechterlijke beslissingen door de overheid in eerste instantie aan budgettaire tekorten te wijten is. Vandaar de poging om de lasten naar het volgende jaar door te schuiven. Het Rekenhof keurt trouwens geen betalingen goed als daartoe geen bedragen op de begroting zijn uitgetrokken.

Met betrekking tot het probleem van het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein, staan er zijns inziens twee wegen open.

Een eerste optie is dat men het onderscheid gewoonweg laat vallen. Dat vereist echter een wijziging van de hierboven vermelde bepalingen van het Burgerlijk Wetboek. Het komt dan aan de rechter toe controle uit te oefenen.

Een tweede mogelijkheid is dat met betrekking tot de uitvoerbaarheid van een juridische titel, het onderscheid vervalt en uitsluitend het criterium geldt van wat kennelijk nuttig is. In alle andere materies dan het

le droit des saisies, la distinction resterait applicable et, par conséquent, les dispositions du Code civil également.

L'auteur de la proposition de loi qui est à l'origine du projet à l'examen fait remarquer que l'énumération des biens appartenant au domaine public, telle qu'elle figure dans le Code civil, n'a aucune valeur sur le plan de la technique juridique, mais doit s'envisager d'un point de vue historique (*cf.* les articles 537 et suivants du Code civil).

Dans ces articles, en effet, la notion de domaine public concerne tant des biens du domaine public au sens strict que des biens du domaine privé (*cf.* les articles 539 et 541 du Code civil). En ce sens, cette notion de domaine public n'est pas vraiment utile dans la présente discussion sur le droit des saisies. Par cette notion, les auteurs du Code civil entendaient seulement mettre fin à la distinction que l'on faisait sous l'Ancien Régime entre les biens de la Nation et ceux du Souverain.

Un sénateur s'associe à ces remarques. Les articles 537 et suivants du Code civil ne peuvent qu'établir une distinction entre les biens qui appartiennent au domaine privé et les biens qui appartiennent aux pouvoirs publics et sont dès lors soumis à un statut juridique spécifique dont la portée est différente. Ainsi l'article 538 du Code civil énumère-t-il un certain nombre de biens, dont les uns font partie du domaine public et les autres du domaine privé. Le Code civil n'a pas autrement développé cette distinction.

A l'époque de la rédaction du Code civil, en 1804, les notions de domaine public et de domaine privé avaient une autre signification que celle qu'on leur donne aujourd'hui. Selon l'interprétation actuelle, les articles 537 et suivants du Code civil contiennent une énumération non limitative de biens dotés d'un statut juridique spécial. C'est pourquoi on ne peut tirer des dispositions du Code civil aucun argument décisif pour la discussion relative à la saisie de biens publics.

Tout en appréciant à leur juste valeur ces diverses interventions techniques, un membre constate qu'une nette majorité se dessine au sein de la commission pour poursuivre la discussion à partir du texte amendé par la Chambre, et ne plus retenir comme critère de base la distinction entre le domaine public et le domaine privé.

Un membre fait remarquer qu'en tout état de cause, l'exception, c'est-à-dire la suppression de la distinction entre le domaine public et le domaine privé, ne pourrait s'appliquer qu'en matière de saisie.

Plusieurs membres se rallient à ce point de vue et confirment que, de cette manière, le principe selon lequel les biens du domaine public ne sont susceptibles ni d'aliénation ni de prescription, demeure entier.

beslagrecht blijft het onderscheid van toepassing en derhalve ook de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek.

De indiener van het wetsvoorstel dat aan de basis ligt van dit ontwerp, merkt op dat de in het Burgerlijk Wetboek vermelde opsomming van goederen die tot het openbaar domein behoren, geen juridisch-technische waarde heeft, maar vanuit historisch oogpunt moet worden beschouwd (*cf.* art. 537 e.v. van het Burgerlijk Wetboek).

De notie openbaar domein in die artikelen betreft immers zowel goederen van het openbaar domein *stricto sensu* als goederen van het privaat domein (*cf.* art. 539 en 541 van het Burgerlijk Wetboek). In die zin is het begrip openbaar domein in deze discussie over het beslagrecht niet echt dienstig. De opstellers van het Burgerlijk Wetboek wilden met dit begrip enkel een einde maken aan het onderscheid dat in het *Ancien Régime* werd gemaakt tussen de goederen van de Natie en de goederen van de Soeverein.

Een senator sluit zich bij deze opmerkingen aan. De artikelen 537 e.v. van het Burgerlijk Wetboek voeren enkel een onderscheid in tussen goederen die tot het privé-bezit behoren en goederen die aan de overheid toebehoren en aldus aan een specifiek rechtsstatuut onderworpen zijn waarvan de draagwijdte verschillend is. Zo somt artikel 538 van het Burgerlijk Wetboek een aantal goederen op waarvan de ene tot het openbaar en de andere tot het privaat domein behoren. Het Burgerlijk Wetboek heeft dat onderscheid niet nader uitgewerkt.

De begrippen openbaar en privaat domein hadden bij de redactie van het Burgerlijk Wetboek in 1804 een andere betekenis dan die welke er nu aan wordt gegeven. Volgens de huidige interpretatie bevatten de artikelen 537 e.v. van het Burgerlijk Wetboek een niet-beperkende opsomming van goederen met een bijzonder rechtsstatuut. Om deze reden kan uit de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek geen beslissend argument worden afgeleid voor de discussie over het beslag op overheidsgoederen.

Met appreciatie voor de diverse deskundige tussenkomsten stelt een lid vast dat er zich in de Commissie een duidelijke meerderheid aftekent om de bespreking verder te zetten op grond van de door de Kamer geamendeerde tekst en niet langer het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein als basis-criterium te hanteren.

Een lid merkt daarbij op dat de uitzondering, d.w.z. de opheffing van het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein, in ieder geval slechts voor het beslagrecht zou mogen gelden.

Verschillende leden sluiten zich hierbij aan en bevestigen dat aldus geen afbreuk wordt gedaan aan het beginsel dat de goederen van het openbaar domein niet voor vervreemding of verjaring vatbaar

La solution proposée à présent est donc conforme aux principes régissant la distinction entre le domaine public et le domaine privé.

Pour la décision formelle sur le point de savoir si l'on prend en considération la distinction entre le domaine public et le domaine privé, on se reportera au compte rendu figurant au chapitre VII, I. Première proposition, *in fine*, (pp. 35-36).

V. SAISIE ET PATRIMOINE ARTISTIQUE PUBLIC

On a posé à diverses reprises la question de savoir si des objets d'art appartenant, par exemple, à une commune pourraient être saisis ou s'ils faisaient partie du domaine public insaisissable, le cas échéant après une décision les incorporant formellement à celui-ci.

Cette question n'est pas dénuée d'intérêt. Un membre fait remarquer, en effet, que si l'on veut obtenir l'exécution d'une décision judiciaire contre un pouvoir public, il faut commencer par faire saisir ses tableaux et objets d'art. L'expérience montre que l'on est alors payé dans le mois.

Un membre pense que les objets d'art dont une commune a fait l'acquisition pour les exposer dans son propre musée, ne peuvent être saisis en cas de conflit entre les gestionnaires du musée désignés par la commune et leurs créanciers. Ces objets d'art ont été acquis par la commune et, comme tels, ils sont inaliénables, sauf décision contraire de la commune.

Un autre membre estime inadmissible que des biens faisant partie du patrimoine culturel des pouvoirs publics puissent faire l'objet d'une saisie, voire d'une vente. Selon lui, la collectivité ne peut être pénalisée pour la négligence ou les fautes des responsables politiques. Il faudrait plutôt saisir le salaire de ceux-ci.

Le ministre répond qu'aux termes du projet qui a été adopté par le Sénat, il n'est pas possible de pratiquer une saisie sur un tableau de Picasso qui constitue le joyau du patrimoine artistique d'une commune et qui, selon cette autorité, appartient au domaine public.

Il estime toutefois que le projet transmis par la Chambre offre une meilleure protection au tableau de Picasso, parce que cet objet d'art peut être considéré comme manifestement utile pour l'exercice de la mission culturelle des pouvoirs publics. Il se déclare donc partisan de l'intervention d'un juge pour apprécier l'utilité manifeste d'un bien visé par une saisie.

zijn. De nu voorgestelde regeling is dan ook in overeenstemming met de beginselen betreffende het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein.

Voor de formele beslissing over het al dan niet in aanmerking nemen van het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein, wordt verwezen naar de verslaggeving in hoofdstuk VII, I. Eerste voorstel, *in fine*, (blz. 35-36).

V. BESLAG EN OPENBAAR KUNSTBEZIT

Herhaaldelijk is de vraag gesteld of kunstwerken in eigendom van bijvoorbeeld een gemeente, voor beslag vatbaar zijn of, al dan niet na een formele toewijzingsbeslissing, tot het openbaar domein behoren waarop geen beslag mogelijk is.

Deze vraag is niet van belang ontbloot. Een lid merkt namelijk op dat wanneer men de uitvoering van een rechterlijke beslissing tegen de overheid wil verkrijgen, men eerst op haar schilderijen en kunstvoorwerpen beslag moet leggen. De ervaring wijst uit dat men dan binnen de maand betaling verkrijgt.

Een lid is van oordeel dat kunstwerken die een gemeente heeft aangekocht om in haar eigen museum tentoon te stellen, niet in beslag kunnen worden genomen naar aanleiding van een conflict tussen de door de gemeente aangewezen beheerders van het museum en hun schuldeisers. Deze kunstwerken werden door de gemeente verworven en zijn als zodanig onvervreemdbaar, behoudens andersluidende beslissing door de gemeente.

Een ander lid acht het onaanvaardbaar dat goederen die tot het cultureel patrimonium van de overheid behoren, het voorwerp van een beslag zouden uitmaken, eventueel zelfs van een verkoop. Zijns inziens mag de gemeenschap niet worden gestraft voor de nalatigheid of de fouten van de beleidsverantwoordelijken. Er zou eerder op hun wedde beslag moeten worden gelegd.

De Minister antwoordt dat er volgens het ontwerp dat door de Senaat is aangenomen, geen beslag mogelijk is op een schilderij van Picasso, dat het pronkstuk van het kunstbezit van een gemeente uitmaakt en volgens die overheid tot het openbaar domein behoort.

Hij is echter de mening toegedaan dat het door de Kamer overgezonden ontwerp het schilderij van Picasso een betere bescherming biedt omdat het kunstwerk als kennelijk nuttig moet worden beschouwd voor de uitoefening van de culturele overheidstaak. Spreker betoont zich dan ook voorstander van de tussenkomst van een rechter om het kennelijk nut van een door een beslag geviséerd goed te beoordelen.

Un membre estime que le point de vue du ministre concernant l'utilité du tableau de Picasso n'est pas si évident que cela et qu'il est certainement discutable.

Il se demande, au titre de piste de réflexion, si le juge ne pourrait suggérer au créancier de saisir un autre bien.

Cette idée sera développée au chapitre VII, II. Deuxième proposition (voir p. 37).

VI. LE POUVOIR DISCRETIONNAIRE DU JUGE DANS LE TEXTE TRANSMIS PAR LA CHAMBRE

Un membre pose la question de savoir si la suppression de la distinction entre domaine public et domaine privé est bien justifiée. En d'autres termes, ne convient-il pas de maintenir également un critère qui ne soit pas fonctionnel? On pourrait envisager de déterminer l'insaisissabilité d'une série de biens, quelle que soit leur utilité.

Il admet que le critère fonctionnel, introduit par la Chambre, est praticable. Toujours est-il que son application peut aboutir à des conséquences aberrantes, puisque tous les biens appartenant aux personnes morales de droit public sont devenus saisissables.

Ainsi il n'est pas exclu qu'une administration laisse expirer le délai de quinze jours pour s'opposer à une saisie. Une telle éventualité n'est pas inimaginable: les services doivent se concerter afin de déterminer s'il y a lieu ou non de contester le caractère utile d'un bien frappé par une saisie. S'il n'y a pas d'opposition à cause de l'inertie de l'administration, il n'y a plus moyen d'empêcher la vente du bien qui pourrait être manifestement utile au service public.

Un autre inconvénient du critère exclusivement fonctionnel est qu'il appartient uniquement au juge d'évaluer l'utilité publique de biens appartenant aux personnes morales de droit public. Le juge dispose dès lors d'un pouvoir d'appréciation très large, de sorte que des décisions peu pertinentes sont à craindre.

La solution proposée par la Chambre constitue dès lors une radicalisation par rapport au texte adopté par le Sénat, parce qu'elle confère au pouvoir judiciaire la compétence d'apprécier l'utilité des biens appartenant aux pouvoirs publics.

Un juge pourrait dès lors accorder la saisie d'un bien qui a été décrété exproprié pour cause d'utilité publique, parce que les travaux qui avaient rendu l'expropriation nécessaire n'ont pas été exécutés.

Un membre souhaite savoir si le juge peut substituer son appréciation à celle du pouvoir public quant à l'acquisition ou l'expropriation par celui-ci d'un bien pour cause d'utilité publique.

Een lid acht het standpunt van de Minister betreffende het nut van het schilderij van Picasso niet zo vanzelfsprekend en zeker voor kritiek vatbaar.

Bij wijze van proefballon oppert hij het voorstel of de rechter de schuldeiser niet kan suggereren op een ander goed beslag te leggen.

Dit idee komt nader aan bod in hoofdstuk VII, II. Tweede voorstel (*cf.* blz. 37).

VI. DE RECHTERLIJKE APPRECIATIE IN DE DOOR DE KAMER OVERGEZONDEN TEKST

Een lid vraagt of het wel verantwoord is het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein te schrappen. Is het met andere woorden niet raadzaam dat ook een niet-functioneel criterium blijft bestaan? Zo zou men kunnen bepalen dat een reeks goederen, ongeacht hun nut, niet voor beslag vatbaar zijn.

Het lid geeft toe dat het functioneel criterium dat de Kamer heeft ingevoerd, werkbaar is. Dat neemt evenwel niet weg dat de toepassing ervan ongewenste gevolgen kan hebben omdat alle goederen die aan publiekrechtelijke rechtspersonen toebehoren, voortaan voor beslag vatbaar zijn.

Zo kan het gebeuren dat een bestuur de termijn van vijftien dagen om tegen een beslag verzet te doen, laat verstrijken. Een dergelijke mogelijkheid valt niet uit te sluiten: de diensten moeten met elkaar overleggen om te bepalen of het nut van een met beslag bedreigd goed al dan niet betwist dient te worden. Komt er geen verzet wegens het stilzitten van het bestuur, dan kan men de verkoop van het goed, dat kennelijk nuttig kan zijn voor de openbare dienst, niet meer tegenhouden.

Een ander nadeel van het louter functioneel criterium is, dat het alleen aan de rechter toekomt zich uit te spreken over het openbaar nut van goederen die aan publiekrechtelijke rechtspersonen toebehoren. De rechter beschikt bijgevolg over zo'n ruime beoordelingsbevoegdheid dat er moeilijk te verantwoorden beslissingen te verwachten zijn.

Ten opzichte van de tekst die de Senaat heeft goedgekeurd, is het voorstel van de Kamer radicaler omdat het de rechterlijke macht de bevoegdheid toekent te oordelen over het nut van overheidsgoederen.

Zo zou een rechter het beslag op een goed kunnen toestaan dat te algemenen nutte onteigend werd, omdat de werken waarvoor die onteigening nodig was, niet werden uitgevoerd.

Een lid vraagt of een rechter een andere appreciatie dan de overheid kan hebben in verband met de aankoop of de onteigening door deze laatste van een goed te algemenen nutte.

Concernant la question de savoir si les biens qui ont été expropriés font partie du domaine public, un intervenant se réfère à un arrêt de la Cour de cassation du 14 octobre 1926 (1), en vertu duquel un bien immeuble qui a été exproprié ne bénéficie du statut exceptionnel attaché au domaine public qu'à partir du moment où il est affecté à certains travaux d'utilité publique. Aussi longtemps que ces travaux n'ont pas été exécutés, le bien exproprié ne fait pas partie du domaine public et l'autorité peut, dès lors, en modifier l'affectation et le donner en location ou en concession.

Un autre membre souligne que le projet amendé par la Chambre confère un rôle clef au juge. En effet, celui-ci doit déterminer quels biens sont manifestement utiles pour l'exercice d'une mission publique ou pour la continuité du service public.

Dès lors, l'intervenant estime souhaitable d'inclure dans le rapport un certain nombre d'exemples qui pourront guider le juge dans son appréciation de ce qui est manifestement utile. Les créanciers pourraient, eux aussi, en faire leur profit.

Un membre observe qu'apparemment, le pouvoir judiciaire ne jouit pas de la confiance des commissaires. Il faudra pourtant déterminer, lors de toute instance portant sur une saisie de biens publics, si ces biens sont ou ne sont pas manifestement utiles pour l'exercice de la mission publique ou pour la continuité du service public. Une personne morale de droit public en tirera d'ailleurs rapidement ses conclusions si un juge autorise régulièrement une saisie sur des biens qui, à son avis, ne sont manifestement pas utiles.

Le ministre comprend la crainte qu'éprouvent certains membres de voir le juge contrôler en quelque sorte l'affectation qu'une personne morale de droit public a donnée à un bien. Il estime toutefois que les juges sont suffisamment sages et compétents pour apprécier si un bien est ou n'est pas manifestement utile pour l'exercice d'une mission publique ou pour la continuité du service public.

Plusieurs membres persistent à penser que l'on confère au juge un pouvoir discrétionnaire trop étendu.

Ils sont d'accord de poursuivre la discussion sur la base du texte transmis par la Chambre, à condition d'y apporter certaines modifications pour limiter autant que possible l'intervention directe du juge en cas de saisie sur des biens publics.

Met betrekking tot de vraag of goederen die onteigend zijn, tot het openbaar domein behoren, verwijst een interveniënt naar een arrest van het Hof van Cassatie van 14 oktober 1926 (1) luidens hetwelk een onroerend goed dat onteigend is, slechts het uitzonderingsstatuut van het openbaar domein heeft vanaf het ogenblik dat het de bestemming krijgt voor bepaalde werken van openbaar nut. Zolang die werken niet zijn uitgevoerd, behoort het onteigende goed niet tot het openbaar domein zodat de overheid de bestemming van het goed kan wijzigen en het kan verhuren of in concessie geven.

Een ander lid bevestigt dat het door de Kamer geamendeerde ontwerp de rechter een sleutelrol toebedeelt. Hij dient immers te bepalen welke goederen kennelijk nuttig zijn voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Spreker acht het dan ook wenselijk om in het verslag een aantal voorbeelden op te nemen die de rechter kunnen leiden bij zijn appreciatie van wat kennelijk nuttig is. Ook schuldeisers zouden daaruit lering kunnen trekken.

Een lid wijst erop dat de rechterlijke macht blijkbaar niet het vertrouwen van de commissieleden geniet. In elk rechtsgeding over een beslag op overheidsgoederen zal echter moeten worden nagegaan of die goederen al dan niet kennelijk nuttig zijn voor de uitoefening van de overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst. Een publiekrechtelijke rechtspersoon zal trouwens snel zijn conclusies trekken wanneer een rechter herhaaldelijk een beslag toestaat op goederen die zijns inziens kennelijk niet nuttig zijn.

De Minister heeft begrip voor de vrees van sommige leden dat de rechter als het ware controle zou gaan uitoefenen over de affectatie welke een publiekrechtelijke rechtspersoon aan een goed heeft gegeven. Hij is evenwel de mening toegedaan dat de rechters over voldoende wijsheid en kennis beschikken om te oordelen of een goed al dan niet kennelijk nuttig is voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Verschillende leden handhaven hun standpunt dat aan de rechter een te uitgebreide appreciatiebevoegdheid wordt toegekend.

Ze verklaren te kunnen instemmen met een voortzetting van de bespreking op grond van de door de Kamer overgezonden tekst, op voorwaarde dat er een aantal wijzigingen worden aangebracht om de onmiddellijke tussenkomst van de rechter bij een beslag op overheidsgoederen zo veel mogelijk te beperken.

(1) Cass., 14 octobre 1926, *Pas.*, 1927, 67.

(1) Cass., 14 oktober 1926, *Pas.*, 1927, 67.

Un membre souligne qu'en dernière analyse, que l'on prenne le texte de la Chambre ou celui du Sénat, c'est toujours un juge qui se prononcera sur la saisie. Toutefois, le large pouvoir discrétionnaire que le projet de la Chambre confère à ce dernier est difficilement acceptable pour beaucoup.

En conclusion, l'intervenant reste partisan de la distinction entre le domaine public et le domaine privé telle que prévue dans le projet de loi voté par le Sénat, mais il ne s'oppose pas au projet transmis par la Chambre si la possibilité existe de répondre aux objections soulevées par celui-ci. Quoiqu'il en soit, il ne faut pas se perdre dans les détails ou les modalités.

VII. PROPOSITIONS EN VUE DE PREVENIR LA SAISIE-EXECUTION DES BIENS DES PERSONNES MORALES DE DROIT PUBLIC AVEC SIMPLE RECOURS DEVANT LE JUGE DES SAISIES

I. PREMIERE PROPOSITION: « LA LISTE »

A. Processus décisionnel

Assez tôt déjà dans le cours de la discussion, un membre a proposé à plusieurs reprises d'obliger toute personne morale publique, éventuellement sous le contrôle du Parlement, à dresser une liste de ses biens qui appartiennent au domaine privé et sont dès lors saisissables. Cette liste devrait être publiée, de manière que les citoyens puissent la consulter. Une telle méthode aurait l'avantage de limiter les procédures juridiques et de conjurer le danger de voir certains biens frappés de saisie pour des motifs de pure provocation. En outre, on empêcherait que des dommages exorbitants soient infligés au patrimoine public du fait de la saisie.

Supposons qu'un citoyen fasse saisir un tableau de Picasso au musée communal et que l'autorité communale omette de faire opposition dans les quinze jours. Il est procédé à l'exécution. Une telle perte est inacceptable pour la collectivité.

Un membre s'associe à cette proposition, compte tenu de ce que le projet transmis par la Chambre comporte un risque de procédure judiciaire prolongée. Il se déclare donc partisan d'une solution pratique.

En premier lieu, la distinction entre le domaine public et le domaine privé doit subsister et seuls les biens du domaine privé doivent être saisissables.

En deuxième lieu, toute personne morale publique devrait être tenue de dresser la liste de ses biens saisissables.

Een lid blijft echter benadrukken dat, ongeacht of men de tekst van de Kamer dan wel die van de Senaat voorstaat, in laatste instantie steeds een rechter over het beslag zal oordelen. De verregaande appreciatiebevoegdheid die het Kamerontwerp hem verleent, is voor velen echter moeilijk aanvaardbaar.

Spreker besluit dat hij vasthoudt aan het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein, zoals dat in het door de Senaat aangenomen wetsontwerp werd vastgelegd, maar verzet zich niet tegen het door de Kamer overgezonden ontwerp als aan de hiervoor geuite bezwaren kan worden tegemoet gekomen. In ieder geval mag men zich niet in details of modaliteiten verliezen.

VII. VOORSTELLEN TOT VOORKOMING VAN HET UITVOEREND BESLAG OP DE GOEDEREN VAN PUBLIEKRECHTELIJKE RECHTSPERSONEN MET ENKEL VERHAAL VOOR DE BESLAGRECHTER

I. EERSTE VOORSTEL: « DE LIJST »

A. Besluitvorming

Reeds in een vroeg stadium van de discussie stelde een lid enkele malen voor iedere openbare rechtspersoon te verplichten, eventueel onder de controle van het Parlement, een lijst op te stellen van zijn goederen die tot het privaat domein behoren en alzo voor beslag vatbaar zijn. Deze lijst zou moeten worden bekendgemaakt zodat ze door de burgers kan worden geraadpleegd. Het voordeel van een dergelijke werkwijze is dat juridische procedures worden beperkt en het gevaar wordt bezworen dat op bepaalde goederen om louter provocatieve redenen beslag wordt gelegd. Tevens wordt verhinderd dat door beslag buitensporige schade wordt toegebracht aan het vermogen van de overheid.

Bijvoorbeeld, een burger legt beslag op een schilderij van Picasso in het stedelijk museum. De stedelijke overheid laat na om binnen 15 dagen verzet te doen, zodat er tot tenuitvoerlegging wordt overgegaan. Een dergelijk verlies is voor de gemeenschap onaanvaardbaar.

Een lid sluit zich bij dit voorstel aan op grond van de overweging dat het door de Kamer overgezonden wetsontwerp het risico van een langdurige procesvoering inhoudt. Hij betoont zich dan ook voorstander van een praktische oplossing.

In de eerste plaats moet het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein blijven bestaan, waarbij uitsluitend goederen van het privaat domein voor beslag vatbaar zijn.

Ten tweede zou iedere openbare rechtspersoon een lijst moeten opstellen van zijn voor beslag vatbare goederen.

L'intervenant explique que cette liste peut être contrôlée. En effet, les biens immeubles donnés en concession ou en location par un pouvoir public appartiennent respectivement au domaine public et au domaine privé. L'autorité en question est donc tenue par la décision en vertu de laquelle elle a soumis ses biens immeubles à un statut juridique spécifique ou au droit privé.

Plusieurs membres formulent des critiques à l'égard de l'idée d'établir une liste des biens saisissables.

Tandis qu'un membre doute que les personnes morales publiques soient nombreuses à établir une telle liste, un autre dit que, même si les personnes morales publiques dressent des listes de leurs biens saisissables et, ce faisant, limitent le pouvoir d'appréciation du juge, il subsistera une zone grise, c'est-à-dire des biens dont l'utilité manifeste n'apparaît pas de prime abord. Il est à prévoir, par conséquent, que le juge des saisies sera amené à trancher des contestations à ce sujet.

Un autre membre estime qu'en soi, cela n'a guère de sens de compléter le projet de la Chambre par une disposition permettant aux personnes morales publiques de dresser la liste des biens qui font partie de leur domaine privé et sont saisissables. Si un pouvoir public entend mettre certains biens à l'abri d'une saisie, il lui est loisible d'en dresser la liste et de communiquer celle-ci à la Chambre nationale des huissiers de justice.

L'intervenant est d'avis qu'il suffit de donner une indication dans ce sens dans les travaux préparatoires.

Un autre membre fait remarquer que si l'Etat belge devait dresser une liste de ses biens saisissables, cela donnerait un ouvrage volumineux.

L'intervenant doute que l'Etat et les communes soient disposés à s'exécuter.

Un autre membre émet une dernière critique selon laquelle la technique de la liste ne lui paraît pas souhaitable.

Selon lui, la décision de l'autorité de déclarer des biens saisissables est soumise à la tutelle administrative. Il préfère dès lors laisser au juge le soin de se prononcer sur la saisie.

Le ministre de la Justice est gagné à l'idée de la liste, éventuellement sous forme simplifiée.

Ainsi, la saisie devrait porter de prime abord sur des biens qui, selon la personne morale de droit public, appartiendraient au domaine privé de celle-ci.

Spreker verklaart dat op deze lijst controle kan worden uitgeoefend. Onroerende goederen die door een overheid in concessie zijn gegeven dan wel worden verhuurd, behoren immers respectievelijk tot het openbaar en tot het privaat domein. De betrokken overheid is dan ook gebonden door de beslissing waarmee zij die onroerende goederen aan een specifiek rechtsstatuut dan wel aan het privaatrecht heeft onderworpen.

Enkele leden formuleren kritische opmerkingen ten aanzien van het idee van de lijst van voor beslag vatbare goederen.

Terwijl een lid eraan twijfelt of veel openbare rechtspersonen de kwestieuze lijst zullen opstellen, verklaart een ander lid dat, zelfs wanneer de openbare rechtspersonen lijsten opstellen van hun voor beslag vatbare goederen en daardoor de appreciatie-bevoegdheid van de rechter beperken, er een schmerzzone blijft bestaan, dat wil zeggen goederen waarvan het kennelijk nut niet *prima facie* vaststaat. Het laat zich bijgevolg aanzien dat betwistingen hieromtrent door de beslagrechter zullen moeten worden beslecht.

Een ander lid meent dat het *in se* weinig zin heeft het ontwerp van de Kamer aan te vullen met een bepaling waardoor de openbare rechtspersonen een lijst kunnen opstellen van goederen die tot hun privaat domein behoren en beslagbaar zijn. Indien een overheid bepaalde goederen tegen een beslag wil vrijwaren, staat het haar vrij een lijst op te maken, die ze aan de Nationale Kamer van de Gerechtsdeurwaarders kan bezorgen.

Spreker is van oordeel dat een fingerwijzing daartoe in de voorbereidende werken volstaat.

Nog een ander lid merkt op dat wanneer de Belgische Staat een lijst zou moeten opstellen van zijn voor beslag vatbare goederen, dit een omvangrijk boekwerk zal uitmaken.

Spreker betwijfelt of de Staat en de gemeenten daartoe wel bereid zullen zijn.

In een laatste kritiek merkt een lid op dat de techniek van de lijst hem niet wenselijk lijkt.

Hij meent dat de beslissing van de overheid om goederen voor beslag vatbaar te verklaren, aan het administratief toezicht onderworpen is. Hij verkiest dan ook het aan de rechter over te laten om over het beslag te oordelen.

De Minister van Justitie is gewonnen voor het idee van de op te stellen lijst, mogelijk in een vereenvoudigde vorm.

Zo zou het beslag in eerste instantie moeten betrekking hebben op goederen die volgens de publiekrechtelijke rechtspersoon tot zijn privaat domein

Si la personne morale de droit public n'a pas dressé de liste des biens de son domaine privé ou que ces biens ne suffisent pas, c'est la solution proposée par la Chambre qui s'appliquerait.

Plusieurs membres se rallient à cette proposition.

Un membre estime que la procédure gagnerait en rapidité si, avant la saisie, le créancier pouvait écrire à l'autorité concernée pour lui demander de lui communiquer la liste.

Le ministre marque son accord sur cette suggestion, mais propose d'accorder un certain délai à l'autorité pour donner suite à la demande du créancier.

Un membre qui avait formulé précédemment quelques critiques marginales se rallie néanmoins à la proposition et considère que les personnes morales publiques doivent observer une certaine prudence dans l'établissement de la liste en question. Il apprécie que cette technique évite de devoir faire opposition. Il est à craindre, en effet, dans certains cas, de voir l'opposition qualifiée de téméraire et de vexatoire.

Un autre membre rappelle que certaines autorités, comme les communes, ne peuvent acquérir certains biens que grâce à la politique de subventionnement d'une autorité supérieure. En pareil cas, il est généralement prévu que le bien en question ne peut être aliéné. Les communes seront donc obligées de dresser une liste de leurs biens saisissables dans laquelle ne pourront figurer ceux dont l'acquisition s'est faite avec l'aide d'une autre autorité.

Le ministre confirme ce point de vue. Il ajoute que, selon toute vraisemblance, un bien qui a été acquis grâce à une subvention sera considéré par le juge comme manifestement utile.

Il conclut que les personnes morales publiques disposent par conséquent de plusieurs moyens de défense pour échapper à une saisie arbitraire:

- ou bien elles exécutent la décision judiciaire;
- ou bien elles établissent au préalable une liste des biens saisissables;
- ou bien elles établissent cette liste lorsqu'il y a déjà eu saisie.

Un membre fait remarquer que la possibilité pour une personne morale publique d'établir une liste peut déboucher sur une nouvelle culture administrative. Elle contraint les administrations à donner aux biens acquis une affectation univoque.

Un autre membre rejoint le préopinant et ajoute que, dès à présent, les autorités doivent disposer d'une liste des biens appartenant à leur domaine public. En

behoren. Indien deze laatste geen lijst heeft opgesteld van de goederen van zijn privaat domein of wanneer deze goederen niet volstaan, dan geldt de door de Kamer voorgestelde oplossing.

Verschillende leden beamen dit voorstel.

Een lid oordeelt dat de procedure aan vlotheid zou winnen indien de schuldeiser de overheid vóór het beslag schriftelijk zou kunnen verzoeken hem de lijst mee te delen.

De Minister betuigt zijn instemming met deze suggestie, maar stelt voor de overheid een bepaalde termijn te gunnen om aan het verzoek van de schuldeiser te voldoen.

Een lid dat eerder enkele kritische kanttekeningen maakte, sluit zich toch aan bij het voorstel en meent dat de openbare rechtspersonen bij het opstellen van de voormelde lijst enige voorzichtigheid in acht moeten nemen. Hij beaamt dat met deze techniek de noodzaak om verzet te doen wordt vermeden. Er bestaat immers een risico dat het verzet in bepaalde gevallen als tergend en roekeloos kan worden gekwalificeerd.

Een ander lid wijst erop dat sommige overheden, zoals de gemeenten, bepaalde goederen maar kunnen verwerven dankzij het subsidiebeleid van een hogere overheid. In dergelijke gevallen wordt doorgaans bepaald dat het betrokken goed niet mag worden vervreemd. De gemeenten zullen derhalve verplicht zijn een lijst op te stellen van hun voor beslag vatbare goederen, waarop de met de steun van een andere overheid aangekochte goederen niet mogen voorkomen.

De Minister bevestigt deze zienswijze. Hij voegt er nog aan toe dat een goed dat mede dankzij een subsidiebeleid is verworven, naar alle waarschijnlijkheid door de rechter als kennelijk nuttig zal worden beschouwd.

Hij besluit dat de openbare rechtspersonen bijgevolg over verschillende verweermogelijkheden beschikken om een willekeurig beslag te ontlopen:

- ofwel voeren zij de rechterlijke beslissing uit;
- ofwel maken zij voorafgaandelijk een lijst op van de goederen die voor beslag vatbaar zijn;
- ofwel stellen zij deze lijst op wanneer er reeds beslag is gelegd.

Een lid merkt op dat de mogelijkheid voor een openbare rechtspersoon om een lijst op te stellen, de aanzet tot een nieuwe bestuurscultuur kan betekenen. Het dwingt de besturen de verworven goederen een duidelijke bestemming te geven.

Een ander lid knoopt hierbij aan en stelt dat de overheden op dit ogenblik reeds over een lijst van de goederen dienen te beschikken die tot het openbaar

effet, la Cour de cassation a estimé que des biens ne faisaient partie du domaine public que dans la mesure où l'organe compétent les y avait affectés formellement (*cf.* p. 11).

L'intervenant estime que la proposition relative à la liste est l'occasion de mettre les choses au point en la matière.

Le représentant du ministre confirme que la jurisprudence de la Cour de cassation implique l'obligation pour les personnes morales publiques de dresser un inventaire des biens appartenant au domaine public.

Toutefois, cette jurisprudence a été vivement critiquée.

Divers auteurs, notamment Mast, Wigny, Buttgenbach, Dembour et Waline, ont souligné que le fait que le domaine public comporte d'autres biens que ceux qui satisfont à la condition de l'affectation formelle témoignait d'une bonne gestion et que, sans cela, cette dernière notion risquait de perdre toute substance.

Compte tenu de ce que la distinction entre le domaine public et le domaine privé n'a pas de fondement légal, l'intervenant considère comme dangereuse une évolution qui, sur la base d'une construction controversée de la jurisprudence et de la doctrine, introduit dans le droit des saisies des dispositions permettant à une personne morale de droit public de dresser une liste des biens de son domaine privé susceptibles d'être saisis.

L'intervenant considère donc qu'en la matière, la jurisprudence de la Cour de cassation a un effet plutôt négatif.

Le préopinant réplique que cette jurisprudence est constante depuis le XIXe siècle.

Un membre déclare que le but n'est pas, en l'occurrence, de faire établir une liste ou un inventaire des biens qui sont nécessaires pour l'exercice du service public. Il s'agit seulement d'établir, à l'usage des créanciers éventuels, une liste mentionnant un certain nombre de biens pouvant être saisis. Toutefois, cette liste n'est nullement exhaustive et peut donc toujours être modifiée.

Selon l'intervenant, si l'on devait dresser une liste des biens du domaine public, le rôle du juge dans l'appréciation de ce qui appartient au domaine public ou au domaine privé serait primordial. En effet, il est parfaitement possible que l'on saisisse un bien qui ne figure pas sur la liste, mais qu'en y regardant de plus près, la personne morale de droit public considère comme appartenant bel et bien au domaine public. Le juge des saisies devrait alors trancher le différend.

domein behoren. Het Hof van Cassatie heeft immers geoordeeld dat goederen slechts van het openbaar domein deel uitmaken voor zover er daartoe een formele affectatie is geweest door het bevoegde orgaan (*cf.* blz. 11).

Spreker meent dat het voorstel van de lijst de kans biedt in deze materie orde op zaken te stellen.

De vertegenwoordiger van de Minister bevestigt dat de rechtspraak van het Hof van Cassatie voor de openbare rechtspersonen de verplichting inhoudt een inventaris op te maken van de goederen die tot het openbaar domein behoren.

Deze rechtspraak is echter op felle kritiek gestuit.

Verschillende auteurs, met name Mast, Wigny, Buttgenbach, Dembour en Waline, hebben erop gewezen dat het van een goed beleid getuigt wanneer het publiek domein andere goederen omvat dan die welke voldoen aan de voorwaarde van de formele affectatie, zo niet dreigt het gevaar dat het begrip wordt uitgehoud.

Gelet op het feit dat het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein geen wettelijke grondslag heeft, acht spreker het een gevaarlijke ontwikkeling wanneer op grond van een jurisprudentiële en doctrinale constructie die ter discussie staat, in het beslagrecht bepalingen worden ingevoerd houdende de mogelijkheid voor een openbare rechtspersoon om een lijst op te stellen van goederen van zijn privaat domein die voor beslag vatbaar zijn.

Interveniënt beschouwt de rechtspraak van het Hof van Cassatie in deze materie dan ook eerder als contraproductief.

De vorige spreker werpt op dat deze rechtspraak sinds de 19^e eeuw constant is.

Een lid verklaart dat het te dezen niet de bedoeling is een lijst of inventaris op te stellen van de goederen die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de openbare dienst. Er wordt slechts ten behoeve van eventuele schuldeisers een lijst opgemaakt waarop een aantal goederen worden vermeld die voor beslag vatbaar zijn. Deze lijst is echter geenszins exhaustief en kan dus steeds worden gewijzigd.

Spreker meent dat, wanneer een lijst zou moeten worden opgesteld van de goederen van het openbaar domein, de rol van de rechter bij de appreciatie van wat tot het openbaar of tot het privaat domein behoort, primordiaal is. Het is immers best mogelijk dat beslag wordt gelegd op een goed dat niet op de lijst voorkomt, maar bij nadere beschouwing volgens de openbare rechtspersoon wel tot het openbaar domein behoort. De beslagrechter zal dit geschil moeten beslechten.

Estimant nécessaire de réduire ce genre de contestations à un strict minimum, il se dit partisan de la proposition d'établir une liste de biens saisissables, parce qu'elle constitue un compromis équilibré entre les intérêts des personnes morales de droit public, d'une part, et de leurs créanciers, d'autre part. Au contraire, opter pour le projet de loi de la Chambre, c'est, selon lui, ouvrir toute grande la porte à la saisie de biens dont l'utilité manifeste ne fait pas de doute pour l'autorité (par exemple, des ambulances ou des véhicules d'incendie). De tels cas devraient être sanctionnés en raison de leur caractère téméraire et vexatoire.

B. Amendement contenant la proposition relative à « la liste »

Comme la commission souscrit à la proposition à une large majorité, M. Cerexhe, l'auteur de la proposition de loi initiale, et M. Vandenberghe déposent l'amendement suivant :

« Apporter les modifications suivantes à l'article 1412bis proposé :

« A) Au § 1er de cet article, supprimer les mots « qui sont manifestement utiles pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public. »

B) Entre le § 1er et le § 2 actuels, insérer un § 2 (nouveau), libellé comme suit :

« § 2. Toutefois peuvent faire l'objet d'une saisie :

1° les biens que les personnes morales de droit public visées au § 1er ont déclaré qu'ils font partie de leur domaine privé, en raison du fait qu'ils ne sont manifestement pas utiles à leur mission ou à la continuité du service public. Cette déclaration doit émaner des organes compétents desdites personnes morales ;

2° à défaut d'une telle déclaration, les biens qui ne sont manifestement pas utiles pour l'exercice par les personnes morales considérées de leur mission ou pour la continuité du service public. »

C) Au § 2, qui devient le § 3, ajouter au début les mots « dans l'hypothèse visée au § 2, 2°. »

Justification

Le paragraphe 1er affirme, ce qui n'est pas le cas dans notre droit actuel, que les biens des personnes morales de droit public sont en principe insaisissables.

Hij oordeelt dat dergelijke betwistingen tot een absoluut minimum moeten worden herleid. Hij betoont zich dan ook voorstander van het voorstel inzake de lijst van voor beslag vatbare goederen, omdat het een evenwichtig compromis vormt tussen de belangen van enerzijds de openbare rechtspersonen en anderzijds hun schuldeisers. Opteert men daarentegen voor het wetsontwerp van de Kamer, dan zet men zijns inziens de deur wagenwijd open voor een beslaglegging op goederen waarvan het kennelijk nut voor de overheid evident is (bijvoorbeeld ziekenhuis- of brandweerwagens, ...). Dergelijke gevallen zouden wegens hun tergend en roekeloos karakter moeten worden gesanctioneerd.

B. Amendement houdende het voorstel inzake « de lijst »

Aangezien de Commissie het voorstel met ruime meerderheid onderschrijft, dienen de heer Cerexhe, indiener van het oorspronkelijke wetsvoorstel, en de heer Vandenberghe het volgende amendement in :

« In het voorgestelde artikel 1412bis de volgende wijzigingen aan te brengen :

« A) In § 1, de woorden « en die kennelijk nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst » te doen vervallen. »

B) Tussen de eerste en de tweede paragraaf van dit artikel een § 2 (nieuw) in te voegen, luidende :

« § 2. Wel vatbaar voor beslag zijn echter :

1° de goederen ten aanzien waarvan de in § 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen verklaard hebben dat zij deel uitmaken van hun privaat domein op grond van het feit dat zij kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst. Deze verklaring moet uitgaan van de bevoegde organen van deze rechtspersonen ;

2° bij gebreke van een dergelijke verklaring, de goederen die voor deze rechtspersonen kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst. »

C. Paragraaf 2, die paragraaf 3 wordt, te doen aanvangen als volgt : « In het in § 2, 2°, bedoelde geval kunnen de rechtspersonen bedoeld in § 1 tegen het beslag verzet doen bij een exploit te betekenen aan de beslaglegger... »

Verantwoording

Anders dan in ons huidige recht het geval is, bepaalt paragraaf 1 dat de goederen van de publiekrechtelijke rechtspersonen in beginsel niet voor beslag vatbaar zijn.

Le paragraphe 2 introduit deux exceptions :

a) les personnes morales de droit public peuvent reconnaître qu'une partie de leurs biens appartiennent à leur domaine privé et peuvent à ce titre tomber dans le champ d'application du droit commun en matière de saisie des biens d'un débiteur qui ne respecte pas ses obligations.

Toutefois, cette première règle d'exception est assortie de deux précisions :

— la déclaration doit émaner des organes compétents de la personne morale de droit public;

— les personnes morales de droit public ne peuvent ainsi soustraire au domaine public que des biens qui ne sont pas nécessaires à l'exercice de leur mission ou à la continuité du service public;

b) dans l'hypothèse où la personne morale de droit public n'aurait pas opéré de distinction dans son patrimoine entre biens du domaine public et biens du domaine privé, il appartiendra au juge, en cas de saisie, de n'autoriser celle-ci que sur des biens qui ne sont manifestement pas utiles à l'exercice par la personne morale de droit public de sa mission ou à la continuité du service public.

Le paragraphe 3 nouveau reproduit la procédure qui avait été adoptée par le Sénat lors de l'examen de la proposition initiale.

C. Remarque sur le texte

Un commissaire fait une remarque d'ordre linguistique.

Dans le texte français du § 2, 1°, il est proposé de remplacer le mot « *que* », qui figure dans le membre de phrase « *les biens que les personnes morales...* », par le mot « *dont* ».

La commission marque son accord.

D. Critique

Un membre fait valoir que la procédure proposée ne peut masquer qu'en dernier ressort, c'est quand même la réglementation votée par la Chambre qui est applicable. En effet, si les administrations ne dressent pas la liste, visée au § 2, 1°, de leurs biens saisissables, les biens qui ne sont manifestement pas utiles pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public peuvent être saisis. La boucle est ainsi bouclée. Pourquoi faut-il alors élaborer une procédure complexe, avec la publication au *Moniteur belge* d'innombrables listes de biens saisissables? Il semble à l'intervenant que la réponse doive être cherchée dans le refus d'accorder au juge le droit de contrôler le caractère manifestement utile ou non d'un bien.

Paragraaf 2 voert twee uitzonderingen in :

a) de publiekrechtelijke rechtspersonen kunnen erkennen dat een deel van hun goederen tot hun privaat domein behoren en dientengevolge binnen de werkingssfeer vallen van het gemene recht inzake het beslag op goederen van een schuldenaar die zijn verplichtingen niet nakomt.

De eerste uitzonderingsregel gaat echter gepaard met twee voorwaarden :

— de verklaring moet uitgaan van de bevoegde organen van de publiekrechtelijke rechtspersoon;

— de publiekrechtelijke rechtspersonen kunnen aldus alleen goederen die niet nuttig zijn voor het uitoefenen van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst, aan het openbaar domein onttrekken.

b) ingeval de publiekrechtelijke rechtspersoon in zijn vermogen geen onderscheid heeft gemaakt tussen goederen die tot het openbaar domein en goederen die tot het privaat domein behoren, zal de rechter alleen toestemming mogen geven voor het beslag op goederen die kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van diens taak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Paragraaf 3 (nieuw) herstelt de procedure die door de Senaat werd aangenomen bij het onderzoek van het oorspronkelijke voorstel.

C. Tekstopmerking

Een lid maakt een opmerking van taalkundige aard.

Met betrekking tot de Franse tekst van paragraaf 2, 1°, stelt hij voor het woord « *que* » in de passus « *les biens que les personnes morales...* » te vervangen door het woord « *dont* ».

De Commissie stemt hiermee in.

D. Kritiek

Een lid betoogt dat de voorgestelde procedure niet kan verhullen dat in laatste instantie toch de door de Kamer goedgekeurde regeling van toepassing is. Indien de besturen de in paragraaf 2, 1°, bedoelde lijst van hun voor beslag vatbare goederen niet opstellen, kan er immers beslag worden gelegd op de goederen die kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst. Daarmee is de cirkel rond. Om welke reden dient er dan een omslachtige procedure te worden uitgewerkt, met de publikatie in het *Belgisch Staatsblad* van talloze lijsten van voor beslag vatbare goederen? Het komt spreker voor dat het antwoord moet worden gezocht in de weigering de rechter toezicht te verschaffen over het al dan niet kennelijk nuttig karakter van een goed.

Un autre membre abonde dans le même sens. L'amendement a principalement pour objet de minimiser le contrôle judiciaire. Une analyse de la disposition proposée nous apprend toutefois que cet objectif n'est pas réalisé. Cela est manifeste sur deux points:

1. en vertu de l'article 1412*bis*, § 2, 1°, proposé, peuvent (toutefois) faire l'objet d'une saisie les biens dont les personnes morales de droit public visées au § 1er ont déclaré qu'ils font partie de leur domaine privé (...).

Qu'en sera-t-il si les personnes morales de droit public ont dressé une liste de biens sans valeur marchande ou dont la valeur vénale ne suffit en tout cas pas à couvrir la dette active? Le saisissant n'a alors d'autre ressource que de faire appel au pouvoir judiciaire.

2. l'article 1412*bis*, § 2, 1°, dispose par ailleurs que cette déclaration doit émaner des organes compétents de ces personnes morales. Pour la commune, il s'agira donc du conseil communal. On imaginera aisément la lutte politique que cela pourra déclencher, laquelle peut déboucher, en fin de compte, sur une procédure devant le Conseil d'Etat. Ce dernier devra finalement contrôler la légitimité du choix du conseil communal, ce qui nous ramène donc au point crucial du contrôle judiciaire.

Un troisième membre formule une remarque relative à la compétence du juge. Il ne ressort pas du texte de l'amendement que le juge est lié par la liste, dressée par les personnes morales de droit public, de leurs biens saisissables.

Plusieurs sénateurs expriment leur préférence pour une disposition prévoyant, par exemple, que le conseil communal dresse une liste unique des biens non saisissables.

E. Réponse à la critique

Un commissaire tient à répliquer à la critique formulée.

Le centre du débat concerne la thèse, approuvée par la Chambre, selon laquelle tous les biens de l'autorité sont, en principe, saisissables. Il appartient au juge des saisies de déterminer quels sont les biens qui appartiennent soit au domaine public soit au domaine privé et qui ne sont manifestement pas utiles à l'exercice d'une mission publique ou à la continuité du service public.

Trois remarques s'imposent en l'espèce.

Premièrement, c'est le Conseil d'Etat qui est l'instance judiciaire compétente pour connaître de questions administratives et non pas le juge des saisies.

Een ander lid sluit zich hierbij aan. Het amendement heeft in hoofdzaak tot doel de rechterlijke controle te minimaliseren. Een ontleding van de voorgestelde bepaling leert echter dat deze doelstelling niet wordt bereikt. Bij twee punten springt dat in het oog:

1. luidens het voorgestelde artikel 1412*bis*, § 2, 1°, zijn (echter) wel vatbaar voor beslag, de goederen ten aanzien waarvan de in § 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen verklaard hebben dat zij deel uitmaken van hun privaat domein (...).

Quid wanneer de openbare rechtspersonen een lijst hebben opgesteld van goederen zonder marktwaarde of waarvan de verkoopwaarde alleszins ontoereikend is om de uitstaande schuld te dekken? De beslaglegger heeft alsdan geen andere uitweg dan een beroep op de rechterlijke macht.

2. artikel 1412*bis*, § 2, 1°, bepaalt voorts dat deze verklaring moet uitgaan van de bevoegde organen van deze rechtspersonen. Voor de gemeente zal dat dus de gemeenteraad zijn. Men kan zich makkelijk de politieke strijd voorstellen welke hierover kan losbranden en die ultiem kan uitlopen in een geding voor de Raad van State. Deze instantie zal dan uiteindelijk de keuze van de gemeenteraad op haar rechtmatigheid moeten toetsen, waarmee men dus opnieuw bij het knelpunt van de rechterlijke controle belandt.

Een derde lid heeft een bedenking betreffende de bevoegdheid van de rechter. Uit de tekst van het amendement blijkt niet dat de rechter gebonden is door de lijst die de openbare rechtspersonen van hun voor beslag vatbare goederen hebben opgemaakt.

Enkele senatoren drukken hun voorkeur uit voor een bepaling waarbij de gemeenteraad bijvoorbeeld een eenmalige lijst zou opstellen van de goederen die niet voor beslag vatbaar zijn.

E. Antwoord op de kritiek

Een lid wenst te repliceren op de uitgebrachte kritiek.

De kern van de discussie betreft de door de Kamer goedgekeurde stelling dat alle goederen van de overheid in principe voor beslag vatbaar zijn. Het komt de beslagrechter toe te bepalen welke goederen tot het openbaar of tot het privaat domein behoren en kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Hierbij passen drie opmerkingen.

In de eerste plaats is niet de beslagrechter, maar wel de Raad van State de bevoegde rechterlijke instantie inzake administratieve aangelegenheden.

Deuxièmement, l'intervenant estime qu'il n'est pas déraisonnable d'exiger que les personnes morales de droit public dressent une liste de leurs biens saisissables. Ce serait même un exemple de bonne administration et cela favoriserait la sécurité juridique. A ses yeux, la remarque selon laquelle la procédure que ce projet vise à instaurer favorise la paperasserie n'est pas pertinente. L'on n'a d'ailleurs soufflé mot de l'obligation de publier ces listes au *Moniteur belge*.

Enfin, l'intervenant souligne qu'il incombe aux organes politiques des personnes morales de droit public de déterminer quels sont les biens qui appartiennent au domaine public et quels sont ceux qui appartiennent au domaine privé. Ils assument les conséquences de leur choix lorsqu'une saisie a lieu.

Lorsque le Conseil d'Etat est saisi d'un litige concernant la liste, il ne faut pas perdre de vue que son pouvoir juridictionnel est fondamentalement différent de celui du juge des saisies. En effet, si ce dernier dispose de la pleine juridiction, le Conseil d'Etat ne peut, lui, que statuer sur la légitimité de la décision de la personne morale de droit public. Certes, il peut vérifier, en recourant à la technique du contrôle marginal, si les organes compétents ont fondé leur décision sur des bases arbitraires ou non, mais il ne peut pas se prononcer quant au fond sur l'efficacité ou l'opportunité de la décision contestée. Dans le cas contraire, il se substituerait à l'autorité concernée et porterait atteinte au pouvoir discrétionnaire de celle-ci.

L'intervenant conclut que l'analyse faite ci-dessus bat largement en brèche la critique portant sur l'amendement. Il est donc partisan du nouveau texte qui établit un équilibre entre, d'une part, la réglementation adoptée par la Chambre, qui prévoit que le juge des saisies dispose de la pleine juridiction, et, d'autre part, la tendance à laisser l'autorité fixer, en premier ressort l'affectation de ses biens.

Un deuxième intervenant s'oppose à son tour à la conception selon laquelle l'amendement entraînerait fondamentalement les mêmes problèmes que le projet de loi transmis par la Chambre.

Il rappelle que l'on a abordé le projet en discussion en considérant que la question de savoir si un bien est ou non manifestement utile à l'exercice d'une mission publique ou à la continuité du service public engendrerait des discussions trop complexes.

L'amendement de MM. Cerexhe et Vandenberghe vise à prévenir, dans la mesure du possible, une telle situation. C'est pourquoi il est proposé que les personnes morales de droit public établissent des listes de leurs biens saisissables.

Il va de soi que des contestations surgiront encore à ce sujet, mais elles concerneront le caractère exécuta-

Ten tweede acht spreker het geen onredelijke eis dat de openbare rechtspersonen een lijst dienen op te stellen van hun voor beslag vatbare goederen. Het zou zelfs een voorbeeld van behoorlijk bestuur uitmaken en de rechtszekerheid ten goede komen. De aanmerking dat deze procedure een papierverslindend project is, vindt hij onterecht. Er werd overigens met geen woord gerept van de verplichting om deze lijsten in het *Belgisch Staatsblad* te publiceren.

Tot slot legt interveniënt er de nadruk op dat het de verantwoordelijkheid van de politieke organen van de openbare rechtspersonen is om te bepalen welke goederen tot het openbaar of tot het privaat domein behoren. Zij staan in voor de gevolgen van hun keuze ingeval er een beslag plaatsvindt.

Indien er omtrent de lijst een geschil voor de Raad van State wordt gebracht, dient men voor ogen te houden dat de rechtsmacht van de Raad van State fundamenteel verschilt van die van de beslagrechter. Deze laatste beschikt immers over de volle rechtsmacht, terwijl de Raad van State uitsluitend over de rechtmatigheid van de beslissing van de openbare rechtspersoon mag oordelen. De Raad kan weliswaar aan de hand van de techniek van de marginale toetsing nagaan of de bevoegde organen al dan niet op willekeurige gronden tot hun beslissing zijn gekomen, maar hij kan zich ten gronde niet uitspreken over de doelmatigheid of de opportuniteit van de bestreden beslissing. Anders zou hij zich in de plaats stellen van de betrokken overheid en afbreuk doen aan haar discretionaire bevoegdheid.

Spreker besluit dat de hiervoor gemaakte analyse de kritiek op het amendement grotendeels ontzenuwt. Hij verdedigt dan ook de nieuwe tekst omdat hij een evenwicht biedt tussen enerzijds de door de Kamer aangenomen regeling waarbij de beslagrechter over een volle rechtsmacht beschikt, en anderzijds de strekking volgens welke in eerste instantie de overheid de bestemming van haar goederen vaststelt.

Een tweede lid bestrijdt op zijn beurt de zienswijze als zou het amendement ten gronde tot dezelfde problemen aanleiding geven als het door de Kamer overgezonden wetsontwerp.

Hij herinnert eraan dat dit ontwerp onder vuur werd genomen op grond van de overweging dat de vraag of een goed al dan niet kennelijk nuttig is voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst, tot al te complexe discussies aanleiding zou geven.

Het amendement van de heren Cerexhe en Vandenberghe wil dat in de mate van het mogelijke voorkomen. Vandaar het voorstel om de openbare rechtspersonen lijsten te laten opstellen van hun voor beslag vatbare goederen.

Het spreekt vanzelf dat er hierover nog steeds betwistingen zullen rijzen, maar die zullen betrekking

ble ou non de la saisie, et, en particulier, la valeur vénale d'un bien saisi. Quant au fond, elles sont plus faciles à trancher qu'une discussion sur le caractère manifestement utile ou non d'un bien. En outre, l'amendement préserve intégralement les droits du créancier et il convient, dès lors, de le considérer comme un compromis équitable.

Le représentant du ministre déclare comprendre le sentiment de malaise qui envahit certains à la lecture de l'amendement.

Il se rallie aux déclarations des intervenants précédents selon lesquels l'amendement est un compromis, mais il ne cache pas que des difficultés pourront effectivement surgir en ce qui concerne la rédaction de la liste par les organes politiques compétents.

Au sujet du second alinéa du deuxième paragraphe, il rappelle que le critère de l'utilité manifeste est emprunté à la jurisprudence du Conseil d'Etat concernant le contrôle marginal.

Il souligne une nouvelle fois que le § 2 est un compromis entre la volonté des personnes morales de droit public de déterminer elles-mêmes l'affectation de leurs biens, et la tendance à confier ce pouvoir au juge.

F. Conditions de forme en matière de rédaction et de dépôt de la liste de biens saisissables appartenant à des personnes morales de droit public

Un membre remarque que la proposition n'a de sens que dans la mesure où l'on impose aux personnes de droit public certaines conditions de forme à respecter pour ce qui est de la liste. Dans ce cas, il peut admettre que le deuxième alinéa du § 2 proposé par l'amendement ne soit appliqué qu'à titre subsidiaire.

Il n'est toutefois pas partisan de conditions de forme contraignantes. S'il existe une liste, le créancier ne manquera pas de se baser sur elle en cas de saisie. S'il n'y a pas de liste ou si la liste est insuffisamment connue, le créancier pourra se prévaloir du deuxième alinéa. Le choix s'impose pour ainsi dire de lui-même.

L'intervenant déclare qu'il faut en tout cas mettre au point une procédure qui empêche que des créanciers ne saisissent inutilement des biens dont les pouvoirs publics prétendent qu'ils sont manifestement utiles pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public.

Il estime que la démarche la plus indiquée pour le créancier serait de s'informer de l'existence d'une liste auprès de la personne de droit public débitrice. A défaut de liste, n'importe quel bien peut être saisi.

hebben op de uitvoerbaarheid van het beslag en inzonderheid op de verkoopwaarde van een in beslag genomen goed. Dergelijke geschillen zijn ten gronde gemakkelijker te beslechten dan een discussie over het al dan niet kennelijk nuttig karakter van een goed. Het amendement vrijwaart daarenboven volledig de rechten van de schuldeiser en dient derhalve als een billijk compromis te worden beschouwd.

De vertegenwoordiger van de Minister verklaart dat hij begrip heeft voor het gevoel van onbehagen dat sommigen bekruipt bij de lectuur van het amendement.

Hij valt de vorige sprekers bij wanneer deze stellen dat het amendement een compromis uitmaakt, maar verheelt niet dat er zich bij de opmaak van de lijst door de bevoegde politieke organen moeilijkheden kunnen voordoen.

Wat het tweede lid van de tweede paragraaf betreft, herinnert hij eraan dat het criterium van het kennelijk nut ontleend is aan de rechtspraak van de Raad van State inzake de marginale toetsing.

Hij beklemtoont nogmaals dat paragraaf 2 een compromis uitmaakt tussen enerzijds het streven van de openbare rechtspersonen om zelf de bestemming van hun goederen te bepalen en anderzijds de strekking die deze bevoegdheid aan de rechter wil toevertrouwen.

F. Vormvoorwaarden inzake opstelling en neerlegging van de lijst van voor beslag vatbare goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen

Een lid merkt op dat het voorstel maar zin heeft voor zover met betrekking tot de lijst aan de openbare rechtspersonen bepaalde vormverplichtingen worden opgelegd. In dat geval kan hij aanvaarden dat het door het amendement voorgestelde tweede lid van paragraaf 2 slechts subsidiair kan worden toegepast.

Hij betoont zich echter geen voorstander van stringente vormverplichtingen. Indien er een lijst bestaat, zal de schuldeiser zich daar voor een beslag wel op baseren. Is er geen lijst voorhanden of is deze onvoldoende bekend, dan kan de schuldeiser zich op het tweede lid beroepen. De keuze dringt zich als het ware vanzelf op.

Interveniënt stelt dat in ieder geval een procedure moet worden uitgewerkt die verhindert dat schuldeisers nutteloos beslag leggen op goederen waarvan de overheid beweert dat ze kennelijk nuttig zijn voor haar taak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Hij is van oordeel dat de meest aangewezen démarche erin zou bestaan dat de schuldeiser bij de openbare rechtspersoon-schuldenaar informeert naar het bestaan van een lijst. Bij gebrek daaraan, kan op elk goed beslag worden gelegd.

Le représentant du ministre estime qu'en ce qui concerne la procédure, deux questions devraient en tout cas être abordées. Elles concernent la publication éventuelle des listes au *Moniteur belge* et l'endroit où elles peuvent être consultées.

Il déclare, par ailleurs, que l'identification des organes compétents des personnes de droit public, responsables de la rédaction de la liste, ne pose aucun problème fondamental, notamment eu égard au champ d'application défini au § 1er.

Dès lors, la compétence d'établir la liste incombe à l'organe qui peut disposer des biens (par exemple le conseil communal).

— Publication de la liste

Un membre aimerait savoir si l'on imposera à toutes les instances mentionnées au § 1er une obligation de publication, au *Moniteur belge*, de la liste à laquelle il est fait allusion au § 2, 1°.

Un autre membre répond que les exigences formelles strictes, comme celle de publier la liste au *Moniteur belge*, seront source de problèmes. On peut difficilement attendre du créancier qu'il vérifie régulièrement si la liste a subi des modifications.

L'intervenant suivant n'est pas non plus partisan de la publication des listes au *Moniteur belge*. A titre de solution intermédiaire, il propose de publier au *Moniteur belge* une communication mentionnant les administrations qui ont établi une liste de même que l'endroit où ces listes peuvent être consultées.

Plusieurs membres estiment que la publicité des listes est suffisamment assurée lorsqu'elles ont été communiquées à la Chambre nationale des huissiers de justice. En effet, les huissiers de justice sont chargés de la signification de la saisie.

Le représentant du ministre admet que l'idée de la publication au *Moniteur belge*, pour classique qu'elle soit, n'est peut-être pas très utile en l'occurrence.

Sa proposition visait simplement à souligner que la liste doit être établie préalablement et que, pour assurer la sécurité juridique, il convient de mettre au point une procédure concernant la publicité, sans quoi la distinction établie entre les premier et deuxième alinéas du § 2 risquerait de perdre tout son sens. En effet, le deuxième alinéa n'est applicable que dans la mesure où le premier ne l'est pas.

L'un des auteurs de l'amendement répond que la publication de la liste au *Moniteur belge* n'étant pas réalisable pour des raisons pratiques, elle n'a pas été prévue dans le texte.

Met betrekking tot de procedure zouden er volgens de vertegenwoordiger van de Minister alleszins twee vragen aan bod moeten komen. Ze betreffen de eventuele publikatie van de lijsten in het *Belgisch Staatsblad* en de plaats waar ze kunnen worden geconsulteerd.

Voorts verklaart hij dat de identificatie van de bevoegde organen van de openbare rechtspersonen, die verantwoordelijk zijn voor het opstellen van de lijst, geen fundamentele problemen oplevert, onder meer ingevolge het in paragraaf 1 omschreven toepassingsgebied.

De bevoegdheid voor het opstellen van de lijst valt derhalve toe aan het orgaan dat over de goederen kan beschikken (bijvoorbeeld: de gemeenteraad).

— Publikatie van de lijst

Een lid wenst te weten of er met betrekking tot de lijst, waarop in paragraaf 2, 1°, wordt gealludeerd, een verplichting tot publikatie in het *Belgisch Staatsblad* zal worden opgelegd aan alle in paragraaf 1 vermelde instanties.

Een ander lid antwoordt dat strikte vormvereisten, zoals een publikatie van de lijst in het *Belgisch Staatsblad*, problemen zullen veroorzaken. Men kan moeilijk van een schuldeiser verwachten dat hij regelmatig nagaat of de lijst wijzigingen heeft ondergaan.

Een volgende spreker betoont zich evenmin voorstander van een publikatie van de lijsten in het *Belgisch Staatsblad*. Bij wijze van tussenoplossing stelt hij voor in het *Belgisch Staatsblad* een mededeling te publiceren met vermelding van de besturen die een lijst hebben opgesteld en de plaats waar hun lijsten ter inzage liggen.

Verschillende leden achten de publiciteit van de lijsten voldoende verzekerd wanneer zij aan de Nationale Kamer der Gerechtsdeurwaarders worden bezorgd. De gerechtsdeurwaarders zijn immers belast met de betekening van het beslag.

De vertegenwoordiger van de Minister geeft toe dat het idee van de publikatie in het *Belgisch Staatsblad* klassiek is en in dit geval misschien niet erg dienstig.

Met zijn voorstel wou hij enkel aangeven dat de lijst op voorhand dient te zijn vastgesteld en dat omwille van de rechtszekerheid een procedure inzake de publiciteit dient te worden uitgewerkt, zo niet dreigt het onderscheid tussen het eerste en het tweede lid van paragraaf 2 van zijn betekenis te worden ontdaan. Het tweede lid geldt immers maar voor zover het eerste lid niet van toepassing is.

Een indiener van het amendement antwoordt dat de publikatie van de lijst in het *Belgisch Staatsblad* om praktische redenen niet haalbaar is en derhalve niet in de tekst is opgenomen.

Un membre insiste pour que l'on élabore une solution satisfaisante en ce qui concerne la publicité, sans laquelle tout le système risque de « capoter ».

L'un des auteurs de l'amendement réplique que le système prévu au § 2 est satisfaisant. Lorsque la personne de droit public n'a pas établi de liste ou que la liste établie ne peut pas être consultée au siège de celle-ci, le créancier est libre de saisir tout bien lui appartenant. Elle devra fournir au juge des saisies la preuve qu'un bien est insaisissable en raison de son utilité manifeste à l'exercice de sa mission ou à la continuité du service public.

La commission décide d'adopter l'amendement sur ce point et de ne pas imposer d'obligation générale de publication de la liste.

— *Où peut-on consulter la liste?*

Dans le prolongement de la discussion au sujet de la publication de la liste, plusieurs membres demandent à quel endroit la liste doit pouvoir être consultée.

Un membre aimerait savoir, notamment, où la liste des biens de l'Etat fédéral doit être déposée.

L'un des auteurs de l'amendement estime que la liste des biens immeubles devrait pouvoir être consultée à la Régie des bâtiments. En ce qui concerne les biens meubles, une liste séparée devrait être établie pour chaque ministère et chaque administration, et pouvoir être consultée sur place.

Le représentant du ministre ne partage pas ce point de vue. A son avis, c'est le Ministère des Finances qui est compétent en la matière, ou, plus précisément, l'administration de la T.V.A., de l'Enregistrement et des Domaines, qui est chargée de l'évaluation des biens de l'Etat et de leur vente.

Un des auteurs de l'amendement estime que le créancier doit s'informer de l'existence d'une liste au siège de la personne morale dont il souhaite saisir des biens. A défaut d'une telle liste, il est libre de choisir les biens à saisir, cela, toutefois, sous réserve de l'application des dispositions du § 2, 2°.

L'intervenant déclare qu'une procédure analogue s'applique en ce qui concerne les plans de secteur. Ceux-ci doivent pouvoir être consultés à la maison communale, sous peine de non-opposabilité. Aucune obligation de publication n'a d'ailleurs été instaurée pour ce qui est de ces plans, alors qu'ils ont des effets juridiques plus importants que la liste visée à l'article 1412bis.

Dès lors, un membre propose de compléter le premier alinéa du § 2 par les mots « *et être déposée au siège* ». Une telle formule implique que le créancier

Een lid dringt erop aan dat inzake de publiciteit een sluitende regeling wordt uitgewerkt, zo niet dreigt het systeem te kapseizen.

Een indiener van het amendement antwoordt dat de regeling vervat in paragraaf 2 reeds afdoende is. Wanneer de openbare rechtspersoon geen lijst heeft opgesteld of ze niet op zijn zetel ter beschikking houdt, staat het de schuldeiser vrij op elk goed van die rechtspersoon beslag te leggen. Deze laatste zal de beslagrechter het bewijs dienen te leveren dat een goed niet voor beslag vatbaar is omdat het kennelijk nuttig is voor de uitoefening van zijn taak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

De Commissie besluit het amendement op dit punt te aanvaarden en geen algemene publikatieverplichting voor « de lijst » in te voeren.

— *Waar ligt de lijst ter inzage?*

In het verlengde van de discussie over de publikatie van de lijst, stellen verschillende leden de vraag op welke plaats de lijst ter inzage moet liggen.

Zo wenst een lid te vernemen waar de lijst van de goederen van de federale Staat moet worden neergelegd.

Een indiener van het amendement meent dat de lijst van de onroerende goederen bij de Regie der Gebouwen ter inzage moet liggen. Wat de roerende goederen betreft, zou voor elk ministerie, elk bestuur, een afzonderlijke lijst dienen te worden opgemaakt die daar kan worden geconsulteerd.

De vertegenwoordiger van de Minister is een andere mening toegedaan. Zijns inziens is het Ministerie van Financiën en inzonderheid de Administratie van de Belasting over de Toegevoegde Waarde, Registratie en Domeinen bevoegd omdat dit bestuur instaat voor de evaluatie van de goederen van de Staat, alsook voor hun verkoop.

Een indiener van het amendement stelt zich op het standpunt dat de schuldeiser op de zetel van de rechtspersoon bij wie hij beslag wil leggen, moet informeren naar het bestaan van een lijst. Is deze niet voorhanden, dan is hij vrij in de keuze van het goed waarop hij beslag wil leggen, onder voorbehoud van het in paragraaf 2, 2°, bepaalde.

Spreeker verklaart dat een analoge procedure geldt inzake de gewestplannen. Deze plannen liggen ter inzage op het gemeentehuis op straffe van hun niet-tegenstelbaarheid. Er is voor deze plannen trouwens evenmin een publikatieverplichting ingevoerd en dit ondanks het feit dat hun rechtsgevolgen verderstrekkend zijn dan die welke verbonden zijn aan de in artikel 1412bis bedoelde lijst.

Een lid stelt daarom voor het eerste lid van paragraaf 2 aan te vullen met de woorden « *en op de zetel worden neergelegd* ». Dergelijke formule impliceert

doit s'informer lui-même de l'existence d'une liste auprès de la personne morale concernée. Un aspect positif supplémentaire réside dans le fait que cette liste permet aux citoyens de se faire une meilleure idée du patrimoine d'une personne de droit public et d'influencer ainsi la politique menée, par exemple, en ce qui concerne l'amortissement de dettes publiques. Elle améliore donc la transparence.

La question qui se pose est de savoir si le terme «*siège*» suffit en soi et s'il ne devrait pas être spécifié.

Le représentant du ministre répond qu'elle peut être résolue par une référence à l'article 42 du Code judiciaire.

L'article précité comporte une énumération des endroits où doivent être faites les significations, et ce, notamment pour ce qui est de l'Etat, des provinces, des communes, des établissements publics et des organismes d'intérêt public. Il conviendrait, toutefois, de vérifier si le champ d'application des articles 42 et 1412*bis* (nouveau) du Code judiciaire est identique.

Ce n'est par exemple pas le cas en ce qui concerne les Régions et les Communautés.

Sous cette dernière réserve, la commission accepte de compléter le premier alinéa du § 2 par la disposition suivante:

«Elle sera déposée aux lieux prescrits par l'article 42 pour la signification des actes judiciaires;»

Un membre propose de remplacer le pluriel «*lieux*» par le singulier «*lieu*». La phrase se lirait alors comme suit:

«Elle sera déposée au lieu prescrit par l'article 42 pour la signification des actes judiciaires;»

L'intervenant estime que la formulation actuelle prête à confusion, dans la mesure où elle donne à penser que la déclaration peut être déposée à plusieurs endroits. Ce n'est, toutefois, pas le cas, puisque l'article 42 du Code judiciaire indique un endroit spécifique pour chaque instance. Il n'y a, dès lors, aucune possibilité de choix.

Un autre membre, qui s'associe à cette interprétation, n'estime pas moins que l'utilisation du mot «*lieux*» se justifie dans le contexte en question, parce que l'article 42 précité énumère une série d'endroits où les actes judiciaires doivent être signifiés.

La commission partage ce point de vue.

Un membre aimerait savoir quelle est la sanction applicable lorsque les organes compétents ont établi une liste des biens saisissables mais ont omis de la déposer à l'endroit prescrit par l'article 42 du Code judiciaire. Cette liste est-elle opposable?

dat de schuldeiser zelf bij de betrokken rechtspersoon dient te informeren naar het bestaan van een lijst. Een bijkomend positief aspect is dat de burgers met deze lijst een beter inzicht verkrijgen in het patrimonium van een openbare rechtspersoon en aldus de politiek verantwoordelijken in hun beleid, bijvoorbeeld inzake de delging van overheidsschulden, kunnen beïnvloeden. Er ontstaat bijgevolg een grotere transparantie.

Vraag is of de term «*zetel*» op zich voldoende is en niet dient te worden gespecificeerd.

De vertegenwoordiger van de Minister antwoordt dat dit probleem kan worden opgelost door naar artikel 42 van het Gerechtelijk Wetboek te verwijzen.

Voormeld artikel bevat onder meer voor de Staat, de provincies, de gemeenten, openbare instellingen en instellingen van openbaar nut, een opsomming van de plaatsen waar de betekeningen worden gedaan. Er dient wel te worden nagegaan of het toepassingsgebied van de artikelen 42 en 1412*bis* (nieuw) van het Gerechtelijk Wetboek identiek is.

Dat is bijvoorbeeld niet het geval voor de Gewesten en de Gemeenschappen.

Onder dit laatste voorbehoud, stemt de Commissie ermee in om aan het eerste lid van paragraaf 2 het volgende toe te voegen:

«Ze (de verklaring) moet worden neergelegd op de plaatsen die door artikel 42 zijn bepaald voor de betekening van de gerechtelijke akten;»

Een lid stelt voor het woord «*plaatsen*» te vervangen door het woord «*plaats*». De zin zou dan als volgt luiden:

«Ze moet worden neergelegd op de plaats die door artikel 42 is bepaald voor de betekening van de gerechtelijke akten;»

Spreeker is van oordeel dat de huidige formulering verwarringscheppend is, doordat zij de indruk wekt dat de verklaring op verscheidene plaatsen dient te worden neergelegd. Dat is evenwel niet de strekking van artikel 42 van het Gerechtelijk Wetboek dat voor elke instantie een bepaalde plaats aanwijst. Er is derhalve geen keuzemogelijkheid.

Een ander lid sluit zich bij deze interpretatie aan, maar stelt dat het gebruik van het woord «*plaatsen*» in deze context gerechtvaardigd is omdat het bovenvermelde artikel 42 een reeks plaatsen opsomt waar gerechtelijke akten dienen te worden betekend.

De Commissie valt hem hierin bij.

Een lid wenst te weten welke sanctie toepasselijk is wanneer de bevoegde organen een lijst van voor beslag vatbare goederen hebben vastgesteld die niet is neergelegd op de plaats voorgeschreven door artikel 42 van het Gerechtelijk Wetboek. Is die lijst te-genstelbaar?

Un autre commissaire déclare qu'il y a lieu d'appliquer les articles 861 et suivants du Code judiciaire.

La commission partage ce point de vue.

G. Conclusion

Un membre doute de l'utilité de l'amendement et se demande si beaucoup de personnes morales de droit public établiront une liste de leurs biens saisissables.

Un autre membre déclare que cette manière de poser la question ne présente pas à proprement parler de caractère juridique pur, mais porte plutôt sur l'attitude des responsables politiques. Certaines personnes morales de droit public établiront une liste sous la pression de mandataires, d'autres pas. L'avenir nous dira si les innovations contenues dans l'article 1412*bis* auront du succès ou non. En tout cas, elles constituent l'amorce d'une nouvelle culture administrative. Il ne faut pas perdre de vue que le projet de loi à l'examen aurait été impensable il y a quelques décennies. Il n'est dès lors pas exclu que la question du domaine public et privé soit prochainement réglée par la loi. Il s'avère que ce n'est pas encore possible à l'heure actuelle, mais le projet de loi à l'examen entrouvre en quelque sorte la porte et met définitivement fin à l'immunité d'exécution absolue des pouvoirs publics.

Et le représentant du ministre d'ajouter que la législation en projet voit notamment le jour sous la pression de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme, selon laquelle l'intervention du pouvoir judiciaire belge concernant le problème de la saisie des biens appartenant aux pouvoirs publics laisse à désirer.

Il explique ensuite que l'absence de liste ne témoigne pas d'une bonne gestion, puisque le produit de la vente publique d'un bien saisi n'approche jamais la valeur marchande réelle de ce bien. Dès lors, l'établissement d'une liste joue non seulement en faveur du créancier, pour qui elle constitue un point d'appui, mais également en faveur du débiteur, notamment parce qu'elle permet d'éviter de longues procédures judiciaires et empêche le créancier de saisir certains biens de manière téméraire et vexatoire.

Un membre, s'associant à ce qui vient d'être dit, suggère de supprimer dans l'amendement toute référence aux notions de domaines public et privé. Ainsi les personnes de droit public pourraient établir une liste *ad hoc* des biens pouvant éventuellement être réalisés. Cette liste ne serait pas exhaustive. L'on n'y mentionnerait pas non plus que ces biens ne sont manifestement pas utiles à la personne morale concernée. L'on exclut ainsi toute controverse.

Een ander commissielid stelt dat de artikelen 861 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing zijn.

De Commissie sluit zich hierbij aan.

G. Besluit

Een lid heeft zijn twijfels over het nut van het amendement en vraagt zich af of veel publiekrechtelijke rechtspersonen een lijst zullen opstellen van hun voor beslag vatbare goederen.

Een ander lid verklaart dat deze vraagstelling eigenlijk geen zuiver juridisch karakter heeft, maar eerder de houding van de politiek verantwoordelijken peilt. Sommige openbare rechtspersonen zullen onder druk van bepaalde mandatarissen een lijst opstellen, andere weer niet. De toekomst zal uitwijzen of de in artikel 1412*bis* vervatte innovaties zullen aanslaan of niet. In ieder geval bieden zij een aanzet tot een nieuwe bestuurscultuur. Men mag niet uit het oog verliezen dat dit wetsontwerp enkele decennia geleden onbespreekbaar zou zijn geweest. Het is dan ook niet uitgesloten dat het vraagstuk van het openbaar en het privaat domein binnen afzienbare tijd bij wet zal worden geregeld. Op dit ogenblik blijkt dat nog niet haalbaar, maar dit wetsontwerp zet de deur als het ware op een kier en maakt definitief komaf met de absolute uitvoeringsimmunité van de overheid.

De vertegenwoordiger van de Minister voegt hieraan toe dat deze wetgeving tot stand komt mede onder druk van de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, volgens welke de tussenkomst van de rechterlijke macht in België met betrekking tot het probleem van het beslag op overheidsgoederen te wensen overlaat.

Voorts verklaart hij dat het ontbreken van een lijst niet van een goed bestuur getuigt, aangezien de opbrengst van de publieke verkoop van een in beslag genomen goed nooit de reële marktwaarde van dat goed benadert. Het opstellen van een lijst speelt derhalve niet alleen in het voordeel van de schuldeiser die er een houvast aan heeft, maar ook in het voordeel van de schuldenaar, onder meer omdat het langdurige rechtsgeschillen voorkomt en de schuldeiser verhindert op bepaalde goederen een «tergend en roekeloos» beslag te leggen.

Een lid sluit zich hierbij aan en suggereert elke referentie naar de begrippen openbaar en privaat domein uit het amendement te weren. Zo zouden de openbare rechtspersonen een lijst *ad hoc* kunnen opstellen van de goederen die eventueel te gelde kunnen worden gemaakt. Deze lijst zou niet exhaustief zijn. Er zou evenmin worden vermeld dat deze goederen kennelijk niet nuttig zijn voor de betrokken rechtspersoon. Aldus sluit men controverses uit.

Le ministre souscrit à cette proposition. En effet, le maintien de la distinction entre le domaine public et le domaine privé n'offre pas de protection absolue contre d'éventuelles saisies faisant problème, parce que la jurisprudence peut, à l'avenir, donner un nouveau contenu à ces notions.

A la majorité, la commission se rallie à la conception selon laquelle il ne s'impose pas de maintenir dans le texte de loi la distinction entre le domaine public et le domaine privé.

Il est dès lors convenu de remplacer, à l'article 1412bis, § 2, 1°, proposé par l'amendement, les mots « *qu'ils font partie de leur domaine privé, en raison du fait qu'ils ne sont manifestement pas utiles à leur mission ou à la continuité du service public* » par les mots « *qu'ils pouvaient être saisis* ».

Un membre maintient que la construction proposée est inutilement compliquée et donnera lieu, dans la pratique, à des tiraillements politiques qu'on pourrait éviter.

Les organes compétents de l'Etat fédéral, ces communautés, les régions, les provinces, les communes et les C.P.A.S. débattront sans fin sur l'opportunité d'établir une liste et, s'ils en établissent une, sur l'indication des biens « saisissables ».

C'est pourquoi M. Arts dépose l'amendement suivant, visant à reprendre le texte adopté par le Sénat en 1991.

« *A l'article 1412bis proposé, apporter les modifications suivantes :*

« A. Au § 1er, supprimer les mots « *qui sont manifestement utiles pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public* ».

B. Entre les premier et deuxième paragraphes, insérer un § 2 (nouveau), libellé comme suit :

« § 2. Toutefois, les biens du domaine privé appartenant aux personnes visées au § 1er peuvent faire l'objet d'une saisie-exécution, sauf si ces biens sont indispensables à l'exercice par lesdites personnes de leur mission ou à la continuité du service public. »

C. Le § 2 devient le § 3. »

II. DEUXIEME PROPOSITION: LA « REGLE DE LA SUBSTITUTION »

A. Processus décisionnel

Au cours de la discussion générale, le ministre de la Justice s'était demandé pourquoi une personne morale de droit public dont un bien déterminé est

De Minister onderschrijft dit voorstel. Het behoud van het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein biedt immers geen absolute bescherming tegen eventuele problematische inbeslagname, omdat de rechtspraak deze begrippen in de toekomst een nieuwe inhoud kan geven.

De Commissie sluit zich in meerderheid aan bij de opvatting dat het onderscheid tussen het openbaar en het privaat domein niet in de wettekst hoeft te worden behouden.

Er wordt bijgevolg overeengekomen om in artikel 1412bis, § 2, 1°, zoals voorgesteld door het amendement, de woorden « *dat zij deel uitmaken van hun privaat domein op grond van het feit dat zij kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst* » te vervangen door de woorden « *dat ze in beslag genomen kunnen worden* ».

Een lid blijft erbij dat de voorgestelde constructie nodeloos ingewikkeld is en in de praktijk tot politiek getouwtrek zal leiden, hetgeen kan worden vermeden.

In de bevoegde organen van de federale Staat, de Gemeenschappen, de Gewesten, de provincies, de gemeenten en de O.C.M.W.'s zullen oeverloze debatten worden gevoerd over het al dan niet opstellen van de lijst en, in bevestigend geval, over de aanduiding van « voor beslag vatbare » goederen.

De heer Arts dient daarom het volgende amendement in, ertoe strekkende de door de Senaat in 1991 aangenomen tekst te hernemen.

« *In het voorgestelde artikel 1412bis de volgende wijzigingen aan te brengen :*

« A. In paragraaf 1 de woorden « *en die kennelijk nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst* » te schrappen.

B. Tussen de eerste en de tweede paragraaf van het enig artikel een § 2 (nieuw) in te voegen, luidende :

« § 2. De goederen van het privaat domein toebehorend aan de rechtspersonen bedoeld in § 1 kunnen niettemin in beslag worden genomen behalve wanneer deze goederen onmisbaar zijn voor de uitoefening van de opdracht van deze rechtspersonen of voor de continuïteit van de openbare dienst. »

C. § 2 te vernummeren tot § 3. »

II. TWEEDE VOORSTEL: DE « SUBSTITUTIEREGEL »

A. Besluitvorming

Tijdens de algemene bespreking stelde de Minister van Justitie de vraag waarom een publiekrechtelijke rechtspersoon van wie een bepaald goed in beslag is

saisi ne pourrait pas avoir la possibilité de proposer au saisissant un autre bien de son patrimoine, moins utile et offrant une garantie financière égale.

Plusieurs membres s'associent à cette proposition, parce qu'elle permet de conjurer le danger de longues procédures judiciaires et parce qu'elle n'oblige pas le juge à intervenir immédiatement pour apprécier l'utilité manifeste d'un bien. C'est seulement lorsque les pouvoirs publics ne font pas usage de leur droit de substitution ou lorsque celui-ci donne lieu à contestation, qu'il appartient en dernier ressort au juge de décider si le bien est ou non manifestement utile. Dans ce cas-là, il peut y avoir contradiction entre la décision judiciaire et la destination donnée par les pouvoirs publics à un bien.

B. Amendement portant la proposition relative à la règle de la substitution

Comme une majorité des commissaires souscrit au principe selon lequel un droit de substitution serait accordé aux personnes morales de droit public, MM. Cerexhe et Vandenberghe proposent d'inscrire ce principe dans leur amendement.

L'article 1412bis se lirait dès lors comme suit:

« Article 1412bis. — § 1er. Les biens appartenant à l'Etat, aux Régions, aux Communautés, aux provinces, aux communes, aux organismes d'intérêt public et généralement à toutes personnes morales de droit public sont insaisissables.

§ 2. Toutefois peuvent faire l'objet d'une saisie:

1° les biens dont les personnes morales de droit public visées au § 1er ont déclaré qu'ils pouvaient être saisis. Cette déclaration doit émaner des organes compétents. Elle sera déposée aux lieux prescrits par l'article 42 pour la signification des actes judiciaires;

2° à défaut d'une telle déclaration, les biens qui ne sont manifestement pas utiles pour l'exercice par les personnes morales considérées de leur mission ou pour la continuité du service public.

§ 3. Dans l'hypothèse visée au § 2, 2°, les personnes morales visées au § 1er peuvent soit s'opposer à la saisie, soit indiquer un ou plusieurs biens sur lesquels elles acceptent qu'une saisie soit pratiquée.

§ 4. S'il y a opposition, elle ne peut résulter que d'un exploit signifié au saisissant avec citation à

genomen, niet over de mogelijkheid zou kunnen beschikken om bij wijze van alternatief aan de beslaglegger een ander goed uit zijn vermogen aan te wijzen dat minder nuttig is, maar pecuniair evenveel waarborgen biedt.

Verschillende leden scharen zich achter dit voorstel, omdat hiermee enerzijds het gevaar van langdurige gerechtelijke procedures wordt bezworen en anderzijds de rechter niet verplicht is onmiddellijk tussen te komen om over het kennelijk nut van een goed te oordelen. Pas wanneer een overheid niet van haar substitutiebevoegdheid gebruik maakt of hieromtrent betwistingen rijzen, komt het in laatste instantie de rechter toe te beslissen of een goed al dan niet kennelijk nuttig is. Alsdan zijn er wel divergenties mogelijk tussen een rechterlijke uitspraak en de bestemming welke de overheid aan een goed gegeven heeft.

B. Amendement houdende het voorstel inzake de substitutieregels

Aangezien een meerderheid van de commissieleden voorstander is om de publiekrechtelijke rechtspersonen een substitutiebevoegdheid toe te kennen, stellen de heren Cerexhe en Vandenberghe voor dit principe in hun amendement op te nemen.

Artikel 1412bis zou derhalve als volgt luiden:

« Artikel 1412bis. — § 1. De goederen die toebehooren aan de Staat, de Gewesten, de Gemeenschappen, de provincies, de gemeenten, de instellingen van openbaar nut en, in het algemeen, aan alle publiekrechtelijke rechtspersonen, zijn niet vatbaar voor beslag.

§ 2. Wel vatbaar voor beslag zijn echter:

1° de goederen ten aanzien waarvan de in § 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen verklaard hebben dat ze in beslag genomen kunnen worden. Deze verklaring moet uitgaan van de bevoegde organen. Ze moet worden neergelegd op de plaatsen die door artikel 42 zijn bepaald voor de betekening van de gerechtelijke akten;

2° bij gebreke van een dergelijke verklaring, de goederen die voor deze rechtspersonen kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

§ 3. In het geval bedoeld in § 2, 2°, kunnen de rechtspersonen bedoeld in § 1, ofwel verzet doen tegen het beslag, ofwel een of meer goederen aanduiden waarop met hun toestemming beslag kan worden gelegd.

§ 4. Verzet kan alleen worden gedaan bij exploit te betekenen aan de beslaglegger, samen met een

comparaître devant le juge des saisies. La demande, qui est suspensive de la poursuite, doit être formée, à peine de déchéance, dans les quinze jours du premier acte de saisie signifié au débiteur.

Le jugement ne peut être assorti de l'exécution provisoire. Il n'est pas susceptible d'opposition.

Le délai pour interjeter appel est de quinze jours à partir de la signification du jugement. Le juge d'appel statue toutes affaires cessantes. L'arrêt rendu par défaut n'est pas susceptible d'opposition.

Les règles de procédure de droit commun sont applicables sous réserve des dispositions ci-dessus. »

C. Critique

Un membre s'oppose à l'attribution d'un droit de substitution aux personnes morales de droit public. A son avis, il n'est pas exclu qu'une contestation puisse surgir entre les parties intéressées au sujet de la valeur du bien proposé par la personne de droit public et de la possibilité d'en obtenir la réalisation. Cette question devra être tranchée en dernier ressort par le juge.

L'intervenant conclut qu'il ne sert à rien de mettre au point une procédure compliquée qui déboucherait de toute façon sur une procédure judiciaire à la moindre difficulté.

Il lui est répondu que les propositions relatives à l'établissement d'une liste et au droit de substitution ont été inspirées par le souci d'éviter autant que possible un débat compliqué sur le caractère manifestement utile ou non d'un bien.

Un membre se demande pourquoi les personnes de droit public devraient être les seules à pouvoir proposer à leurs créanciers d'exercer leurs poursuites sur d'autres biens. Cette possibilité ne pourrait-elle pas être accordée aux autres personnes faisant l'objet d'une procédure de saisie?

D. Remarques sur le texte

En ce qui concerne l'article 1412bis, § 2, 2º, proposé par l'amendement, un membre propose de remplacer les mots « *les biens qui ne sont manifestement pas utiles* » par les mots « *les biens qui ne sont pas manifestement utiles* ».

La commission retient cette proposition.

dagvaarding om te verschijnen voor de beslagrechter. De eis schorst de tenuitvoerlegging en moet, op straffe van verval, worden ingesteld binnen vijftien dagen te rekenen van de eerste akte van beslag betekend aan de schuldenaar.

Het vonnis kan niet bij voorraad ten uitvoer worden gelegd. Het is niet vatbaar voor verzet.

De termijn om hoger beroep in te stellen is vijftien dagen te rekenen van de betekening van het vonnis. De rechter in hoger beroep doet uitspraak met voorrang boven alle andere zaken. Tegen een bij verstek gewezen arrest kan geen verzet worden gedaan.

De gemeenrechtelijke procedureregels zijn van toepassing, onder voorbehoud van wat hierboven is bepaald. »

C. Kritiek

Een lid verzet zich tegen de toekenning van een substitutiebevoegdheid aan de publiekrechtelijke rechtspersonen. Het is zijns inziens geenszins uitgesloten dat er tussen de betrokken partijen een betwisting rijst over de waarde en de verkoopbaarheid van het door de openbare rechtspersoon aangeboden goed. Deze discussie zal in laatste instantie voor de rechter haar beslag moeten krijgen.

Spreker concludeert dat het geen zin heeft een omslachtige procedure uit te werken waarover bij de minste moeilijkheid toch een rechtsgeding zal worden gevoerd.

Hierop wordt geantwoord dat de voorstellen in verband met het opstellen van een lijst en de substitutiebevoegdheid ingegeven zijn door de zorg om het ingewikkelde debat over het al dan niet kennelijk nuttig karakter van een goed in de mate van het mogelijke te vermijden.

Een lid oppert de vraag waarom het uitsluitend openbare rechtspersonen is gegund hun schuldeisers andere goederen ter inbeslagneming aan te bieden. Kan deze bevoegdheid ook niet aan de overige beslagen worden verleend?

D. Tekstopmerkingen

Met betrekking tot het door het amendement voorgestelde artikel 1412bis, § 2, 2º, stelt een lid voor de formule in de Franse tekst « *les biens qui ne sont manifestement pas utiles* » te vervangen door de uitdrukking « *les biens qui ne sont pas manifestement utiles* ».

De Commissie stemt hiermee in.

Un membre propose, par voie d'amendement oral, de formuler le § 3 comme suit :

« Dans l'hypothèse visée au § 2, 2°, les personnes morales visées au § 1er peuvent s'opposer à la saisie en indiquant un ou plusieurs biens sur lesquels elles acceptent qu'une saisie soit pratiquée. »

L'intervenant déclare, à titre de justification, que le différend relatif à la saisie ne doit pas nécessairement être porté devant le juge des saisies, mais peut tout aussi bien être réglé à l'amiable. Toutefois, il est souhaitable qu'opposition soit faite lorsque le bien qu'une personne de droit public a choisi de proposer ne convient pas au créancier.

Un autre membre s'associe à cette proposition et propose, par la voie d'un nouvel amendement oral, de formuler le § 3 comme suit :

« Les personnes morales de droit public visées au § 1er, dont les biens font l'objet d'une saisie conformément au paragraphe précédent, peuvent faire opposition et faire offre au créancier saisissant d'exercer ses poursuites sur d'autres biens. L'offre lie le créancier saisissant si le bien est sis sur le territoire belge, et si sa réalisation est susceptible de le remplir de ses droits. »

Ce texte offre l'avantage que le juge ne doit plus apprécier quant au fond le caractère manifestement utile ou non d'un bien.

La commission s'associe majoritairement à cette proposition.

Un sénateur constate que, selon celle-ci, l'offre lie le créancier si le bien est situé sur le territoire belge et si sa réalisation est susceptible de le remplir de ses droits.

L'intervenant demande s'il resterait possible de saisir un bien situé à l'étranger.

Un partisan de la proposition répond par l'affirmative. La proposition implique seulement que les pouvoirs publics ne peuvent pas obliger un créancier à saisir un bien situé à l'étranger. L'offre d'un tel bien ne doit pas être acceptée obligatoirement.

Il est question, en l'espèce, d'un droit supplétif : les parties peuvent donc y déroger.

III. TROISIEME PROPOSITION: « SUBSTITUTION ET LISTE — SUBSTITUTION OU LISTE »

A. Position du problème

En ce qui concerne le droit de substitution, le représentant du ministre se demande pourquoi cette

Een lid formuleert mondeling een amendement waarbij paragraaf 3 als volgt wordt geformuleerd :

« In het geval bedoeld in § 2, 2°, kunnen de rechtspersonen bedoeld in § 1, verzet doen tegen het beslag door een of meer goederen aan te duiden waarop met hun toestemming beslag kan worden gelegd. »

Spreker verantwoordt deze wijziging door te stellen dat het geschil over het beslag niet noodzakelijk voor de beslagrechter hoeft te worden gebracht, maar evengoed in der minne kan worden geregeld. Het is echter wenselijk dat verzet is gedaan wanneer de schuldeiser niet akkoord gaat met de keuze van het goed dat door een openbare rechtspersoon wordt aangeboden.

Een ander lid valt dit voorstel bij met een nieuw mondeling amendement waarbij paragraaf 3 als volgt wordt geformuleerd :

« De in § 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen wier goederen overeenkomstig de voorgaande paragraaf in beslag genomen worden, kunnen verzet doen en aan de beslagleggende schuldeiser andere goederen ter beslagneming aanbieden. Het aanbod is bindend voor de beslagleggende schuldeiser indien het goed op het Belgisch grondgebied gelegen is en de tegeldemaking volstaat tot voldoening van de schuldeiser. »

Deze tekst biedt het voordeel dat de rechter niet meer ten gronde het al dan niet kennelijk nuttig karakter van een goed dient te appreciëren.

De Commissie sluit zich hier in meerderheid bij aan.

Een senator stelt vast dat het aanbod volgens dit voorstel bindend is indien het goed op het Belgisch grondgebied gelegen is en de tegeldemaking volstaat tot voldoening van de schuldeiser.

Interveniënt wenst te weten of een beslag op een goed in het buitenland nog mogelijk is.

Een voorstander van het voorstel antwoordt bevestigend. Het voorstel impliceert alleen dat de overheid de schuldeiser niet kan verplichten beslag te leggen op een goed dat in het buitenland gelegen is. Een dergelijk aanbod is niet bindend.

Dit is evenwel suppletoir recht : de partijen kunnen hiervan afwijken.

III. DERDE VOORSTEL « SUBSTITUTIE EN LIJST — SUBSTITUTIE OF LIJST »

A. Probleemstelling

Wat de substitutiebevoegdheid betreft, werpt de vertegenwoordiger van de Minister de vraag op

technique ne peut être utilisée qu'après une mise en demeure, autrement dit au moment où une procédure judiciaire a été engagée. Pourquoi une personne morale de droit public ne peut-elle indiquer d'emblée au créancier un bien susceptible de saisie? Cela permettrait d'éviter la discussion compliquée sur le caractère domanial des biens des pouvoirs publics.

Cette remarque provoque une controverse au sujet de la nécessité de mettre deux instruments à la disposition des personnes morales de droit public qui souhaitent voir la saisie de leurs biens se dérouler comme elles l'entendent: une liste de biens saisissables et la technique de la substitution.

Un membre s'interroge à propos de la suggestion consistant à limiter les exceptions à la règle selon laquelle les biens des pouvoirs publics ne sont pas saisissables, prévues dans l'amendement, à un seul cas, à savoir la possibilité pour la personne morale de droit public de proposer au créancier saisissant d'exercer ses poursuites sur un bien déterminé. Cette offre lie alors le créancier si le bien est situé sur le territoire belge et si sa réalisation est susceptible de le remplir de ses droits. Par conséquent, la personne morale de droit public ne devrait plus établir de liste de ses biens saisissables.

L'intervenant regretterait que cette modalité soit supprimée. Toutefois, il est convaincu que même si les personnes morales de droit public y sont habilitées, elles n'établiront fort probablement pas de liste.

Un membre estime que si l'on part de l'hypothèse précitée, on donne aux autorités opposées à l'établissement d'une liste les arguments politiques leur permettant de garder le silence. Dans ce cas, il est partisan de la proposition visant à n'accorder aux personnes morales de droit public confrontées à la saisie d'un de leurs biens que le droit de proposer à leur créancier un autre bien à saisir. Si ces personnes morales n'appliquent pas le principe de la substitution et contestent la saisie, il appartient alors au juge de trancher.

L'auteur de la proposition de loi initiale est assez favorable à l'idée de ne maintenir que le principe de la substitution et non plus la possibilité d'établir une liste.

En effet, cette solution simplifie considérablement la procédure.

En supprimant la possibilité d'établir une liste ou un inventaire, on laisse deux options à la personne morale de droit public confrontée à une saisie. Ou bien elle propose au créancier saisissant d'exercer ses

waarom deze techniek pas na een ingebrekestelling kan worden aangewend, met andere woorden op een ogenblik dat een gerechtelijke procedure op gang is gebracht. Waarom kan een openbare rechtspersoon niet van meetaf aan de schuldeiser een goed aanwijzen waarop beslag kan worden gelegd? Dit voorkomt de ingewikkelde discussie over het domaniaal karakter van overheidsgoederen.

Met deze opmerking ontketent hij een controverse over de noodzaak om de publiekrechtelijke rechtspersonen die het beslag op hun goederen naar eigen inzicht wensen te laten verlopen, daartoe twee instrumenten ter beschikking te stellen, te weten een lijst van voor beslag vatbare goederen en de substitutietechniek.

Een lid plaatst vraagtekens bij de suggestie om de in het amendement vermelde uitzonderingen op de regel dat overheidsgoederen niet voor beslag vatbaar zijn, tot één geval te beperken, namelijk de mogelijkheid voor de openbare rechtspersoon om aan de beslagleggende schuldeiser een goed ter inbeslagneming aan te bieden. Dat aanbod zou dan wel bindend zijn voor de schuldeiser indien het goed op het Belgisch grondgebied gelegen is en de tegeldemaking volstaat tot voldoening van de schuldeiser. De openbare rechtspersonen zouden bijgevolg geen lijst meer moeten opstellen van hun voor beslag vatbare goederen.

Interveniënt zou het betreuren indien deze modaliteit wordt opgeheven. Hij is echter de overtuiging toegedaan dat, zelfs wanneer de openbare rechtspersonen daartoe gemachtigd zijn, zij naar alle waarschijnlijkheid toch geen lijst zullen opmaken.

Een lid is van oordeel dat wanneer men van de hiervoor gestelde premisse uitgaat, men de overheden die tegenstander zijn van een lijst, politieke argumenten in handen geeft om het stilzwijgen te bewaren. Hij betoont zich in dat geval voorstander van het voorstel om de publiekrechtelijke rechtspersonen die met een beslag op een van hun goederen worden geconfronteerd, alleen de bevoegdheid te verlenen hun schuldeiser een ander goed ter inbeslagneming aan te bieden. Indien deze rechtspersonen het substitutiebeginsel niet toepassen en het beslag betwisten, dan dient de rechter het geschil te beslechten.

De indiener van het oorspronkelijke wetsvoorstel ziet wel enig perspectief in het idee om uitsluitend het substitutieprincipe te behouden en niet langer de mogelijkheid van de lijst.

Het vereenvoudigt immers aanzienlijk de procedure.

Door het wegvallen van de mogelijkheid om een lijst of een inventaris op te stellen, beschikt de openbare rechtspersoon die met een beslag wordt geconfronteerd, over twee opties. Ofwel biedt hij de

poursuites sur un autre bien de son domaine privé, ou bien elle fait opposition et confie au juge le soin de décider de la saisissabilité d'un bien.

L'intervenant rappelle que d'aucuns doutaient que les personnes morales de droit public soient nombreuses à établir une liste. La présente proposition met fin à cette incertitude.

Un membre se dit partisan d'une liste, parce que celle-ci offre une sécurité juridique. Si l'on supprime cette possibilité, cela signifie que tous les biens des pouvoirs publics sont saisissables et qu'il appartient finalement au juge des saisies de décider si un bien déterminé peut être saisi ou non.

Si l'on maintient exclusivement l'application du principe de la substitution, on affaiblit également la position du créancier. En effet, ce dernier ne peut confronter le choix d'un autre bien par la personne morale de droit public à une liste existante.

L'auteur de la proposition de loi déclare que le principe de la substitution offre suffisamment de garanties au créancier. En effet, les pouvoirs publics proposent au créancier un bien sis en Belgique et dont la réalisation est susceptible de le remplir de ses droits. Si, pour l'une ou l'autre raison, l'autorité concernée ne fait pas usage de cette possibilité et fait opposition, c'est le juge des saisies qui décide.

Un membre souligne les risques que comporte la proposition du représentant du ministre de ne maintenir que le principe de la substitution. En effet, il n'est pas exclu que la majorité politique au sein de l'organe compétent d'une personne morale de droit public ne souhaite pas faire opposition contre la saisie ou omette sciemment de proposer un autre bien au créancier.

Une telle hypothèse fait clairement apparaître que le débat au sujet de la possibilité d'une saisie de biens appartenant à des pouvoirs publics présente un caractère non seulement juridique, mais aussi politique.

La question fondamentale à laquelle il faut tenter de répondre est de savoir si la majorité politique d'une autorité administrative ou le juge des saisies sont véritablement fondés à décider que des biens appartenant à la collectivité peuvent être réalisés pour remplir de ses droits une personne privée créancière.

Un membre remarque que la limitation des pouvoirs du juge, qui découle de l'établissement de listes ou de l'application du principe de la substitution, peut également avoir un effet contraire, à savoir que le juge ne se souciera plus de déterminer si les biens figurant sur la liste sont manifestement utiles ou non. Alors que l'amendement vise à limiter les pouvoirs du juge, il pourrait arriver, dans la pratique,

beslagleggende schuldeiser een ander goed uit zijn privaat domein ter inbeslagneming aan, ofwel doet hij verzet en laat hij het aan de rechter over te oordelen over de beslagbaarheid van een goed.

Spreker herinnert eraan dat sommigen hun twijfels hadden over de vraag of de publiekrechtelijke rechtspersonen wel op grote schaal een lijst zouden opmaken. Met dit voorstel wordt deze onzekerheid uit de weg geruimd.

Een lid betoont zich voorstander van een lijst omdat die rechtszekerheid biedt. Indien men deze mogelijkheid schrapt, komt dit erop neer dat alle goederen van de overheid voor beslag vatbaar zijn en het uiteindelijk aan de beslagrechter toekomt te oordelen of een beslag op een bepaald goed toegestaan is of niet.

Indien uitsluitend de toepassing van het substitutiebeginsel wordt gehandhaafd, verzwakt men tevens de positie van de schuldeiser. Deze laatste kan de keuze van een ander goed door de openbare rechtspersoon immers niet aan een lijst toetsen.

De indiener van het wetsvoorstel verklaart dat het substitutiebeginsel de schuldeiser wel voldoende waarborgen geeft. De overheid biedt de schuldeiser immers een goed aan dat in België gelegen is en waarvan de tegeldemaking volstaat om de schuld te delgen. Indien de betrokken overheid om de een of andere reden niet van deze mogelijkheid gebruikt maakt en verzet aantekent, dan beslist de beslagrechter.

Een lid wijst op de gevaren die verbonden zijn aan het voorstel van de vertegenwoordiger van de Minister om uitsluitend nog het substitutiebeginsel te behouden. Het is namelijk niet uitgesloten dat de politieke meerderheid in het bevoegde orgaan van een openbare rechtspersoon geen verzet tegen het beslag wenst aan te tekenen of bewust nalaat de schuldeiser een ander goed aan te bieden.

Dergelijke hypothese laat duidelijk blijken dat het debat over de mogelijkheid van een beslag op overheidsgoederen niet alleen van juridische, maar ook van politieke aard is.

De fundamentele vraag die men moet trachten op te lossen is of een politieke meerderheid in een bestuursorgaan dan wel een beslagrechter er eigenlijk toe gerechtigd zijn te besluiten dat gemeenschapsgoederen te gelde mogen worden gemaakt om de schuldvordering van een privé-persoon te voldoen.

Een lid merkt op dat de beperking van de bevoegdheden van de rechter door het opstellen van lijsten of door de toepassing van het substitutiebeginsel ook een tegenovergesteld effect kan sorteren, met name dat de rechter er zich niet meer om zal bekommeren of de goederen op de lijst al dan niet kennelijk nuttig zijn. Terwijl het amendement tot doel heeft de bevoegdheid van de rechter te beperken, zou het er in

que celui-ci se dérobe, dans la mesure du possible, à ses responsabilités et se garde de vérifier l'utilité manifeste des biens déclarés saisissables.

Dès lors, l'intervenant émet des réserves quant à la technique de la liste. En effet, une personne morale de droit public peut à tout moment modifier la liste, de sorte que la valeur de celle-ci est relative.

L'auteur de la proposition de loi initiale estime qu'il ne faut pas perdre de vue le point de départ de son amendement. Depuis le début des années 80, on observe un revirement dans l'attitude de la jurisprudence à l'égard du principe de l'immunité d'exécution des pouvoirs publics. En effet, plusieurs juges des saisies ont autorisé la saisie de biens appartenant à des personnes morales de droit public. Cela s'est fait sur la base de critères parfois divergents et en l'absence de dispositions légales en la matière.

L'intervenant déclare que sa proposition de loi vise à combler ce vide juridique.

Le cadre légal que prévoit actuellement l'amendement restreint le pouvoir d'appréciation du juge des saisies de deux façons.

Premièrement, les personnes morales de droit public ont la possibilité d'établir une liste des biens qu'elles estiment saisissables. Si une telle liste existe, elle lie le créancier comme le juge, et la saisie ne peut porter que sur un bien y figurant.

En l'absence de liste, on peut autoriser la saisie de biens qui ne sont manifestement pas utiles à ces personnes morales pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public. Toutefois — et c'est là la deuxième restriction —, la personne morale concernée peut toujours proposer au créancier saisissant d'exercer ses poursuites sur un autre bien. Là aussi, l'offre de la personne morale de droit public lie tant le créancier que le juge.

Aussi l'intervenant est-il fort étonné que certains membres critiquent l'amendement parce que celui-ci accorde au juge un pouvoir d'appréciation souverain. En effet, à l'heure actuelle, les juges disposent déjà *de facto* de très larges pouvoirs. La proposition ainsi que l'amendement visent précisément à mieux les délimiter.

Une majorité des commissaires souscrivent à l'amendement de MM. Cerexhe et Vandenberghe, de même qu'à la dernière modification de texte proposée. Cela signifie que les personnes morales de droit public peuvent tant établir une liste de leurs biens saisissables que proposer au créancier d'exercer ses poursuites sur un autre bien.

de praktijk wel eens op kunnen neerkomen dat de rechter zijn verantwoordelijkheid in de mate van het mogelijke ontloopt en er zich voor hoedt de voor beslag vatbaar verklaarde goederen te toetsen op hun kennelijk nut.

Spreker staat dan ook aarzelend tegenover de techniek van de lijst. Een openbare rechtspersoon kan de lijst immers te allen tijde wijzigen zodat haar waarde relatief is.

De indiener van het oorspronkelijke wetsvoorstel is van oordeel dat men het uitgangspunt van zijn amendement niet uit het oog mag verliezen. Sinds het begin van de jaren tachtig is er in de houding van de rechtspraak ten opzichte van het principe van de uitvoeringsimmunité van de overheid een kentering te bespeuren. Verschillende beslagrechters hebben namelijk een beslag toegestaan op goederen van openbare rechtspersonen. Dat gebeurde op grond van soms uiteenlopende criteria en bij ontstentenis van wettelijke bepalingen ter zake.

Spreker verklaart dat hij dit vacuüm met zijn wetsvoorstel heeft willen opvullen.

Het wettelijk kader waarin het amendement nu voorziet, beperkt de appreciatiebevoegdheid van de beslagrechter op dubbele wijze.

In de eerste plaats beschikken de openbare rechtspersonen over de mogelijkheid een lijst op te stellen van goederen die ze voor beslag vatbaar achten. De schuldeiser en de rechter zijn hierdoor gebonden. Bestaat er een lijst, dan kan het beslag slechts een goed van die lijst betreffen.

Is er geen lijst voorhanden, dan kan het beslag worden toegestaan op goederen die kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst. Maar — en dit is de tweede beperking — de betrokken rechtspersoon kan de beslagleggende schuldeiser nog steeds een ander goed ter inbeslagneming aanbieden. Ook in dit geval is zowel de schuldeiser als de rechter door het aanbod van de openbare rechtspersoon gebonden.

Het verwondert spreker dan ook ten eerste dat sommige leden het amendement bekritisieren omdat het de rechter een soevereine appreciatiebevoegdheid toekent. Op dit ogenblik beschikken de rechters immers *de facto* over zeer ruime bevoegdheden. Het doel van het voorstel en het amendement is juist die bevoegdheden beter af te lijnen.

Een meerderheid van de commissieleden betuigt zijn instemming met het amendement van de heren Cerexhe en Vandenberghe, alsook met de laatst voorgestelde tekstwijziging. Dit betekent dat de publiekrechtelijke rechtspersonen zowel een lijst kunnen opstellen van hun voor beslag vatbare goederen als de schuldeiser een ander goed ter inbeslagneming mogen aanbieden.

B. Conclusion

Compte tenu de ce qui précède, MM. Cerexhe et Vandenberghe déposent un nouvel amendement rédigé comme suit :

« Remplacer l'article 1412bis proposé par le texte suivant :

« Article 1412bis. — § 1er. Les biens appartenant à l'Etat, aux Régions, aux Communautés, aux provinces, aux communes, aux organismes d'intérêt public et généralement à toutes personnes morales de droit public sont insaisissables.

§ 2. Toutefois peuvent faire l'objet d'une saisie :

1° les biens dont les personnes morales de droit public visées au § 1er ont déclaré qu'ils pouvaient être saisis. Cette déclaration doit émaner des organes compétents. Elle sera déposée aux lieux prescrits par l'article 42 pour la signification des actes judiciaires;

2° à défaut d'une telle déclaration, les biens qui ne sont pas manifestement utiles à ces personnes morales pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public.

§ 3. Les personnes morales de droit public visées au § 1er, dont les biens font l'objet d'une saisie conformément au paragraphe précédent, peuvent faire opposition et faire offre au créancier saisissant d'exercer ses poursuites sur d'autres biens. L'offre lie le créancier saisissant si le bien est sis sur le territoire belge, et si sa réalisation est susceptible de le remplir de ses droits.

Si le créancier saisissant allègue que les conditions du remplacement du bien saisi visées à l'alinéa précédent ne sont pas remplies, la partie la plus diligente peut saisir le juge dans les conditions fixées à l'article 1395.

§ 4. S'il y a opposition, elle ne peut résulter que d'un exploit signifié au saisissant avec citation à comparaître devant le juge des saisies. La demande, qui est suspensive de la poursuite, doit être formée, à peine de déchéance, dans les quinze jours du premier acte de saisie signifié au débiteur.

Le jugement ne peut être assorti de l'exécution provisoire. Il n'est pas susceptible d'opposition.

Le délai pour interjeter appel est de quinze jours à partir de la signification du jugement. Le juge d'appel statue toutes affaires cessantes. L'arrêt rendu par défaut n'est pas susceptible d'opposition.

B. Besluit

Gelet op het voorgaande dienen de heren Cerexhe en Vandenberghe een nieuw amendement in luidend als volgt :

« Het voorgestelde artikel 1412bis te vervangen als volgt :

« Artikel 1412bis. — § 1. De goederen die toebehooren aan de Staat, de Gewesten, de Gemeenschappen, de provincies, de gemeenten, de instellingen van openbaar nut en, in het algemeen, aan alle publiekrechtelijke rechtspersonen, zijn niet vatbaar voor beslag.

§ 2. Wel vatbaar voor beslag zijn echter :

1° de goederen ten aanzien waarvan de in § 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen verklaard hebben dat ze in beslag genomen kunnen worden. Deze verklaring moet uitgaan van de bevoegde organen. Ze moet worden neergelegd op de plaatsen die door artikel 42 zijn bepaald voor de betekening van de gerechtelijke akten;

2° bij gebreke van een dergelijke verklaring, de goederen die voor deze rechtspersonen kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

§ 3. De in § 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen wier goederen overeenkomstig de voorgaande paragraaf in beslag genomen worden, kunnen verzet doen en aan de beslagleggende schuldeiser andere goederen ter beslagneming aanbieden. Het aanbod is bindend voor de beslagleggende schuldeiser indien het goed op het Belgisch grondgebied gelegen is en de tegeldemaking volstaat tot voldoening van de schuldeiser.

Indien de beslagleggende schuldeiser aanvoert dat niet is voldaan aan de in het vorige lid bedoelde voorwaarden inzake de vervanging van het in beslag genomen goed, kan de meest gerede partij zich tot de rechter wenden onder de in artikel 1395 gestelde voorwaarden.

§ 4. Verzet kan alleen worden gedaan bij exploit te betekenen aan de beslaglegger, samen met een dagvaarding om te verschijnen voor de beslagrechter. De eis schorst de tenuitvoerlegging en moet, op straffe van verval, worden ingesteld binnen vijftien dagen te rekenen van de eerste akte van beslag betekend aan de schuldenaar.

Het vonnis kan niet bij voorraad ten uitvoer worden gelegd. Het is niet vatbaar voor verzet.

De termijn om hoger beroep in te stellen is vijftien dagen te rekenen van de betekening van het vonnis. De rechter in hoger beroep doet uitspraak met voorrang boven alle andere zaken. Tegen een bij verstek gewezen arrest kan geen verzet worden gedaan.

Les règles de procédure de droit commun sont applicables, sous réserve des dispositions ci-dessus.»

Prenant exemple sur une demande similaire faite à la Chambre, un membre insiste pour que les C.P.A.S. soient mentionnés explicitement à l'article 1412bis, § 1er, proposé.

Le représentant du ministre estime que la définition de son champ d'application est à ce point large que l'article 1412bis nouveau s'applique également aux C.P.A.S.

Le même intervenant estime encore que le premier alinéa du § 3 n'est pas formulé de manière appropriée, ce qui prête à confusion. En effet, l'on pourrait déduire du texte que les personnes morales de droit public qui s'opposent à une saisie sont tenues de faire offre au créancier saisissant d'exercer ses poursuites sur d'autres biens. Cela ne correspond pas au point de vue auquel la commission avait souscrit lors de la discussion du principe de la substitution.

Compte tenu de cette remarque ainsi que des remarques formulées précédemment au sujet du principe de la substitution, un membre propose d'adapter le texte comme suit :

« § 3. Les personnes morales de droit public visées au § 1er, dont les biens font l'objet d'une saisie conformément au paragraphe précédent, peuvent faire opposition. Elles peuvent faire offre au créancier saisissant d'exercer ses poursuites sur d'autres biens. L'offre lie le créancier saisissant si le bien est sis sur le territoire belge, et si sa réalisation est susceptible de le remplir de ses droits.»

En ce qui concerne le § 2, 1°, le représentant du ministre se réjouit que l'on ait supprimé à l'article 1412bis proposé, toute référence aux notions de domaine public et de domaine privé. Il émet toutefois quelques réserves au sujet de la procédure fixée au § 2.

Il souligne tout d'abord que la liste des biens saisissables doit être établie avant l'introduction d'une action judiciaire. Il estime que le créancier doit disposer de données précises pour pouvoir procéder à la saisie d'une manière avisée.

Il relève, par ailleurs, que l'article 1412bis nouveau porte tant sur la saisie conservatoire que sur la saisie-exécution.

Un membre signale que les personnes morales de droit public qui ont dressé une liste de leurs biens saisissables, peuvent toujours opter pour l'application du principe de la substitution visé au § 2. Il n'est, en effet, pas exclu que figure sur la liste un bien qui, ayant reçu, après l'établissement de celle-ci,

De gemeenrechtelijke procedureregels zijn van toepassing, onder voorbehoud van wat hierboven is bepaald.»

Een lid dringt er, in navolging van een gelijkaardig verzoek in de Kamer, op aan de O.C.M.W.'s expliciet in het voorgestelde artikel 1412bis, § 1, te vermelden.

De vertegenwoordiger van de Minister is van oordeel dat het toepassingsgebied dermate ruim omschreven is dat het nieuwe artikel 1412bis eveneens voor de O.C.M.W.'s geldt.

Voorts meent hetzelfde lid dat het eerste lid van paragraaf 3 niet adequaat geformuleerd is en aldus verwarring in de hand werkt. Men zou immers uit de tekst kunnen afleiden dat publiekrechtelijke rechtspersonen die tegen een beslag verzet doen, verplicht zijn de beslagleggende schuldeiser andere goederen ter inbeslagneming aan te bieden. Dat strookt niet met de visie die de Commissie huldigde bij de bespreking van het substitutiebeginsel.

Rekening houdend met deze en ook vroegere opmerkingen over het substitutiebeginsel, stelt een lid voor de tekst aan te passen als volgt :

« § 3. De in § 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen wier goederen overeenkomstig de voorgaande paragraaf in beslag genomen worden, kunnen verzet doen. Ze kunnen aan de beslagleggende schuldeiser andere goederen ter inbeslagneming aanbieden. Het aanbod is bindend voor de beslagleggende schuldeiser indien het goed op het Belgisch grondgebied gelegen is en de tegeldemaking volstaat tot voldoening van de schuldeiser.»

Met betrekking tot paragraaf 2, 1°, verheugt de vertegenwoordiger van de Minister zich erover dat elke verwijzing naar de begrippen openbaar en privaat domein in het voorgestelde artikel 1412bis is geschrapt. Hij heeft echter wel enige bedenkingen bij de procedure vastgesteld door paragraaf 2.

In de eerste plaats wijst hij erop dat de lijst van voor beslag vatbare goederen dient te zijn vastgesteld vooraleer een rechtsgeding wordt ingeleid. Hij meent dat de schuldeiser over precieze gegevens moet beschikken om op verantwoorde wijze beslag te kunnen leggen.

Ten tweede beklemtoont hij dat het nieuwe artikel 1412bis zowel het bewarend als het uitvoerend beslag betreft.

Een lid vestigt er de aandacht op dat zelfs wanneer de openbare rechtspersonen een lijst hebben opgesteld van hun voor beslag vatbare goederen, zij nog steeds kunnen opteren voor de toepassing van het substitutiebeginsel, vervat in § 3. Het is immers niet uitgesloten dat op de lijst een goed voorkomt dat

une nouvelle destination, est devenu manifestement utile à l'exercice de la mission de cette personne morale ou à la continuité du service public.

L'amendement de MM. Cerexhe et Vandenberghe fait l'objet d'un sous-amendement déposé par MM. Goovaerts et Van Belle et rédigé comme suit :

« Supprimer le § 2, 2°, de l'article 1412bis proposé. »

Justification

Si le débiteur n'observe pas le § 2, 1°, et n'est pas tenu de proposer un bien en substitution, l'on ne pourra échapper à des discussions juridiques interminables, notamment au sujet des notions contenues dans le § 2, 2°.

VIII. LE CRITERE DU BIEN « MANIFESTEMENT UTILE », « MANIFESTEMENT PAS UTILE » OU « INDISPENSABLE »

Aux termes du projet de loi adopté par le Sénat en 1991, les biens du domaine privé appartenant à des personnes morales de droit public pouvaient faire l'objet d'une saisie-exécution, sauf si ces biens étaient « indispensables » à l'exercice, par lesdites personnes, de leur mission, ou à la continuité du service public.

Le projet transmis par la Chambre dispose que les biens des personnes morales de droit public qui sont « manifestement utiles » à l'exercice de leur mission ou à la continuité du service public, sont insaisissables.

Les auteurs de l'amendement adoptent le point de vue selon lequel les biens des pouvoirs publics peuvent être saisis quand ils « ne sont pas manifestement utiles » à l'exercice des missions publiques ou à la continuité du service public (cf. l'article 1412bis § 2, 2° proposé).

Un membre relève une discordance entre les textes néerlandais et français, en particulier entre les expressions « kennelijk niet nuttig » et « pas manifestement utiles ».

Il propose de mettre le texte néerlandais en concordance avec le texte français en utilisant l'expression « niet kennelijk nuttig ».

Un autre membre est partisan de maintenir la tournure néerlandaise « kennelijk niet nuttig » et suggère de formuler le français comme suit :

« Les biens qui ne sont manifestement pas utiles (...). »

Selon un autre membre, la proposition du premier intervenant a un effet important en ce qui concerne la

immédiatement une nouvelle bestemming heeft gekregen en diens gevolg kennelijk nuttig is voor de uitoefening van een taak van die rechtspersoon of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Op het amendement van de heren Cerexhe en Vandenberghe dienen de heren Goovaerts en Van Belle een sub-amendement in, luidend als volgt :

« In het voorgestelde artikel 1412bis, § 2, 2°, te doen vervallen. »

Verantwoording

Indien de schuldenaar, § 2, 1°, niet naleeft en niet verplicht wordt een goed aan te bieden ter substitutie, dan worden eindeloze juridische discussies onvermijdelijk onder meer met betrekking tot de noties vervat in § 2, 2°.

VIII. CRITERIUM « KENNELIJK NUTTIG », « KENNELIJK NIET NUTTIG » OF « ONMISBAAR »

Luidens het wetsontwerp dat de Senaat in 1991 heeft aangenomen, konden goederen van het privaats domein toebehorend aan publiekrechtelijke rechtspersonen in beslag worden genomen behalve wanneer deze goederen « onmisbaar » waren voor de uitoefening van de opdracht van deze rechtspersonen of voor de continuïteit van de openbare dienst.

In het door de Kamer overgezonden ontwerp wordt bepaald dat goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen, die « kennelijk nuttig » zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst, niet voor beslag vatbaar zijn.

De indieners van het amendement stellen zich op het standpunt dat overheidsgoederen in beslag kunnen worden genomen wanneer ze « kennelijk niet nuttig » zijn voor overheidsfuncties of voor de continuïteit van de openbare dienst (cf. het voorgestelde artikel 1412bis, § 2, 2°).

Een lid wijst op het gebrek aan concordantie tussen de Nederlandse en de Franse tekst, inzonderheid tussen de uitdrukkingen « kennelijk niet nuttig » en « pas manifestement utiles ».

Hij stelt voor de Nederlandse tekst in overeenstemming te brengen met de Franse door de uitdrukking « niet kennelijk nuttig » te bezigen.

Een ander lid is voorstander van het behoud van de Nederlandse uitdrukking « kennelijk niet nuttig » en suggereert de Franse tekst als volgt te formuleren :

« Les biens qui ne sont manifestement pas utiles (...). »

Een volgende spreker is van oordeel dat het voorstel van de eerste interveniënt een grote impact heeft

charge de la preuve. En effet, le critère selon lequel des biens sont saisissables lorsqu'ils ne sont pas manifestement utiles à l'exercice d'une mission publique ou à la continuité du service public est beaucoup plus vague que le critère selon lequel ces biens doivent être des biens « manifestement pas utiles ».

Il plaide, dès lors, pour l'application du critère le plus sévère, c'est-à-dire pour que les biens des personnes morales de droit public ne soient saisissables que s'ils ne sont manifestement pas utiles.

Un autre membre déclare que la modification proposée entraîne le renversement de la charge de la preuve. Il promet de revenir ultérieurement sur cette question.

Un membre souscrit à la proposition du premier intervenant, parce qu'elle met les personnes morales de droit public devant leurs responsabilités.

Comme une majorité de membres de la commission est favorable au critère selon lequel le bien en question doit être un bien qui n'est « manifestement pas utile », il est décidé de formuler le texte de l'article 1412bis, § 2, 2°, comme suit :

« à défaut d'une telle déclaration, les biens qui ne sont manifestement pas utiles à ces personnes morales pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public. »

Une membre revient à l'interprétation de la notion de bien « manifestement utile à l'exercice d'une mission publique ou à la continuité du service public ».

Elle déclare que l'appréciation de l'utilité manifeste d'un bien implique un processus complexe de confrontation des intérêts.

Elle cite l'exemple de l'infrastructure sportive communale. L'on pourrait affirmer que cette infrastructure peut également faire l'objet d'une exploitation privée et que, comme telle, elle n'est manifestement pas utile à l'exercice d'une mission communale ou à la continuité du service public.

Toutefois, la construction et l'exploitation d'une telle infrastructure est souvent subventionnée par une autorité supérieure, à la condition explicite que la commune n'aliène pas les installations sportives.

L'intervenante estime qu'une telle infrastructure ne peut pas être privatisée à la suite d'une saisie.

Selon un autre membre, le fait qu'une commune a acquis un bien grâce aux subventions d'une autorité supérieure constitue un indice suffisant de ce que le bien est manifestement utile à l'exercice d'une mission communale.

Un membre déclare que l'on peut déduire du paragraphe 2, deuxième alinéa, que le créancier est lié par

op de bewijslast. Het criterium dat goederen voor beslag vatbaar zijn wanneer ze niet kennelijk nuttig zijn voor een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst, is immers veel vager dan wanneer geëist wordt dat deze goederen kennelijk niet nuttig dienen te zijn.

Hij bepleit dan ook de toepassing van het strengere criterium dat goederen van publiekrechtelijke rechtspersonen slechts voor beslag in aanmerking komen als ze kennelijk niet nuttig zijn.

Een ander lid betoogt dat de voorgestelde wijziging een omkering van de bewijslast meebrengt. Hij belooft hier later op terug te komen.

Een lid onderschrijft het voorstel van de eerste interveniënt omdat het de publiekrechtelijke rechtspersonen voor hun verantwoordelijkheid plaatst.

Aangezien er zich binnen de Commissie een meerderheid aftekent ten gunste van het criterium « kennelijk niet nuttig », wordt beslist de Franse tekst van artikel 1412bis, § 2, 2°, als volgt te formuleren :

« à défaut d'une telle déclaration, les biens qui ne sont manifestement pas utiles à ces personnes morales pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public. »

Een lid komt terug op de interpretatie van het begrip « kennelijk nuttig voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst ».

Zij verklaart dat de appreciatie van het kennelijk nut van een goed een complexe belangenafweging uitmaakt.

Ter illustratie verwijst ze naar de gemeentelijke sportinfrastructuur. Men zou kunnen opperen dat deze infrastructuur ook privé kan worden uitgebaat en als zodanig kennelijk niet nuttig is voor de uitoefening van een gemeentelijke opdracht of voor de continuïteit van de openbare dienst.

De aanleg en de exploitatie van deze infrastructuur worden echter dikwijls gesubsidieerd door een hogere overheid, onder de expliciete voorwaarde dat de gemeente de sportinstallaties niet vervreemdt.

Interveniënt oordeelt dat een dergelijke infrastructuur naar aanleiding van een beslag niet mag worden geprivatiseerd.

Een ander lid verklaart dat de omstandigheid dat een gemeente een goed heeft verworven dankzij de subsidies van een hogere overheid, een voldoende aanwijzing vormt dat het goed kennelijk nuttig is voor de uitoefening van een gemeentetaak.

Een lid verklaart dat uit paragraaf 2, tweede lid, kan worden afgeleid dat de schuldeiser gebonden is

la liste. Si tel n'était pas le cas, il pourrait saisir n'importe quel bien. Lorsque le bien figure dans la liste, il n'y a pas de problème, mais, dans le cas inverse, le créancier devrait démontrer que le bien n'est manifestement pas utile à l'exercice d'une mission publique ou à la continuité du service public.

L'intervenant fait remarquer qu'il y a une différence entre l'amendement de MM. Cerexhe et Vandenberghe et le projet de loi transmis par la Chambre, selon lequel les biens doivent être manifestement utiles à l'exercice d'une mission publique ou à la continuité du service public.

L'un des auteurs de l'amendement répond que cette différence n'est qu'apparente. Il découle, en effet, de la formulation positive comme de la formulation négative du principe que les biens de personnes morales de droit public peuvent être saisis.

Selon le texte de l'amendement, ces biens sont saisissables lorsqu'ils ne sont manifestement pas utiles à l'exercice, par la personne morale de droit public, de sa mission ou à la continuité du service public.

Selon le projet de loi transmis par la Chambre, ces biens ne peuvent pas être saisis lorsqu'ils sont manifestement utiles.

Le représentant du ministre approuve le préopinant et ajoute que des biens peuvent être manifestement utiles à l'exercice d'une mission déterminée ou à la continuité du service public, même s'ils n'y ont pas encore été affectés. Le critère de l'utilité manifeste permet donc de tenir compte d'une certaine perspective d'avenir.

Le membre concerné estime que la différence qu'il a signalée ne peut pas être ramenée à une question de syntaxe.

Selon lui, la formulation de l'amendement implique, en effet, un renversement de la preuve.

Dans l'optique de la Chambre, le créancier devra démontrer que la saisie concerne un bien qui n'est manifestement pas utile. Si l'on retient le critère selon lequel tous les biens des personnes morales de droit public sont saisissables en principe, la charge de la preuve reposera entièrement sur les épaules de ces dernières.

La majorité des commissaires estime que la formule exprimée dans l'amendement allège considérablement la charge de la preuve des personnes morales de droit public. Le créancier saisissant devra démontrer que le bien en question n'est manifestement pas utile. La personne morale de droit public pourra se contenter de réfuter sa démonstration. Elle n'a donc pas à prouver positivement, *ab initio*, l'utilité manifeste du bien.

door de lijst. Zo niet zou hij op elk goed beslag kunnen leggen. Staat het goed op de lijst vermeld, dan is er geen probleem. In ontkennend geval, zou hij moeten aantonen dat het goed kennelijk niet nuttig is voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Spreker merkt op dat er een onderscheid bestaat tussen het amendement van de heren Cerexhe en Vandenberghe en het door de Kamer overgezonden wetsontwerp waarin wordt bepaald dat goederen kennelijk wel nuttig dienen te zijn voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Een indiener van het amendement antwoordt dat deze tegenstelling slechts schijnbaar is. Ze vloeit namelijk voort uit de respectievelijk positieve en negatieve formulering van het principe dat goederen van openbare rechtspersonen voor beslag vatbaar zijn.

Volgens de tekst van het amendement zijn deze goederen voor beslag vatbaar wanneer ze kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening door de openbare rechtspersoon van zijn taak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

Luidens het door de Kamer overgezonden wetsontwerp zijn deze goederen niet voor beslag vatbaar wanneer ze kennelijk wel nuttig zijn.

De vertegenwoordiger van de Minister valt de vorige spreker bij en verklaart dat goederen kennelijk nuttig kunnen zijn voor de uitoefening van een bepaalde taak of voor de continuïteit van de openbare dienst, hoewel ze daartoe nog niet bestemd zijn. Het criterium van het kennelijk nut biedt derhalve de gelegenheid een bepaald toekomstperspectief in rekening te brengen.

Het betrokken lid is de mening toegedaan dat het door hem gesignaleerde onderscheid niet terug te voeren is op een syntactische aangelegenheid.

Zijns inziens impliceert de formulering van het amendement een omkering van de bewijslast.

In de optiek van de Kamer zal de schuldeiser moeten aantonen dat het beslag een goed betreft dat kennelijk niet nuttig is. Hanteert men het criterium dat in principe alle goederen van de openbare rechtspersonen voor beslag vatbaar zijn, dan rust de volledige bewijslast op de schouders van die rechtspersonen.

De meerderheid van de commissieleden is van oordeel dat de in het amendement opgenomen formule de bewijslast van de openbare rechtspersonen aanzienlijk verlicht. De beslaglegger zal moeten aantonen dat het goed in kwestie kennelijk niet nuttig is. De openbare rechtspersoon kan er zich mee vergenoegen dat te weerleggen. Hij dient dus *ab initio* geen positief bewijs te leveren van het kennelijk nut van het goed.

M. Loones estime que, par rapport au projet adopté par le Sénat, le texte de la Chambre limite les possibilités de saisie. Il dépose dès lors l'amendement suivant :

« Au § 1er de l'article 1412bis proposé, remplacer les mots « manifestement utiles » par le mot « indispensables. »

Justification

En limitant ainsi la liste des biens insaisissables, l'on renforce les pressions exercées sur les pouvoirs publics, pour qu'ils respectent leurs obligations. Cette formulation est également celle qui figurait dans l'ancienne proposition adoptée au Sénat (Doc. Chambre n° 1476/1 - 7 février 1991).

La proposition exprimée dans cet amendement ne trouve aucun écho au sein de la commission.

IX. PROCEDURE D'OPPOSITION A LA SAISIE

Le représentant du ministre fait deux remarques au sujet du paragraphe 3 de l'article 1412bis proposé par la voie d'un amendement déposé par MM. Cerexhe et Vandenberghe (cf. pp. 43-44).

1. Le paragraphe en question énonce le principe selon lequel les personnes morales de droit public peuvent faire opposition à une saisie. En vertu de l'article 1395 du Code judiciaire, il appartient au juge des saisies de trancher la contestation qui s'ensuit. On peut toutefois se demander pour quelles raisons la faculté de faire opposition n'est pas traitée exclusivement à l'article 1412bis, § 4, proposé par les sénateurs sus-mentionnés. En effet, ce paragraphe est entièrement consacré à la procédure d'opposition, qui s'écarte fondamentalement, sur un point, de la règle en vigueur, puisqu'elle a un caractère suspensif.

L'intervenant souligne que sa remarque est d'ordre formel et vise à préserver la cohérence interne du nouvel article 1412bis.

2. La seconde réflexion concerne la possibilité pour la personne morale de droit public de faire opposition et de proposer au créancier de saisir un autre bien. Cette formule a pour effet de maintenir la personne morale de droit public sous le coup de la saisie et, dès lors, de lui faire courir le risque d'une perte financière en cas de vente.

Ce risque pourrait être évité si l'on permettait à la personne morale de droit public de s'occuper elle-même de la vente du bien saisi. Sans doute pourrait-elle obtenir ainsi un prix plus élevé qu'en vente publique. La procédure serait alors la suivante : dans les dix

De heer Loones is van oordeel dat de tekst van de Kamer in vergelijking met het door de Senaat aangenomen ontwerp de beslagmogelijkheid beperkt. Hij dient daarom het volgende amendement in :

« In § 1 van het voorgestelde artikel 1412bis de woorden « kennelijk nuttig » te vervangen door het woord « onmisbaar. »

Verantwoording

Door de niet-beslagbare goederen op deze wijze te beperken wordt, terecht, de druk op de overheid om haar verplichtingen na te komen, versterkt. Deze formulering herneemt ook de vroegere omschrijving van het voorstel, zoals reeds goedgekeurd door de Senaat (Gedr. St. Kamer, nr. 1476/1 - 7 februari 1991).

Het voorstel vervat in dit amendement vindt bij de Commissie geen aanhang.

IX. PROCEDURE VAN VERZET TEGEN BESLAG

Met betrekking tot paragraaf 3 van het door de heren Cerexhe en Vandenberghe bij amendement voorgestelde artikel 1412bis, heeft de vertegenwoordiger van de Minister twee opmerkingen (cf. p. 43-44).

1. Voormelde paragraaf bevat het principe dat publiekrechtelijke rechtspersonen tegen een beslag verzet kunnen doen. Krachtens artikel 1395 van het Gerechtelijk Wetboek wordt de beslechting van het geschil aan de beslagrechter opgedragen. Men kan zich evenwel afvragen om welke redenen de mogelijkheid van het verzet niet uitsluitend in het door de bovengenoemde senatoren voorgestelde artikel 1412bis, § 4, wordt behandeld. Deze paragraaf is immers volledig gewijd aan de rechtspleging inzake verzet, welke op één punt fundamenteel verschilt van de thans geldende regeling, doordat zij de tenuitvoerlegging schorst.

Spreker betoogt dat zijn opmerking van formele aard is en tot doel heeft de interne coherentie van het nieuwe artikel 1412bis te vrijwaren.

2. De tweede bedenking betreft de mogelijkheid voor de openbare rechtspersoon om verzet te doen en de schuldeiser een ander goed ter inbeslagneming aan te bieden. Deze formule brengt mee dat de openbare rechtspersoon nog steeds het beslag ondergaat en derhalve het risico loopt bij een eventuele verkoop financieel verlies te lijden.

Dat laatste zou kunnen worden vermeden wanneer de openbare rechtspersoon zelf zou mogen instaan voor de verkoop van een goed. Wellicht zal hij een hogere prijs kunnen bekomen dan bij een publieke verkoop. De procedure zou dan als volgt verlopen : op

jours de la signification de la saisie, le débiteur devrait, à peine d'irrecevabilité, informer l'huissier de justice des propositions qui lui auraient été faites (*cf.* l'art. 1526*bis* du Code judiciaire).

Cette proposition s'inspire de la constatation qu'en pratique, on saisit souvent des biens tels que des appareils de télévision, des installations de stéréophonie, etc., dont le produit en vente publique ne suffit guère à apurer la dette en question, si bien qu'il faut encore vendre publiquement d'autres biens. Cette pratique entraîne un véritable drame pour le débiteur concerné, du fait que le produit d'une vente publique ne reflète jamais la valeur marchande réelle des biens vendus.

Il peut, dès lors, paraître opportun de donner au débiteur la faculté d'assurer lui-même l'apurement de sa dette, le cas échéant en vendant certains biens.

Concernant la première remarque du représentant du ministre, un membre déclare qu'il reste partisan de la structure et de la formulation actuelles des paragraphes 3 et 4.

En mentionnant au paragraphe 3 la faculté de faire opposition, les auteurs de l'amendement visent à souligner le caractère spécifique de l'opposition en ce sens que les personnes morales de droit public peuvent proposer au créancier saisissant de saisir un autre bien.

Concernant la seconde remarque, l'intervenant déclare qu'il n'est pas partisan de la formule proposée, étant donné qu'elle ne modifie pas la portée du paragraphe 3.

Le principe de base est et reste que les personnes morales de droit public sont tenues de respecter les décisions judiciaires coulées en force de choses jugées qui ont été prises à leur égard, ce qui signifie qu'elles peuvent échapper à tout moment à la saisie en s'acquittant de leurs dettes. Quels sont les problèmes qui pourraient se poser dans l'hypothèse où elles ne disposeraient pas des fonds nécessaires et où, conformément à la proposition du représentant du ministre, elles pourraient procéder elles-mêmes, en cas de saisie, à la vente d'un bien donné?

Tout d'abord, il est interdit à la plupart des personnes morales de droit public de conclure des contrats de vente de gré à gré. En conséquence, il faudra procéder à une vente publique.

D'autre part, si la personne morale de droit public pouvait réaliser elle-même un bien de son choix, il s'agirait en réalité d'une application de la règle de substitution inscrite au paragraphe 3. On peut repro-

cher à la personne morale de droit public de ne pas se conformer à la règle de la saisie et de la vente publique, mais la sanction de la saisie et de la vente publique doit être maintenue. La sanction de la saisie et de la vente publique doit être maintenue. La sanction de la saisie et de la vente publique doit être maintenue.

Dit voorstel is ontleend aan de vaststelling dat in de praktijk dikwijls op goederen beslag wordt gelegd, zoals T.V.'s, hifi-installaties, enz., waarvan de opbrengst bij een openbare verkoop ternauwernood volstaat om de schuld te delgen. Het gevolg is dat nog andere goederen publiekelijk dienen te worden verkocht. Deze praktijk betekent voor de betrokken schuldenaar meestal een waar drama omdat de opbrengst van een publieke verkoop nooit de reële marktwaarde van de verkochte goederen weerspiegelt.

Het lijkt daarom misschien opportuun de schuldenaar de mogelijkheid te bieden zelf in te staan voor de delging van zijn schuld, eventueel door de verkoop van bepaalde goederen.

Met betrekking tot de eerste bedenking van de vertegenwoordiger van de Minister, verklaart een lid dat hij gewonnen blijft voor de huidige structuur en formulering van de paragrafen 3 en 4.

Met de vermelding in paragraaf 3 van de mogelijkheid om verzet te doen, beogen de indieners van het amendement de aandacht te vestigen op de specifieke aard van het verzet, met name dat de openbare rechtspersonen de beslagleggende schuldeiser een ander goed ter inbeslagneming kunnen aanbieden.

Wat de tweede opmerking betreft, betoont spreker zich geen voorstander van het hierboven geformuleerde voorstel omdat het de draagwijdte van paragraaf 3 niet wijzigt.

Uitgangspunt is en blijft dat publiekrechtelijke rechtspersonen de tegen hen gewezen rechterlijke beslissingen die in kracht van gewijsde zijn gegaan, dienen na te leven, m.a.w. zij kunnen het beslag te allen tijde ontlopen door hun schulden te delgen. Stel dat ze daartoe niet over de nodige fondsen beschikken en volgens het voorstel van de vertegenwoordiger van de Minister bij een beslag zelf zouden mogen instaan voor de verkoop van een bepaald goed, welke problemen kunnen er dan rijzen?

In de eerste plaats is het het merendeel der openbare rechtspersonen verboden onderhandse verkoopovereenkomsten te sluiten. Bijgevolg zal tot een publieke verkoop moeten worden overgegaan.

Ten tweede, indien de openbare rechtspersoon zelf een goed naar keuze te gelde zou kunnen maken, gaat het eigenlijk om een toepassing van het substitutiebeginsel, vervat in paragraaf 3. Tegen deze formule

cher à cette formule qu'elle soustrait le bien en question au contrôle du juge des saisies et que, partant, elle n'offre pas de garanties au créancier.

L'intervenant craint, dès lors, que la mise en œuvre de la proposition du représentant du ministre ne s'avère compliquée en pratique et n'entraîne des discussions sans fin. Il plaide en conséquence pour le maintien des paragraphes 3 et 4.

Un autre membre rappelle qu'en vertu de l'article 1526*bis* du Code judiciaire, le créancier faisant l'objet d'une saisie-exécution mobilière a la faculté de vendre à l'amiable les biens saisis pour en affecter le prix au paiement des créanciers.

Au sujet du paragraphe 4 de l'article 1412*bis*, tel qu'il a été proposé par MM. Cerexhe et Vandenberghe, un intervenant aimerait savoir pour quelle raison la demande introductive ne peut pas être traitée toutes affaires cessantes, comme en degré d'appel. D'autre part, il est à craindre que le débiteur ne recoure à toutes les voies de droit possibles pour faire traîner en longueur l'affaire qui le concerne.

Un membre fait référence au paragraphe 3, deuxième alinéa, où il est dit que la partie la plus diligente peut saisir le juge aux conditions fixées à l'article 1395. Les demandes sont donc introduites et instruites comme en matière de référé.

Le premier intervenant réplique que cela ne garantit pas pour autant qu'il sera statué rapidement sur la demande. Il admet tout au plus que la procédure prévue dans l'amendement permettrait au créancier d'obtenir satisfaction dans un délai que l'on peut raisonnablement estimer à six mois.

Le membre répond que la rapidité avec laquelle la demande est traitée dépend pour une grande part de la manière dont le juge des saisies organise ses travaux.

Le représentant du ministre propose de supprimer le dernier alinéa du paragraphe 4.

Cette proposition ne soulève aucune objection.

Un membre aimerait obtenir des précisions au sujet du paragraphe 4, alinéa premier, notamment sur le sens exact de l'expression « *premier acte de saisie* » qui, selon lui, peut prêter à confusion.

La procédure de la saisie-exécution immobilière comporte plusieurs phases, la première étant la signification du commandement (art. 1564 et suiv. du Code judiciaire), la seconde la saisie par exploit d'huissier, la troisième la requête au juge des saisies en vue de la désignation d'un notaire qui sera chargé de la vente et du règlement de l'ordre des créanciers et, en dernier lieu, la vente proprement dite.

kan het bezwaar worden ingebracht dat zij de verkoop van dat goed aan de controle van de beslagrechter onttrekt en aldus de schuldeiser geen waarborgen biedt.

Spreker vreest dan ook dat het voorstel van de vertegenwoordiger van de Minister in de praktijk erg omslachtig zal uitvallen en aanleiding zal geven tot oeverloze debatten. Hij pleit dan ook voor het behoud van de paragrafen 3 en 4.

Een ander lid wijst erop dat de schuldenaar tegen wie een uitvoerend beslag op roerend goed geschiedt, krachtens artikel 1526*bis* van het Gerechtelijk Wetboek, over de mogelijkheid beschikt de in beslag genomen goederen in der minne te verkopen ten einde de opbrengst ervan aan te wenden voor de betaling van de schuldeisers.

Met betrekking tot paragraaf 4 van artikel 1412*bis*, zoals voorgesteld door de heren Cerexhe en Vandenberghe, wenst een interveniënt te weten waarom de inleidende vordering, naar analogie van het hoger beroep, ook niet met voorrang boven alle andere zaken kan worden behandeld. Anders dreigt het gevaar dat de schuldenaar alle mogelijke rechtsmiddelen zal aanwenden om de zaak op de lange baan te schuiven.

Een lid verwijst naar paragraaf 3, tweede lid, waarin wordt bepaald dat de meest gereede partij zich tot de rechter kan wenden onder de in artikel 1395 gestelde voorwaarden. De vorderingen worden derhalve ingesteld en behandeld zoals in kort geding.

De eerste interveniënt repliceert dat dit nog geen garantie is dat over de vordering snel uitspraak zal worden gedaan. Hij geeft wel toe dat met de in het amendement voorgeschreven procedure de schuldeiser binnen een redelijke termijn van zes maanden genoegdoening kan verkrijgen.

Het lid antwoordt dat de spoed waarmee de vordering wordt behandeld, grotendeels afhangt van de wijze waarop de beslagrechter zijn werkzaamheden organiseert.

De vertegenwoordiger van de Minister stelt voor het laatste lid van paragraaf 4 te schrappen.

Hiertegen rijst geen bezwaar.

Een lid wenst nadere uitleg over paragraaf 4, eerste lid, en inzonderheid over de exacte betekenis van de uitdrukking « *de eerste akte van beslag* », welke zijns inziens enigszins verwarringscheppend is.

Zo bestaat de procedure voor het uitvoerend beslag op onroerende goederen uit verschillende fases, de eerste zijnde de betekening van het bevel (art. 1564 e.v. van het Gerechtelijk Wetboek), de tweede het beslag bij deurwaardersexploot, de derde het verzoek aan de beslagrechter tot aanstelling van een notaris die met de verkoop en de rangregeling zal worden belast, en de laatste de verkoop zelf.

Peut-on, en l'occurrence, considérer le commandement comme le premier acte de saisie ?

L'un des auteurs de l'amendement répond par la négative et déclare que c'est l'exploit de saisie signifié par l'huissier qui constitue le premier acte de saisie.

Un membre propose, dès lors, de remplacer les mots « *premier acte de saisie* » par les mots « *exploit de saisie* ».

Cette modification ne soulève pas d'objection.

Au sujet de l'application du principe de substitution, un sénateur déclare que le délai dans lequel la personne morale de droit public doit faire opposition et peut proposer la saisie d'un autre bien, à savoir quinze jours, lui paraît plutôt court.

D'autre part, il aimerait savoir si la procédure conserve toute sa régularité lorsque la saisie pratiquée à la suite de l'offre d'une personne morale de droit public porte sur un autre bien que celui qui est mentionné dans l'exploit de saisie.

Un membre approuve la remarque selon laquelle le délai de quinze jours est plutôt juste. Il propose donc de le porter à un mois.

Le préopinant se rallie à cette proposition et ajoute que les personnes morales de droit public disposeront ainsi de plus de temps pour offrir aux créanciers d'exercer la saisie sur un autre bien. L'affaire pourra dès lors se régler à l'amiable sans que l'on doive tenter une procédure d'opposition devant le juge des saisies. En maintenant le délai à quinze jours, on contraindrait les personnes morales publiques à faire opposition dans tous les cas — le délai est prescrit à peine de forclusion — ce qui entraînerait la multiplication des procédures.

Un membre fait observer que porter le délai à un mois ne suffira pas pour fournir à beaucoup de personnes morales de droit public la faculté de proposer un autre bien au créancier. Ces personnes morales seront, dès lors, obligées de faire opposition et de demander au juge des saisies de reporter l'examen de leur affaire jusqu'au moment où elles seront en mesure de faire une offre valable au créancier.

A la question de savoir quelle procédure le créancier doit suivre au juste lorsqu'après avoir fait opposition, la personne morale de droit public lui a proposé de saisir un autre bien, un intervenant répond que le créancier doit appliquer *ab initio* la procédure de saisie sur ce bien, aux frais de la personne morale, en commençant par le commandement.

Un préopinant souligne que, si la première saisie à laquelle il a été fait opposition porte sur un bien immobilier, la personne morale de droit public doit

Mag in dit geval het bevel als de eerste akte van beslag worden beschouwd ?

Een indiener van het amendement antwoordt negatief en verklaart dat het deurwaardersexploit van beslaglegging als eerste akte van beslag geldt.

Een lid stelt dan ook voor de woorden « *de eerste akte van beslag* » te vervangen door de woorden « *het beslagexploit* ».

Hiertegen rijst geen bezwaar.

Met betrekking tot de toepassing van het substitutiebeginsel, wijst een senator erop dat de termijn binnen welke de openbare rechtspersoon verzet moet aantekenen en tevens een ander goed ter inbeslagneming kan aanbieden, te weten vijftien dagen, hem nogal kort toeschijnt.

Tevens wenst hij te weten of de procedure haar rechtmatig karakter behoudt wanneer het beslag ingevolge het aanbod van een openbare rechtspersoon een ander goed betreft dan het goed dat in het beslagexploit is vermeld.

Een lid verklaart zich akkoord met de opmerking dat de termijn van vijftien dagen vrij krap is. Hij stelt dan ook voor hem tot een maand te verlengen.

De vorige spreker stemt hiermee in en verklaart dat de openbare rechtspersonen aldus over meer tijd beschikken om de schuldeiser een ander goed ter inbeslagneming aan te bieden. De zaak kan derhalve in der minne worden afgehandeld zonder dat een procedure inzake verzet voor de beslagrechter moet worden ingeleid. Indien de termijn van vijftien dagen behouden blijft, dwingt men de openbare rechtspersonen ertoe steeds verzet aan te tekenen, aangezien de termijn op straffe van verval is voorgeschreven. Dat zou tot een veelvoud van rechtsgedingen leiden.

Een ander lid wijst erop dat de verlenging van de termijn tot een maand voor veel openbare rechtspersonen nog niet voldoende zal zijn om de schuldeiser een ander goed aan te bieden. Zij zullen derhalve verplicht zijn verzet te doen en de beslagrechter om uitstel van behandeling te verzoeken totdat zij de schuldeiser een valabel aanbod kunnen doen.

Op de vraag welke procedure er juist dient te worden gevolgd wanneer de openbare rechtspersoon de schuldeiser na zijn verzet een ander goed ter inbeslagneming aanbiedt, antwoordt een interveniënt dat de schuldeiser de beslagprocedure op dat goed op kosten van die rechtspersoon *ab initio* dient toe te passen, te beginnen met het bevel.

Een vorige spreker wijst erop dat wanneer het eerste beslag waartegen verzet is gedaan, een onroerend goed betreft, de openbare rechtspersoon de

demander au juge des saisies de lever cette saisie, sans quoi la transcription du commandement et de l'exploit reste pendante au bureau de conservation des hypothèques.

Un membre déclare que la personne morale de droit public peut également demander la radiation de la transcription.

Un membre estime qu'il doit y avoir parallélisme entre le délai pour faire opposition et le délai pour faire appel. Comme il y a consensus pour porter de quinze jours à un mois le premier de ces délais, il propose d'en faire autant pour le délai d'appel.

La commission se rallie à cette suggestion.

X. LES ENTREPRISES PUBLIQUES AUTONOMES

Se référant à plusieurs remarques faites à la Chambre des représentants(1), le représentant du ministre attire l'attention sur la possibilité d'incompatibilité entre l'article 1412*bis*, tel que proposé par l'amendement de MM. Cerexhe et Vandenberghe, du Code judiciaire et l'article 8, deuxième alinéa, de la loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques. En effet, ces deux articles utilisent un critère différent en matière de possibilité de saisie. Alors que l'article 1412*bis* dispose que des biens peuvent faire l'objet d'une saisie lorsqu'ils ne sont manifestement pas utiles pour l'exercice d'une mission publique ou pour la continuité du service public, l'article 8 de la loi du 21 mars 1991 garantit aux entreprises publiques autonomes l'immunité d'exécution pour les biens entièrement ou partiellement affectés à la mise en œuvre de leurs missions de service public.

La question se pose dès lors de savoir s'il ne faudrait pas soustraire ces entreprises publiques autonomes au champ d'application de l'article 1412*bis*.

Un membre aimerait avoir quelques explications au sujet de la notion d'entreprise publique autonome. Il ne se justifie en tout cas pas que les critères en matière de saisie soient plus sévères pour les entreprises publiques autonomes que pour les institutions visées à l'article 1412*bis*, § 1er. L'intervenant insiste pour qu'on examine la question.

Le lien avec l'article 1412*bis* est à chercher dans la définition du champ d'application de cet article. En effet, il est question, au § 1er, d'organismes d'intérêt public. Plusieurs de ces organismes disposent d'une autonomie de gestion et doivent donc être considérés comme entreprises publiques autonomes. Puisqu'il y

beslagrechter moet verzoeken dat beslag op te heffen, zo niet blijft de overschrijving van het bevel en van het exploit op het hypotheekkantoor hangende.

Een lid stelt dat de openbare rechtspersoon ook om doorhaling van de overschrijving kan verzoeken.

Een ander lid is van oordeel dat er een parallélisme dient te bestaan tussen de termijn om verzet te doen en de termijn om hoger beroep in te stellen. Aangezien er een consensus bestaat om de eerste termijn van vijftien dagen op een maand te brengen, stelt hij voor hetzelfde te doen voor de beroepstermijn.

De Commissie sluit zich hierbij aan.

X. DE AUTONOME OVERHEIDSBEDRIJVEN

In navolging van verschillende opmerkingen in de Kamer van Volksvertegenwoordigers (1), vestigt de vertegenwoordiger van de Minister de aandacht op de mogelijke onverenigbaarheid tussen het bij amendement van de heren Cerexhe en Vandenberghe voorgestelde artikel 1412*bis* van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 8, tweede lid, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven. Beide artikelen hanteren immers een verschillend criterium inzake de mogelijkheid tot beslag. Terwijl artikel 1412*bis* bepaalt dat goederen voor beslag vatbaar zijn wanneer ze kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van een overheidstaak of voor de continuïteit van de openbare dienst, waarborgt artikel 8 van de wet van 21 maart 1991 de autonome overheidsbedrijven de immunitéit van tenuitvoerlegging voor de goederen die geheel of gedeeltelijk bestemd zijn voor de uitvoering van hun taken van openbare dienst.

De vraag dringt zich dan ook op of deze autonome overheidsbedrijven niet aan het toepassingsgebied van artikel 1412*bis* dienen te worden onttrokken.

Een lid wenst nadere uitleg over het begrip autonoom overheidsbedrijf. Het gaat in elk geval niet aan dat de criteria inzake beslag voor de autonome overheidsbedrijven stringenter zouden zijn dan voor de in artikel 1412*bis*, § 1, bedoelde instanties. Spreker dringt aan op een onderzoek dienaangaande.

Het verband met artikel 1412*bis* ligt besloten in de omschrijving van het toepassingsgebied van dit laatste artikel. Er wordt in paragraaf 1 namelijk gewag gemaakt van instellingen van openbaar nut. Verschillende van die instellingen beschikken over beheersautonomie en dienen derhalve als een auto-

(1) Doc. Chambre, 1992-1993, n° 750/4, pp. 3 i.f., 10 et 11.

(1) Gedr. St., Kamer, 1992-1993, nr. 750/4, p. 3 i.f., 10 en 11.

a chevauchement, il convient de vérifier si l'application des critères mentionnés à l'article 1412bis du Code judiciaire et à l'article 8 de la loi du 21 mars 1991 ne prête pas à confusion, voire à contradiction.

Un autre membre déclare que ce problème peut être résolu en complétant l'article 1412bis, § 1er, par les mots « *sans préjudice des dispositions de l'article 8, deuxième alinéa, de la loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques* ».

Quant à la question de savoir quel critère offre la meilleure garantie contre une saisie, l'intervenant estime que les biens appartenant à des entreprises publiques autonomes sont plus facilement susceptibles de saisie que ceux appartenant aux institutions mentionnées à l'article 1412bis, § 1er. Dès lors, le régime des saisies applicable aux entreprises publiques autonomes se caractérise par une plus grande souplesse.

Un membre s'associe à ce qui vient d'être dit.

Le représentant du ministre se dit en tout cas partisan de la proposition d'un membre visant à inscrire à l'article 1412bis, § 1er, une réserve pour les entreprises publiques autonomes.

Un membre demande aux auteurs de l'amendement de déposer un sous-amendement dans ce sens, puisque cette discussion concerne le champ d'application de l'article 1412bis nouveau.

M. Cerexhe dépose un sous-amendement à son amendement il est libellé comme suit :

« Dans l'amendement proposé par MM. E. Cerexhe et H. Vandenberghe, remplacer la phrase introductive de l'article 1412bis, § 2, par le texte suivant :

« § 2. Toutefois, sans préjudice de l'article 8, alinéa 2, de la loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques, peuvent faire l'objet d'une saisie : »

Justification

Le texte proposé par le présent sous-amendement reprend l'essentiel de l'amendement n° 2 que le Gouvernement a déposé lors de la discussion du projet de loi à la Chambre des représentants (Doc. Chambre, 1992-1993, n° 750/2, p. 2).

L'article 1er de la loi du 21 mars 1991 précise que les entreprises publiques économiques visées par cette loi sont caractérisées par une autonomie de gestion.

Comme telles, elles sont visées par le § 1er de l'article 1412bis en projet, mais puisque le critère de saisissabilité des biens de ces entreprises est défini par

noom overheidsbedrijf te worden beschouwd. Aangezien er bijgevolg overlapping is, moet worden nagegaan of de toepassing van de criteria vermeld in artikel 1412bis van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 8 van de wet van 21 maart 1991, niet tot verwarring, zelfs tot tegenstrijdigheden kan leiden.

Een ander lid verklaart dat dit probleem kan worden ondervangen door artikel 1412bis, § 1, aan te vullen met de woorden « *onverminderd het bepaalde in artikel 8, tweede lid, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven* ».

Met betrekking tot de vraag welk criterium de beste waarborg biedt tegen een beslag, meent spreker dat goederen van autonome overheidsbedrijven gemakkelijker voor een beslag in aanmerking komen dan die welke toebehoren aan de in artikel 1412bis, § 1, vermelde instanties. De beslagregeling voor de autonome overheidsbedrijven kenmerkt zich derhalve door een grotere soepelheid.

Een lid sluit zich hierbij aan.

De vertegenwoordiger van de Minister verklaart zich in elk geval voorstander van het voorstel van een lid om in artikel 1412bis, § 1, een voorbehoud voor de autonome overheidsbedrijven op te nemen.

Een lid verzoekt de indieners van het amendement daartoe een subamendement in te dienen, aangezien deze discussie het toepassingsgebied van het nieuwe artikel 1412bis betreft.

De heer Cerexhe dient een subamendement in op zijn amendement luidend als volgt :

« In het amendement voorgesteld door de senatoren E. Cerexhe en H. Vandenberghe, de inleidende zin van artikel 1412bis, § 2, te vervangen door de volgende tekst :

« § 2. Evenwel, onverminderd het bepaalde in artikel 8, tweede lid, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, zijn vatbaar voor beslag : »

Verantwoording

De door dit subamendement voorgestelde tekst neemt de essentie over van het amendement nr. 2 dat de Regering bij de bespreking van het wetsontwerp in de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft ingediend (Gedr. St., Kamer, 1992-1993, nr. 750-2, blz. 2).

Artikel 1 van de wet van 21 maart 1991 bepaalt dat de bij die wet bedoelde economische overheidsbedrijven beheersautonomie hebben.

Op zich vallen zij onder de toepassing van de eerste paragraaf van het voorgestelde artikel 1412bis. Het criterium van de beslagbaarheid van de goederen van

l'article 8 de la loi du 21 mars 1991, il n'est pas indiqué de soumettre les biens de ces entreprises à l'article 1412bis du Code judiciaire.

Par conséquent, le § 2 de l'article 1412bis, proposé par l'amendement de MM. Cerexhe et Vandenberghe, doit se lire comme suit :

« § 2. Toutefois, sans préjudice de l'article 8, alinéa 2, de la loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques, peuvent faire l'objet d'une saisie :

« 1° les biens dont les personnes morales de droit public visées au § 1er ont déclaré qu'ils pouvaient être saisis. Cette déclaration doit émaner des organes compétents. Elle sera déposée aux lieux prescrits par l'article 42 pour la signification des actes judiciaires;

2° à défaut d'une telle déclaration, les biens qui ne sont manifestement pas utiles à ces personnes morales pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public. »

Un membre déclare que la réserve prévue à l'article 1412bis, § 2, en faveur de certaines entreprises publiques économiques implique que la saisie des biens appartenant à ces entreprises se déroule exclusivement aux conditions déterminées à l'article 8, deuxième alinéa, de la loi du 21 mars 1991.

*
* *

VOTES

L'amendement de M. Loones est rejeté par 14 voix contre 3 et 1 abstention.

A la demande de M. Arts, son amendement n'est pas mis aux voix.

Le sous-amendement de MM. Goovaerts et Van Belle est rejeté par 13 voix contre 1 et 2 abstentions.

Le dernier amendement de MM. Cerexhe et Vandenberghe, modifié par la commission, de même que le sous-amendement de M. Cerexhe sont adoptés par 15 voix et 2 abstentions. Leur premier amendement est retiré.

*
* *

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 15 membres présents.

Le Rapporteur,
Alex ARTS.

Le Président,
Roger LALLEMAND.

die bedrijven is echter bepaald door artikel 8 van de wet van 21 maart 1991, vandaar dat hun goederen niet aan artikel 1412bis van het Gerechtelijk Wetboek mogen worden onderworpen.

Paragraaf 2 van artikel 1412bis, zoals voorgesteld door het amendement van de heren Cerexhe en Vandenberghe, dient bijgevolg als volgt te worden gelezen :

« § 2. Onverminderd het bepaalde in artikel 8, tweede lid, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, zijn echter wel vatbaar voor beslag :

« 1° de goederen ten aanzien waarvan de in § 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen verklaard hebben dat ze in beslag genomen kunnen worden. Deze verklaring moet uitgaan van de bevoegde organen. Ze moet worden neergelegd op de plaatsen die door artikel 42 zijn bepaald voor de betekening van de gerechtelijke akten;

2° bij gebreke van een dergelijke verklaring, de goederen die voor deze rechtspersonen kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst. »

Een lid verklaart dat het voorbehoud vervat in artikel 1412bis, § 2, ten behoeve van sommige economische overheidsbedrijven impliceert dat het beslag op de goederen van die bedrijven uitsluitend verloopt onder de voorwaarden bepaald in artikel 8, tweede lid, van de wet van 21 maart 1991.

*
* *

STEMMINGEN

Het amendement van de heer Loones wordt verworpen met 14 tegen 3 stemmen, bij 1 onthouding.

Het amendement van de heer Arts wordt op zijn verzoek niet in stemming gebracht.

Het sub-amendement van de heren Goovaerts en Van Belle wordt verworpen met 13 stemmen tegen 1 stem, bij 2 onthoudingen.

Het laatste amendement van de heren Cerexhe en Vandenberghe, zoals gewijzigd door de Commissie, alsook het subamendement van de heer Cerexhe worden aangenomen met 15 stemmen, bij 2 onthoudingen. Hun eerste amendement wordt ingetrokken.

*
* *

Het verslag is goedgekeurd bij eenparigheid van de 15 aanwezige leden.

De Rapporteur,
Alex ARTS.

De Voorzitter,
Roger LALLEMAND.

TEXTE ADOPTÉ
PAR LA COMMISSION

Article unique

Il est inséré dans le Code judiciaire un article 1412bis, rédigé comme suit:

« Article 1412bis. — § 1er. Les biens appartenant à l'Etat, aux Régions, aux Communautés, aux provinces, aux communes, aux organismes d'intérêt public et généralement à toutes personnes morales de droit public sont insaisissables.

§ 2. Toutefois, sans préjudice de l'article 8, alinéa 2, de la loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques, peuvent faire l'objet d'une saisie:

1° les biens dont les personnes morales de droit public visées au § 1er ont déclaré qu'ils pouvaient être saisis. Cette déclaration doit émaner des organes compétents. Elle sera déposée aux lieux prescrits par l'article 42 pour la signification des actes judiciaires;

2° à défaut d'une telle déclaration, les biens qui ne sont manifestement pas utiles à ces personnes morales pour l'exercice de leur mission ou pour la continuité du service public.

§ 3. Les personnes morales de droit public visées au § 1er, dont les biens font l'objet d'une saisie conformément au paragraphe précédent, peuvent faire opposition. Elles peuvent faire offre au créancier saisissant d'exercer ses poursuites sur d'autres biens. L'offre lie le créancier saisissant si le bien est sis sur le territoire belge, et si sa réalisation est susceptible de le remplir de ses droits.

Si le créancier saisissant allègue que les conditions du remplacement du bien saisi visées à l'alinéa précédent ne sont pas remplies, la partie la plus diligente saisit le juge dans les conditions fixées à l'article 1395.

§ 4. S'il y a opposition, elle ne peut résulter que d'un exploit signifié au saisissant avec citation à comparaître devant le juge des saisies. La demande, qui est suspensive de la poursuite, doit être formée, à peine de déchéance, dans le mois de l'exploit de saisie signifié au débiteur.

TEKST AANGENOMEN
DOOR DE COMMISSIE

Enig artikel

In het Gerechtelijk Wetboek wordt een artikel 1412bis, ingevoegd, luidend:

« Artikel 1412bis. — § 1. De goederen die toebehooren aan de Staat, de Gewesten, de Gemeenschappen, de provincies, de gemeenten, de instellingen van openbaar nut en, in het algemeen, aan alle publiekrechtelijke rechtspersonen, zijn niet vatbaar voor beslag.

§ 2. Onverminderd het bepaalde in artikel 8, tweede lid, van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven, zijn echter wel vatbaar voor beslag:

1° de goederen ten aanzien waarvan de in § 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen verklaard hebben dat ze in beslag genomen kunnen worden. Deze verklaring moet uitgaan van de bevoegde organen. Ze moet worden neergelegd op de plaatsen die door artikel 42 zijn bepaald voor de betekening van de gerechtelijke akten;

2° bij gebreke van een dergelijke verklaring, de goederen die voor deze rechtspersonen kennelijk niet nuttig zijn voor de uitoefening van hun taak of voor de continuïteit van de openbare dienst.

§ 3. De in § 1 bedoelde publiekrechtelijke rechtspersonen wier goederen overeenkomstig de voorgaande paragraaf in beslag genomen worden, kunnen verzet doen. Ze kunnen aan de beslagleggende schuldeiser andere goederen ter beslagneming aanbieden. Het aanbod is bindend voor de beslagleggende schuldeiser indien het goed op het Belgisch grondgebied gelegen is en de tegeldemaking volstaat tot voldoening van de schuldeiser.

Indien de beslagleggende schuldeiser aanvoert dat niet is voldaan aan de in het vorige lid bedoelde voorwaarden inzake de vervanging van het in beslag genomen goed, wendt de meest gereede partij zich tot de rechter onder de in artikel 1395 gestelde voorwaarden.

§ 4. Verzet kan alleen worden gedaan bij exploit te betekenen aan de beslaglegger, samen met een dagvaarding om te verschijnen voor de beslagrechter. De eis schorst de tenuitvoerlegging en moet, op straffe van verval, worden ingesteld binnen een maand te rekenen van het beslagexploit betekend aan de schuldenaar.

Le jugement ne peut être assorti de l'exécution provisoire. Il n'est pas susceptible d'opposition.

Le délai pour interjeter appel est d'un mois à partir de la signification du jugement. Le juge d'appel statue toutes affaires cessantes. L'arrêt rendu par défaut n'est pas susceptible d'opposition. »

Het vonnis kan niet bij voorraad ten uitvoer worden gelegd. Het is niet vatbaar voor verzet.

De termijn om hoger beroep in te stellen is een maand te rekenen van de betekening van het vonnis. De rechter in hoger beroep doet uitspraak met voorrang boven alle andere zaken. Tegen een bij verstek gewezen arrest kan geen verzet worden gedaan. »